

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**SARA GÜRBÜZ ÖZEREN'İN ÇOCUK KİTAPLARINDA
YER ALAN EĞİTSEL İLETİLER**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Sertaç AKKAYA**

**Danışman
Prof. Dr. Necdet TOZLU**

OCAK 2025, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Sara Gürbüz Özeren’in Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler” adlı “**Yüksek Lisans**” tezim tarafımda incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Sertaç AKKAYA

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı : Temel Eğitim

Program Adı : Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Başlığı : Sara Gürbüz Özeren'in Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 92 sayfalık kısmına ilişkin 24/01/2025 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı %6'dır.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dahil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 24/01/2025

Danışman: Prof. Dr. Necdet TOZLU

Öğrenci: Sertaç AKKAYA

KILAVUZA UYGUNLUK

“Sara Gürbüz zeren’in ocuk Kitaplarında Yer Alan Eēitsel İletiler”
başlıklı Yüksek Lisans Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım
Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Sertaç AKKAYA

Danışman

Prof. Dr. Necdet TOZLU

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Necdet TOZLU danışmanlığında **Sertaç AKKAYA** tarafından hazırlanan “**Sara Gürbüz Özeren’in Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Bilim Dalı’nda **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

24/01/2025

JÜRİ:

Danışman	:	Prof. Dr. Necdet TOZLU	(İmza)
Üye	:	Prof. Dr. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT	(İmza)
Üye	:	Doç. Dr. Oğuz DOĞAN	(İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /2025 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /2025

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Çocuk edebiyatı, çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun yazılmış ürünlerin oluşturduğu bir edebiyat dalıdır. Çocuk edebiyatı ürünlerini kaleme alan yazarlar çocukların içerisinde bulundukları dönemin özelliklerini temele alarak iletmek istedikleri mesajları çocuk okurlarına ulaştırmaya çalışırlar. Her eser aktarılmak istenen iletiler üzerine inşa edilerek vücuda gelmektedir. Dört bölümden oluşan bu araştırma, Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisindeki 10 hikâye kitabında yer alan eğitsel iletileri tespit etmeyi ve bu iletilerin çocukların çeşitli gelişim alanlarına olan etkilerini analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın her aşamasında destek ve ilgilerini esirgemeyen, bilimsel anlamda yol gösterici olan değerli danışman hocam Prof. Dr. Necdet Tozlu 'ya teşekkür ederim.

Bugünlere gelmemde büyük emekleri olan babam İzzettin Akkaya'ya ve hayatım boyunca sürekli yanımda olan değerli aileme teşekkür ederim.

Sertaç Akkaya, Erzincan, 2025

TEŞEKKÜR

Araştırmanın son halini almasında önemli katkıları bulunan Prof. Dr. Ahmet Ragıp Özpolat ve Doç. Dr. Oğuz Doğan hocalarıma şükranlarımı sunarım.

Lisansüstü eğitim sürecinde akademik anlamda faydalandığım üniversite hocalarıma ve kaynaklarından yararlandığım tüm yazarlara teşekkür ederim.

Sertaç AKKAYA

SARA GÜRBÜZ ÖZEREN’İN ÇOCUK KİTAPLARINDA YER ALAN EĞİTSEL İLETİLER

Sertaç AKKAYA

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Ocak 2025

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Necdet TOZLU

ÖZET

Çocuk edebiyatı ürünleri önceki dönemlere göre daha çok ilgi görmüş dolayısıyla gün geçtikçe bu alanda kaleme alınan kitapların sayısı artmıştır. Bu durum yazılan kitapların çocuğa uygunluğunu ve kitaplarda verilmek istenen mesajların incelenmesini zorunlu kılmıştır. Çünkü çocuklar için yazılan eserlerdeki mesajlar, çocuğun çok yönlü gelişiminde oldukça önemli bir yere sahiptir. Çocuklar için yazılmış kitaplar, çocuğun kişisel gelişimini tamamlaması, ulusal ve evrensel değerlere sahip olması ve içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi açısından içerdikleri iletiler bakımından önemli bir yere sahiptirler.

Bu çalışmada edebiyatımızın önemli çocuk kitapları yazarlarından Sara Gürbüz Özeren’in kaleme aldığı çocuk kitaplarından “Mektup Arkadaşım” adlı kitap takımındaki 10 hikâye kitabının içerdiği eğitsel iletiler ile bu iletilerin aktarım şekli incelenmiştir. Bu doğrultuda Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap takımındaki 10 hikâye kitabında yer alan iletilerin çocuğun; kişisel gelişimi, toplumsal gelişimi, ahlaki gelişimi, ulusal düşünce gelişimi, evrensel düşünce gelişimi yönünden incelenerek ne şekilde aktarıldığı belirlenmiştir. Çalışma sonucunda Sara Gürbüz Özeren’in kaleme aldığı eserlerinde, eğitsel mesajlar noktasında zengin bir içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Sara Gürbüz Özeren, çocuk kitapları, hikâye, ileti, eğitsel ileti.

EDUCATIONAL MESSAGES IN SARA GÜRBÜZ ÖZEREN’S CHILDREN’S BOOKS

Sertaç AKKAYA

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master Thesis/PhD Dissertation, January 2025

Supervisor: Prof. Dr. Necdet TOZLU

ABSTRACT

Children’s literature continues to be a focal point and because of that the number of books written in this genre is on rise. Since the content of children’s books is critical for children’s multifaceted development, it has become a necessity to examine the suitability and the underlying subtexts of these books to see whether they are appropriate for them or not. The subtext of books written for children is vital because it has direct and indirect effects on their personal development, acquiring national and universal values, and adapting to the society they live in.

Sara Gürbüz Özeren is one of the important figures among children’s book authors in Turkish literature. She has written a collection of 10 books which is called “My Pen Pal”. In this research, Özeren’s book collection has been examined in terms of educational subtexts and the way they are conveyed. Furthermore, in these books, the data regarding the personal, social and moral development of children and their acquisition of national and universal values has been studied in depth. As a result, it has been determined that Özeren’s works have a rich content in terms of educational subtexts.

Keywords: Sara Gürbüz Özeren, children's books, story, subtext, educational subtext.

İÇİNDEKİLER

SARA GÜRBÜZ ÖZEREN'İN ÇOCUK KİTAPLARINDA YER ALAN EĞİTSEL İLETİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iv
ÖNSÖZ	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
TABLolar LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUM

1.1. Problem Durumu	3
1.1.1. Alt Problemler	4
1.2. Amaç.....	4
1.3. Önem	4
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk edebiyatı	7
2.1.1. Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Çocukların Gelişimine Katkısı	8
2.1.2. Dünyada Çocuk Edebiyatının Tarihi Gelişimi	9
2.1.3. Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Tarihi Gelişimi	10
2.2. İleti.....	11
2.2.1. İletilerin Sınıflandırılması.....	13
2.2.1.1. Sunuluş biçimlerine göre iletiler.....	16
2.2.1.1.1 Doğrudan Aktarılan İletiler.....	16
2.2.1.1.2. Dolaylı Aktarılan İletiler.....	16
2.2.1.2. Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler.....	17
2.2.1.2.1. Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler.....	17
2.2.1.2.2. Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler.....	17
2.2.1.2.3. Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler.....	18
2.2.1.2.4. Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler.....	18
2.2.1.2.5. Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler.....	19
2.3. Benzer Araştırmalar.....	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1.Yöntem	24
3.1.1. Araştırmanın Modeli.....	24
3.1.2. Evren ve Örneklem	25
3.1.3. Veri Toplama Araçları	25
3.1.4. Verilerin Analizi	25

3.1.5. Verilerin Kodlanması ve Temaların Bulunması	26
3.2. Bulgular ve Yorum	29
3.2.1. “Diş Kirası” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	29
3.2.2. “Bayram Yeri ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	34
3.2.3. “Aman Nazar Değmesin!” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	38
3.2.4. “ Bu Dünya Hepimizin! ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	42
3.2.5. “ Gez Dünya’yı Gör Konya’yı ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	46
3.2.6. “Dost Canlısı ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	50
3.2.7. “Yarım Elma, Gönül Alma ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	54
3.2.8. “Siftah Bizden ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	57
3.2.9. “Geleneksel Lezzetlerimiz ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler .	61
3.2.10. “Bizim Mahalle” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler	64
3.2.11. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” Kitap Serisindeki Hikâyelerin Eğitsel Açısından Değerlendirilmesi	69
3.2.12.Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi	72
3.2.13.Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi	74
3.2.14.	
Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi	75
3.2.15.Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi	76

3.2.16.Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi	77
--	----

3.2.17.	
Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerde Yer Alan Eğitsel İletilerin Sunuluş Biçimlerine Göre Değerlendirilmesi	77

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Tartışma	86
4.2. Öneriler	91
KAYNAKÇA	93
ÖZGEÇMİŞ	97

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

TDK : Türk Dil Kurumu

s. : Sayfa

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Araştırmada İncelenen Hikâye Kitapları	25
Tablo 3.2: Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	27
Tablo 3.3: Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler	28
Tablo 3.4: Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler.....	28
Tablo 3.5: Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler	28
Tablo 3.6: Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler	29
Tablo 3.7: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı	72
Tablo 3.8: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı	74
Tablo 3.9: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı	75
Tablo 3.10: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı	76
Tablo 3.11: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı	77
Tablo 3.12: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerde Yer Alan Eğitsel İletilerin Sunuluş Biçimleri	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Eğitsel iletilerin Kullanılma Sıklığı.....	71
--	----

GİRİŞ

Günümüz dünyasında toplumlar ulusal ve evrensel değerlere sahip nitelikli bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar. Bireyin nitelikli bir insan olabilmesi için eğitim alması gerekmektedir. Bireyler eğitim kurumlarında hedeflenen davranışları kazanmak için belirli bir program çerçevesinde öğrenmelerini gerçekleştirirken aileden, okulun çevresinden, arkadaşlarından, okuduğu kitaplardan, teknolojinin gelişmesiyle genel ağ ve sosyal medya vb. birçok noktadan örtük öğrenmeler gerçekleştirmektedirler. Teknolojinin gelişmesiyle çocukların genel ağa erişimi kolaylaşmıştır. Çocuklar, sanal ortamlarda birçok içeriğe ulaşarak gelişimlerini olumlu ya da olumsuz etkileyebilecek iletiler ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Fakat çocukların öğrenmelerini günlük hayatta deneyimleyerek gerçekleştirmeleri gerekmektedir. Geçmişten itibaren gerek yetişkinlerin gerek çocukların eğitiminde önemli bir yere sahip olan; günlük yaşamla iç içe, çeşitli yaşantıları sunan ve çocuğun gelişimini destekleyen etkili araçlardan biri de edebiyattır.

Çocuklar için yazılmış kitaplar, çocuğun kişisel gelişimini tamamlaması, ulusal ve evrensel değerlere sahip olması ve içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi açısından içerdikleri iletiler bakımından önemli bir yere sahiptirler. Bu bağlamda çocuk edebiyatı önemlidir. Uluslar, gelecek kuşakları içerisinde bulunacakları topluma hazırlamak, ulusal değerleri aşlamak ve ahlaki gelişimlerini hedeflenen seviyelere ulaştırmayı amaçlamaktadırlar. Birçok ülke bu doğrultuda öğretim programlarını şekillendirmektedir.

Nitekim ülkemizde 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda Türk millî eğitiminin genel amaçları kanunun ikinci maddesinde şu şekilde açıklanmıştır.

“ Madde 2 – Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. (Değişik: 16/6/1983 - 2842/1 md) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye

Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;” (<https://www.mevzuat.gov.tr/> (20.08.2024)).

Millî Eğitim Temel Kanunu’nda belirtildiği gibi ülkemiz eğitim sisteminin genel amaçlarından bazıları ulusal değerlerini bilen ve benimseyen, ülkesine karşı görev ve sorumluluklarının farkında olan; geniş dünya görüşüne sahip bedensel, zihinsel ve ahlak bakımından sağlıklı bireyler yetiştirmektir. Ülkemiz eğitim sistemi ve öğretim programları da bu doğrultuda şekillenmektedir. Nitekim hedeflenen değer aktarımı Cumhuriyet sonrası vatandaşlık eğitimi dersleriyle aktarılmıştır. Günümüzde ise bazı derslerde hedeflen değerler doğrudan aktarılırken bazı derslerde de örtük bir şekilde aktarılmaktadır.

Bireylerin gelişiminde eğitim büyük önem taşımaktadır ancak gelecek kuşakların gelişimini sadece ülkenin mevcut öğretim programları etkilememektedir. Çocuğun çok yönlü gelişiminde aile, toplum, genel ağ, okuduğu edebi eserler vb. birçok faktör rol oynamaktadır. Her edebi üründe olduğu gibi çocuk edebiyatı ürünleri de belirli bir amaca yönelik yazılmıştır ve bireyin gelişiminde önemli rol oynamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROBLEM DURUM

Bu bölümde araştırmanın ortaya çıkmasının temel sebepleri ve problem durumu yer almaktadır. Bu araştırmanın literatürde daha önceden yapılmış çalışmalardan farkı ve alanyazına katkısına da bu bölümde yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Gelecek kuşakların yetiştirilmesinde ulusların temel amacı bireyin toplumsal uyumunu sağlayarak ulusal ve evrensel değerlere bağlı bedensel, zihinsel ve kişilik olarak sağlıklı bireylere sahip olmaktadır. Bireyin çok yönlü gelişimi öncelikle aileden başlar. Daha sonra birey, içerisinde bulunduğu toplumla etkileşime geçerek doğrudan ve dolaylı iletilerle öğrenmelerini ve gelişimini sağlamaktadır. Bireyin gelişim ve öğrenme sürecinde aldığı iletilerin birçok kaynağı vardır. Bunlar yaşadığı ülkede uygulanan eğitim-öğretim programları, genel ağ, okuduğu kitaplar vb. birçok unsurdur. Dolayısıyla çocuğun çok yönlü gelişiminde okuduğu yazınsal nitelikteki edebi eserler büyük önem taşır.

Günümüzde teknolojiye yaşanan hızlı gelişim toplumların yaşayış tarzlarını, duygu ve düşüncelerini, temel değerlerini etkileyebilmektedir. Yaşanan bu değişimlerle popüler kültür bireyin içerisinde bulunduğu toplumsal kültürü etkileyebilmekte hatta değiştirebilmektedir. Bu durum toplumsal sorunların yaşanmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla sağlıklı olarak çok yönlü gelişimi sürecinde bireye, içerisinde bulunduğu toplumun benimsediği değer yargıları etkili iletilerle ulaştırılmalıdır. Çocuğun gelişiminde etkili araçlardan biri olan çocuk kitapları, önemli bir yere sahiptir. Dolayısıyla çocuk kitaplarını kaleme alan yazarlar büyük sorumluluklar üstlenmektedirler. Bu çalışmada çocuk edebiyatı yazarlarından Sara Gürbüz Özeren'in

çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletilerin neler olduğunu belirtmek araştırmanın problem konusu olmuştur.

1.1.1. Alt Problemler

Problem durumu doğrultusunda aşağıda yer alan alt problem sorularına cevap aranmaktadır:

- 1) Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitaplarında yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?
- 2) Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitaplarında yer alan toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?
- 3) Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitaplarında yer alan ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?
- 4) Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitaplarında yer alan ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?
- 5) Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitaplarında yer alan evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler nelerdir?
- 6) Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletilerin aktarım şekli nasıldır?

1.2. Amaç

Yapılan bu çalışmada amaç, Sara Gürbüz Özeren'in çocuklara yönelik yazdığı hikâye kitaplarında yer alan eğitsel iletileri tespit etmek ve belirlenen eğitsel iletilerin çocuğun kişisel, toplumsal, ahlaki gelişimi ile çocuğun ulusal ve evrensel düşüncelerinin gelişimine ne tür bir etkiye sahip olduğunu belirlemektir. Bununla birlikte yazarın hikâyelerindeki iletilerinin aktarma şeklinin belirlenmesidir.

1.3. Önem

Birey, hayata gözlerini açtığı andan itibaren bulunduğu çevreyi tanımaya ve anlamlandırmaya başlar. Çevresindeki uyarıcılara tepki vererek zamanla bu uyarıcılara karşı davranış şekli oluşturur. Bebeklikten çocukluğa geçişinde bireyin yakın çevresini; ebeveynleri, varsa kardeşi ve akrabaları oluşturmaktadır. Çocuğun gelişiminde yaşamsal bilgi ve tecrübe edinmesinde bu kişilerin büyük katkıları vardır. Daha sonra çocuklar

örgün eğitim kurumlarına kayıt olurlar. Çocuklar bu kurumlarda uygulamada olan eğitim-öğretim programları çerçevesinde akademik bilgi edinmekle birlikte eğitim kurumundaki diğer bireyler ile iletişim kurarak sosyal gelişim sağlarlar. (Tekin, 2018, s.2)

Çocuk, örgün eğitim kurumlarında uygulamada olan eğitim-öğretim programları çerçevesinde akademik bilgiler edinir. Bu süreçte kendi gelişim dönemine uygun ders kitapları ve yazınsal nitelikteki edebi kitaplar okur. Daha önce belirtildiği üzere yazınsal nitelikteki edebi ürünler çocuğun çok yönlü gelişimine büyük katkı sağlar. Bu bağlamda yapılan araştırmada, çocuk edebiyatı yazarlarımızdan Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitapları eğitsel iletiler açısından incelenecektir. Yazarın çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletilerin, çocukların gelişiminde ve eğitiminde katkılarına yer verilecektir. Araştırma, ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuklar için seçecekleri kitaplarda dikkat etmeleri gereken konular hakkında kendilerine yol göstereceğinden ve Sara Gündüz Özeren'in çocuk kitaplarından nasıl faydalanacaklarını belirteceğinden dolayı önem arz etmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Yapılan bu araştırma, çocuk edebiyatı yazarlarımızdan Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitaplarından seçilen “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan hikâye kitaplarıyla sınırlandırılmıştır. “Mektup Arkadaşım” serisinde yer alan kitaplar:

- 1- Diş Kirası
- 2- Bayram Yeri
- 3- Aman Nazar Değmesin!
- 4- Bu Dünya Hepimizin!
- 5- Gez Dünya'yı Gör Konya'yı
- 6- Dost Canlısı
- 7- Yarım Elma Gönül Alma
- 8- Siftah Bizden
- 9- Geleneksel Lezzetlerimiz
- 10- Bizim Mahalle

adlı kitaplardan oluşmaktadır ve araştırma belirtilen on hikâye kitabıyla sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

İleti: Yazı veya sözle verilen gönderilen bilgi, mesaj (tdk.gov.tr, 25.08.2024).

Değer: Bir milletin ekonomik, bilimsel, sosyal ve kültürel tüm normlarını kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütününe denir (Özyılmaz, 2013, s.3).

Çocuk edebiyatı: Gelişim düzeyi, yaşı, dili ve ihtiyaçları bakımından çocuklara seslenen edebiyata denir (Gülgönül, 2014) .

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı kavramı ile ilgili birçok tanımlama yapılmıştır. Kavramı net bir şekilde anlayabilmek için çocuk ve edebiyat alt unsurlarının ne olduğunu bilmek faydalı olacaktır.

20 Kasım 1989 tarihinde taraf ülkelerce imzalanan Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin birinci maddesinde reşit olmama durumunda, on sekiz yaşına kadar her birey çocuk olarak tanımlanmıştır. TDK Güncel Türkçe Sözlük'te “çocuk” kavramı altı şekilde tanımlamıştır. Bunlar: “

- 1- *Bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız.*
- 2- *Soy bakımından oğul veya kız.*
- 3- *Genç erkek.*
- 4- *Büyükler arasında daha az yaşlı olan kişi.*
- 5- *Büyüklere yakışmayacak, daha çok küçüklerin yapabileceği gibi davranan kimse.*
- 6- *Belli bir işte yeteri kadar deneyimi ve yeteneği olmayan kimse”* (TDK, 2024)

Şahin'e (2013) göre çocuk, doğum ile ergenlik çağı arasındaki zaman diliminde yaşayan küçük insan olarak tanımlamıştır. Karadoğan (2021) çocuğu bedensel, sosyal ve ruhsal bakımdan henüz olgunluğa ve erginliğe ulaşamamış birey olarak tanımlamaktadır. Yapılan tanımlardan ulaşılan sonuca göre çocuk, bebeklik dönemi ile ergenlik dönemi arasındaki zaman dilimini yaşayan on sekiz yaşını doldurmamış bireydir.

TDK Genel Türkçe Sözlük'te edebiyat; olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı olarak tanımlanmıştır. (TDK, 2024). Yalçın & Aytaş'a (2011) göre edebiyat; edebi ve estetik değeri olan

çirkinliği kabul etmeyen ve bayağı olmayan, insanların düşlerini, duygu ve düşüncelerini dile getiren malzemesi dile dayanan yazılı ve sözlü ürünlerin tamamı olarak tanımlamıştır. Yapılan tanımlardan ulaşılan sonuca göre edebiyat, muhatabı insan, malzemesi dil olan; olayların, duygu, düşünce ve hayallerin yazılı veya sözlü bir anlatımla gerçekleştiği edebî değeri olan bir sanattır.

Çocuk edebiyatı, erken çocukluk döneminden başlayarak ergenlik dönemine kadar olan süreçte çocukların dil ve zihinsel gelişimine uygun, sanatsal değeri olan, zengin görsel ve dilsel iletilerle çocukların beğeni seviyesini arttıran ürünlerdir. (Sever, 2019, s.7). Sınar'a (2006) göre çocuk edebiyatı, iki yaş döneminden başlayarak ergenlik dönemine kadar süren bir yaşam evresinde çocukların algılama düzeylerine, hayat tecrübelerine ve ilgi, ihtiyaç, gelişimlerine uygun, estetik ve edebi değeri olan metinleri kapsamaktadır. Çocuk edebiyatı ürünleri, zengin nitelikte iletilerle çocukların dil ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlarken hedeflenen davranış ve becerileri de kazanmalarını sağlar. Nitekim Tulumcu'ya (2021) göre edebiyat aracılığıyla birey sadece zihinsel olarak gelişmez eş zamanlı olarak bireyin karakter eğitimi de yapılmaktadır. Kişiliğin şekillendiği ve dönem itibarıyla gelişimin hızlı olduğu çocukluk yıllarında, kişiliğin şekillenmesi ve gelişimin hızı dikkate alındığında edebiyatın çocuklar için ne kadar gerekli olduğu ve ne derecede ehemmiyetli olduğu anlaşılmaktadır.

2.1.1. Çocuk Edebiyatı Eserlerinin Çocukların Gelişimine Katkısı

Çocukların gelişim süreci içerisinde kitaplar içerik ve mahiyetleri itibarıyla önemli bir yer edinmektedir. Çocuk edebiyatı kapsamında ele alınan çocuk kitaplarının çocuğun taklit yeteneğini geliştirmesi, dil kullanma becerisini arttırması, dinlemeyi öğrenmesi gibi birçok olumlu işlevi çocukların dil ve zihinsel bakımdan önemini ortaya çıkarmaktadır. Çocukların hayal dünyasında yarattıkları imgeler, çocukların hayata bakış açısını şekillendirmesinden ötürü çocuk edebiyatı alanındaki eserler ile bu dönemin geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi önem arz etmektedir. (Nas, 2004, s.2).

Çocuk edebiyatı ürünleri çocukların kişilik gelişiminde etkilidir. Nitekim kitaplar üzerinden iletiler ve işlenen temalar ile çocukların kendi değerlerini benimsemesi, tutum ve davranışlarını geliştirmeleri sağlanmaktadır. Çocuklar okudukları kitaplarla ilk olarak kendini tanıma, etrafını tanıma gibi beceriler kazanmaktadır. Akabinde çocuklar okudukları kitaplardan edindikleri bilgileri gerçek hayatla bağdaştırır. Tüm bu süreçler

çocuğun kendisini tanıması, başkası ile karşılaştırması, etrafındaki benlikleri de tanıması ve öğrenmesi ile sonuçlanır. Bu bakımdan çocuk kitapları adeta köprü işlevi görmektedir (Şirin, 2000, s.13). Çocuk kitapları erken dönemden başlayarak çocuklara duyuşal olarak hitap eden, kavramsal gelişimlerine katkı sağlayan önemli bir uyarandır. Görsel ve dilsel öğelerle çocukları duymaya, düşünmeye ve düş kurmaya isteklendiren özellikler taşır (Sever, vd., 2007). Çocuk edebiyatı, bizatihi çocukları ve çocukların iç dünyasını yansıtan, çocuk bakış açısıyla anlatılan, içerik itibariyle çocuğun seviyesine hitap eden okuma ve öğrenme alışkanlığının çocuğa kazandırılması bakımından kaynak niteliğinde olan bir alan olduğu ifade edilmiştir. (Şirin, 2019, s. 24).

Çocuk edebiyatı eserleri, toplumun kültürel yapısını ve değer yargılarını yansıtmaları açısından önemlidir. (Gönen, vd., 2011, s.252). Çocuk kitaplarında yer alan karakterlerin söz ve davranışlarının içinde yaşadıkları toplum bakımından kabul edilip edilmediği de mesaj yolu ile okuyucuya aktarılmaktadır. Böylece çocuklar toplumsal ödevleri, sorumlulukları, yaşadıkları toplumun değer yargılarını da öğrenerek yaşadığı toplumla bağ kurmaktadır.

2.1.2. Dünya’da Çocuk Edebiyatının Tarihi Gelişimi

Küresel anlamda çocuk edebiyatına ilişkin yapıtların ortaya konması çocukların gelişimsel açıdan kendine özgü bir sürece sahip olunması ile başlamıştır. Başka bir deyişle çocukların tek başına ayrı bir değer olarak kabul edilmesi idraki ile çocuk edebiyatının filizlenme süreci başlamıştır. Bununla birlikte ekonomik, hukuki ve sosyolojik bazı gelişmeler de edebiyata direkt olarak yansımış, tarihsel süreç içerisinde bu tür gelişmeler ya edebiyatın önünü kesmiş ya da bu alanın önünü açacak şekilde çeşitli imkânların oluşmasını sağlamıştır (Koyuncuoğlu, 2021, s.5). Bu bağlamda matbaanın icadını edebiyatın gelişiminden ayrı düşünmek mümkün değildir. Zira matbaanın icadından önce edebi eserlere ulaşmada toplumsal anlamda üst kesimin/aristokrat kesimin çeşitli imkânları bulunmasına rağmen halk kesimi için aynı durum oluşmamıştır. Matbaanın icadından önceki süreçte avam sınıfında olan çocuklar sözlü anlatım geleneğinden gelen ürünlerle sınırlı kalmışlardır. Matbaanın icadından sonra sözlü anlatım ürünlerinin yazıya geçirilmesi, çeviri eserlerin basılması, yazılı edebiyat eserlerinin kaleme alınması ile beraber çocuk edebiyatı alanında ilerlemeler kaydedilmiştir.

Orta çağ dönemi ve Antik çağ dönemine bakıldığı zaman çocuklar için herhangi bir edebiyat olgusu söz konusu değildir. Batıda kilisenin toplumda oluşturduğu tahakküm edebiyat alanına da doğrudan sirayet etmiştir. Nitekim kilisenin eğitim götüğü dogmatik anlayış çocukları salt din eğitimi felsefesi üzerinden eğitmeye çalışmış; öz benliklerini bulmaya ve sorgulamaya yardımcı olacak çocuk edebiyatı eserlerinden mahrum bırakmıştır.

Tarihsel süreç içerisinde çocuklara yönelik edebiyatın gelişiminde 18. yüzyılın referans ve dönüm noktası olduğu söylenebilir. (Yalçın ve Aytaş, 2017). Başka bir deyişle gerçek manada çocukların ilgi duydukları ve ihtiyaç duydukları edebi eserler ilk olarak bu dönemde ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu dönemde Robinson Cruseau romanı, Ezop Masalları, Kırmızı Başlıklı Kız, Çizmeli Kedi, Külkedisi, Uyuyan Güzel gibi farklı temaları ele alan çocuk edebiyatı eserleri kaleme alınmıştır. (Yalçın & Aytaş, 2005, s. 54).

Aydınlanma çağının yaşandığı 19. yüzyılda da çocuk edebiyatı alanında önemli eserler kaleme alınmıştır. Bu dönemde ortaya çıkan sanayileşme ve aydınlanma sürecine ilişkin gelişmeler çocuk kitaplarının içeriğinde yer almıştır. Eserlerde bilime, akla ve sanayileşmeye önem verilmesi çocukların zihin dünyasına da yeni boyut ve yenilik kazandırmıştır. Bu yönüyle 19. yüzyılın ekonomik, siyasi ve sosyal gelişmeleri çocuk kitaplarının içeriğine damga vurmuştur. Balonla Beş Hafta (1863) kitabı, Dünyanın Merkezine Yolculuk (1864) kitabı, Aya Yolculuk (1865) kitabı, Kaptan Grant'ın Çocukları (1867-1868) kitabı, Seksen Günde Devri Âlem (1872) kitabı, Denizler Altında 20 000 Fersah (1873) kitabı ve İki Yıl Okul Tatili (1886-1887) kitabı bilime önem verilmesi gerektiği fikrini çocukların zihnine aşılammıştır.

2.1.3. Türkiye’de Çocuk Edebiyatının Tarihi Gelişimi

Sözlü anlatım süreci dikkate alındığında Türkiye’de çocuk edebiyatının uzun tarihsel bir geçmişi bulunmaktadır. Ancak çocuk edebiyatı alanına ilişkin yapılan akademik çalışmaların küresel alandaki çalışmalara göre yeni olduğu söylenebilir. Batıda çocuk edebiyatına ilişkin yapılan çalışmaların Türkçe ’ye çevrilmesi Türk edebiyatı açısından önemlidir. Batıdaki bilimsel çalışmalar doğal olarak çocuk edebiyatı alanına da sirayet etmiştir. Şinasi, Ahmet Mithat Efendi, Recaizâde Mahmut Ekrem, Muallim Naci’nin çocuklar için fabl çevirileri yaptığı görülmektedir. Çocuk edebiyatına ilişkin gelişmelerin Türkiye açısından gelişim evresine ve kaynağına bakıldığı zaman ağırlıklı

olarak sözlü dönemin etkili olduğu söylenebilir. Bunlara bilmece, masal, karagöz-hacivat oyunları örnek gösterilebilir. İlerleyen evrelerde vatan ve bayrak sevgisi gibi temaların sıklıkla zikredildiği millî edebiyat döneminde de çocuk edebiyatının gelişimi açısından önemli gelişmeler mevcuttur. Bu dönemde ele alınan temalarla çocukların eğitsel açıdan gelişmesine katkı sağlanmıştır.

İkinci Meşrutiyet'ten itibaren toplumu geniş manada yeniden şekillendirme anlayışı çocuk edebiyatına ilişkin çağdaş bir eğilimle neticelenmiştir. “Şuray-ı Ümmet” adlı gazetede çocuk edebiyatının önemine ilişkin yazılar kaleme alan Ali Nusret bahsi geçen dönemdeki edebiyatçılara örnek gösterilebilir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında çocuk edebiyatına ilişkin gelişmelere bakıldığında dönemin siyasi yapısı itibarıyla edebiyat alanında yavaş ilerleyen bir sürecin ilerlediğini söylemek mümkündür. Cumhuriyetin ilanını takip eden süreçle beraber inkılap ve yenilik hareketleri çocuk edebiyatının gelişimi açısından önemlidir. Nitekim harf inkılabı kapsamında çocuklara yönelik eserlerin basımı hızlanmış ve arttırılmıştır. Bu dönemde çocuk edebiyatı alanında önemli eserler kaleme alan Rakım Çalapala, Mahmut Yesâri, Hasan Ali Yücel, Faruk Nafiz Çamlıbel gibi şair ve yazarlar örnek gösterilebilir. Bununla birlikte Açıl Sofram Açıl ve Dede Korkut Masalları kitapları ile “Dünya Çocuk Edebiyatı Onur Belgesi” ödülünü alan Eflatun Cem Güney de örnek gösterilebilir.

2.2. İleti

TDK Genel Türkçe Sözlük'te ileti; “yazı veya sözle verilen, gönderilen bilgi; mesaj.” olarak tanımlanmaktadır. Türkçe Sözlükte Püsküllüoğlu (2000) ileti kavramını şu şekilde açıklamıştır:

“ 1. Söz ya da yazıyla gönderilen ve belli bir anlamı olan haber, mesaj. 2. Bir devlet büyüğünün ya da sorumlunun ilgililere ya da kamuoyuna gönderdiği haber, mesaj. 3. Dilsel bildirişimde konusunun dinleyiciye yönelttiği göstergesel bütün, bildiri. mesaj. 4. Bir yapıtın, bir yaratının dokusunda bulunan, sanatçının, yapıtın iletmek istediği temel düşünce, bildiri, mesaj. 5. Bildirişimde, vericinin belli bir anlam yükleyerek alıcıya gönderdiği ve onun da anlamını çözdüğü herhangi bir simge, mesaj.”

İleti, yazarın okur üzerinden aktardığı ve okura katkı sağlayacak ana düşüncedir. Yazarın öğretici metinlerde önemsedığı ve okura vermek istediğı bilgi olarak da tanımlanabilir. (Sever, 2019, s.140). Akbayır (2007) ileti kavramını, yazarın önemsedığı bir konuda, okura söz söylemek amacıyla aktarmak istediğı temel görüş ya da düşünceye verilen ad olarak tanımlamaktadır. Yazar okura aktarmayı amaçladığı düşünceyi ileti vasıtasıyla gerçekleştirir.

Eğitsellik çocuk edebiyatının amaçlarından biridir ve iletilerle çocuklara aktarılmaktadır. Çocuk edebiyatı ürünleriyle bu iletiler çocuklara ulaşmaktadır. Çocuk eğitiminde önemli bir yere sahip olan çocuk kitapları çocuğun gelişim alanlarına katkı sunar. Çocuklar için yazılan eserler çocuğun içinde bulunduğu toplumun kurallarını öğrenmesi, kendi değer yargılarını oluşturması, dini, ahlaki ve evrensel değerleri kazanması, ana diline yönelik duyarlı olması bakımından önemli bir yere sahiptir (Takır, 2023, s.14). Bu nedenle çocuk edebiyatı ürünleri çocukların eğitiminde önem arz etmektedir. Çocukların içinde bulundukları toplumu anlamaları ve toplumsal normlara uyum sağlamaları konusunda yazarların eserlerinde ulaştırmayı hedefledikleri iletiler ile iletileri aktarma şekilleri önem taşımaktadır.

Çocuk edebiyatı ürünlerindeki iletilerde aşağıda belirtilen özelliklere dikkat edilmelidir:

- I. İletiler, verilirken çocuğun gelişim dönemlerine dikkat edilmelidir.
- II. İletiler, çocuğun gelişimini desteklemelidir.
- III. İletiler, çocuklara güzel duygu ve düşünceler aktarmalıdır ve çocukta duygusal çöküntü hissiyatı oluşturmamalıdır.
- IV. İletiler, yazarın amaçlarını çocuklara sezdirmelidir. Etkili iletişimin önemine dikkat edilerek demokratik çözüm yollarını hissettirecek nitelikte olmalıdır.
- V. İletiler, çocuğun okuduğı kitaba yönelik eleştirel bir yaklaşım kazanmasını sağlamakla birlikte okuduğunu anlayan, sorgulayan, okudukları arasında ilişki kuran ve okuduklarından çıkarımlar yapan bireyler yetiştirmeye yönelik olmalıdır. (Kaya, 2007, s. 117-122)

2.2.1. İletilerin Sınıflandırılması

Yazarın hangi türde ne sıklıkla ileti kullandığını analiz ederek iletileri sınıflandırmak yazarın okura aktarmak istediği mesajların belirlenmesinde önemlidir. Edebiyat ürünlerinde eğitsel iletiler üzerine yapılmış çalışmalardaki sınıflandırmalara aşağıda yer verilmiştir.

Uzunay (2024), “*Feyza Hepçilingirler’in Çocuk Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma*” adlı çalışmasında iletileri şu şekilde sınıflandırmıştır:

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- a. Doğrudan Aktarılan İletiler
- b. Dolaylı Aktarılan İletiler

2.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

- a. Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- b. Sosyal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- c. Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- d. Çevre Bilincinin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

3. İçeriklerine Göre Eğitsel İletiler

- a. Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- b. Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Takır (2023), “*Cahit Zarifoğlu’nun Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*” adlı çalışmasında iletileri şu şekilde sınıflandırmıştır.

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- a) Doğrudan Aktarılan İletiler
- b) Dolaylı Aktarılan İletiler

2.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

- a) Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- b) Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- c) Dinî Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- d) Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- e) Evrensel Düşüncenin Gelişimine Yönelik Eğitsel İletiler

- f) Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- g) Öteki Eğitsel İletiler

Dinç (2023), “*Hüseyin Güney’in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*” adlı araştırmasında iletileri şu şekilde tasnif etmiştir.

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- a) Doğrudan Aktarılan İletiler
- b) Dolaylı Yoldan Aktarılan İletiler

2.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

- a) Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- b) Toplumsal/Sosyal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- c) Ulusal/Millî Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- d) Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- e) Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Ergun Eren (2023), “*Varol Yaşaroğlu’nun Çürük Ali & Mikrop Necati İle Kral Şakir Mikrop Avcıları Serilerinin Eğitsel İletiler Bakımından İncelenmesi*” adlı çalışmasında iletileri şu şekilde tasnif etmiştir.

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- a) Doğrudan Aktarılan İletiler
- b) Dolaylı Yoldan Aktarılan İletiler

2.Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

- a) Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- b) Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- c) Ulusal Düşüncenin Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- d) Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- e) Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Birgül (2023), “*İpek Ongun’un Çocuk ve Gençlik Romanlarında Eğitsel İletiler*” adlı çalışmasında iletileri şu şekilde sınıflandırmıştır.

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- a) Doğrudan Aktarılan İletiler

- b) Dolaylı Aktarılan İletiler

2.Amaçlara Göre İletiler

- a) Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- b) Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- c) İktisadi Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- d) Ulusal Değerlerin Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- e) Evrensel Değerlerin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- f) Estetik Algının Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- g) Sevgi Duygusunun Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- h) Dinî Değerlerin Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

Dursun (2022), “*Göç ve Mülteci Konulu Türkçe ve Çeviri Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Eğitsel İletilerin İncelenmesi*” adlı çalışmasında iletileri şu şekilde sınıflandırmıştır.

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- a) Doğrudan Aktarılan İletiler
- b) Dolaylı Aktarılan İletiler

2.Amaçlarına Göre İletiler

- a) Kişisel Gelişimi Destekleyen İletiler
- b) Toplumsal Gelişimi Destekleyen İletiler
- c) Ulusal Düşüncenin Gelişimi Destekleyen İletiler
- d) Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen İletiler
- e) Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen İletiler
- f) Dinî Gelişimi Destekleyen İletiler

Öztürk (2021), “*Erol Büyükmeriç'in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi*” adlı çalışmasında iletileri şu şekilde sınıflandırmıştır.

1.Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- a) Doğrudan Aktarılan İletiler (Açık İletiler)
- b) Dolaylı Aktarılan İletiler (Örtük İletiler)

2.Amaçlarına Göre İletiler

- a) Kişilik Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- b) Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- c) Dinî Duyguların Gelişimi Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- d) Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- e) Çevre Bilinci Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- f) Estetik Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- g) Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler
- h) Ekonomik Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

2.2.1.1. Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

Çocuk edebiyatı ürünlerinde yazarın vermek istediği iletinin içeriği kadar iletinin aktarılma şekli de önem arz etmektedir. Sunuluş biçimlerine göre iletiler doğrudan aktarılan iletiler ve dolaylı olarak aktarılan iletiler olmak üzere iki alt gruba ayrılır.

2.2.1.1.1 Doğrudan Aktarılan İletiler

Yazarın, herhangi bir araç kullanmadan ulaştırmak istediği iletiyi açık ve net bir biçimde okuyucuya ulaştırdığı iletiye doğrudan aktarılan iletiler denir. Gülgönül (2014) okuyucuya öğretici metinlerle doğrudan aktarılan eğitsel iletilerin verildiğini ve yazarın herhangi bir araç kullanmadan ulaştırmayı amaçladığı iletiyi net bir şekilde ifade ettiğini belirtmiştir. Ayrıca doğrudan aktarılan eğitsel iletilerin öğretici yönünün ağır bastığını belirterek iletilerde nasihat verme gibi yaklaşımların çocukların istedik davranışlara ulaşmasında yarar sağlamayacağını belirtmiştir.

2.2.1.1.2. Dolaylı Aktarılan İletiler

Dolaylı yönden aktarımın olduğu yazınsal nitelikteki edebi eserlerde genellikle kurmaca hâkimdir ve yazar ulaştırmak istediği iletiyi metnin bir bölümüne ya da tamamına yayarak okuyucuya ulaştırır. Kurmacanın hakim olduğu eserler çocuğun ilgisini çeker ve çocukta merak uyandırarak çocuğun keşfetme sürecini başlatır. Ayrıca bu tür yazınsal nitelikteki eserlerde okur ön plandadır ve sezgisi yoluyla çıkarımlar yapar (Ergun Eren, 2023, s. 37).

Yazınsal nitelikteki edebi eserlerde yazar ulaştırmak istediği iletiyi çocuğa doğrudan vermez eserin içerisinde gizleyerek çocuğun iletiyi sezgileriyle bulmasını ve

anlayıp yorumlamasını bekler. Ayrıca kurmacanın hakim olduğu eserlerde çocuğa ulaştırılması amaçlanan mesajlar doğrudan değil de telkin edilerek aktarılır. Böylece çocuğun mesajı kendi iç dünyasında muhasebe etmesi sağlanır. Dolaylı aktarılan iletiler istendik davranış değişikliği sağlamada doğrudan iletilere göre daha çok tercih edilmektedir.

2.2.1.2. Amaçlarına Göre Eğitsel İletiler

Yazınsal nitelikteki edebi eserlerde yazar, okuruna doğrudan ya da dolaylı şekilde ulaştırmak istediği iletileri belli bir amaca yönelik gerçekleştirir. Yazar, amacı doğrultusunda okurunda duygu ve düşünceler oluşturarak okurun yeni bilgiler kazanmasını hedefler. Bu araştırmada amaçlarına göre iletiler; “Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler”, “Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler”, “Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler”, “Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler” ve “Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler” başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

2.2.1.2.1. Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

TDK Güncel Türkçe Sözlük’te kişilik kavramı “*Bir kimseye özgü belirgin özellik, manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünü; şahsiyet*” olarak tanımlanmaktadır (TDK,2024). Kişisel gelişim, şahsın öz varlığını tanıyarak kendinin farkında olması ve kendini anlamasıdır. Yani bireyin yeteneklerinin ve geliştirilmeye açık alanlarının farkına vararak kendini geliştirme sürecidir.

Bu bağlamda çocuklara yönelik kaleme alınan eserler çocukların kişisel gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Nitekim Sever (2013) ilk çocukluktan ilköğretimin sonuna kadar olan süreçte çocuklara yönelik yazılan eserlerin çocukların kişisel gelişiminde etkili araçlar olduğunu belirtmiştir. Çocukların kişilik gelişimlerine elverişli faaliyetlerin çocuklara uygun olan kitaplarla bütünleştirilip çocuklara ulaştırılması gerektiğini ifade etmektedir.

2.2.1.2.2. Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

Topluma uyum süreci, çocukların gelişmeleri bakımından toplumsallaşma olgusu önemli bir yere sahiptir. Çocukların içinde yaşadıkları kültürü, değerleri ve inançları gibi geniş bir yelpazeye sahip kazanımların sağlanabilmesi; çocukların etkin ve doğru bir

sosyal gelişim sağlaması ile mümkün hale gelmektedir. (Sever, 2008, s. 63). Çocuk edebiyatına ilişkin yapıtlarda eser sahipleri çocuk okuyucuya mesaj verme sürecinde içinde bulundukları kültürün değerlerini iletiler vasıtasıyla aktarmaktadırlar. Bu kapsamda çocuk bulunduğu kültürü tanıma, gelenek ve görenekleri ile tanışma, yaşam stilleri hakkında bilgi sahibi olma gibi çeşitli kazanımlar elde eder. Eserler içinde yer alan mesajlar, çocuğun içinde yaşadığı toplumu öğrenmesi açısından farkındalık yaratmakla beraber çocuğun yaşadığı toplumla bütünleşmesini sağlayarak topluma uyum sürecinin temellerini atmaktadır.

2.2.1.2.3. Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

Bireylerin, yaşadıkları toplumla uyumlu olmaları gerekmektedir. Bu uyum sürecini belirleyen temel normlar vardır. Bu normlardan biri de ahlaki kurallardır. Çocuklar açısından ahlaki eğitimin önemi ise kritik ve hayati özelliğe sahiptir. Zira ahlaki eğitimin kişinin çocukluk döneminde verilmesi, gelecek hayatını güzel bir yaşam üzerine inşa etmesi açısından önem taşımaktadır. Çocuklar ahlak eğitimini salt içinde yaşadığı toplumdan edinmemekte; okudukları kitaplarla da bu eğitimi alabilmektedir. Bu nedenle çocuk edebiyatı alanında ortaya konulan eserler, çocuğun etik değerler doğrultusunda hareket etmesi gerektiğine ilişkin içeriklere ve iletilere sahip olmalıdır.

2.2.1.2.4. Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Dünyada varlığını sürdüren tüm ulusların kendilerine özgü değerleri bulunmaktadır. Ulusların sahip olduğu bu değerler etrafında birleşen insanlar, kendi ulusal benliklerini geliştirme ve koruma içgüdüsünü taşımaktadır. Zira devleti var eden ulus kavramı ve bu ulus çatısı altında bir araya gelen vatandaşların öz benliklerinin menşei, kadim bir geçmişe ve birikime sahiptir ki bu da her ulusu küresel düzlemde özne olarak var etmiştir. Ulusların bu kadim ve köklü değerleri ulusların geleceği için önem taşıyan çocuklara yönelik kaleme alınmış yapıtlarda yer almaktadır. Ulus bilincinin aşılandığı çocuk kitaplarında yer alan iletiler üzerinden çocukların kendi ulusal kimliğinin farkındalığı ve tanınması amaçlanmaktadır. (Kıbrıs, 2010). Kendi ulusuna ait değerleri tanımayan ve bu şekilde yetiştirilen bireyin kimlik kargaşası yaşamaması mümkün değildir. Bu bakımdan çocuk edebiyatı alanı ulusal değerleri geleceğe taşıma ve yaşatma açısından önemli bir fonksiyona sahiptir.

2.2.1.2.5. Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

Bireylerin kendi ulusunun değer ve ilkelerini benimsemesi ve bu doğrultuda bir yaşam şeklini tayin etmesi doğal bir durumdur. Bununla birlikte küresel anlamda uluslararası ortak değerlerin bulunması da dünyanın barış ve refah içerisinde yaşaması için kaçınılmaz bir durumdur. Nitekim insanoğlunun sahip olduğu özellikler tüm insanlığın mutabık olduğu değerlerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Hiçbir ulus yoktur ki hırsızlığı, yalan söylemeyi, haksız yere insanı öldürmeyi meşru görsün ya da meşru göstere. İşte bu ortak ilkeler evrensellik özelliğine sahip olup tüm ulusların uyması gerektiği çeşitli uluslararası metinlerle kabul edilmiştir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gibi hukuki metinler, adıyla da anıldığı üzere tüm insanlığa hitap eden hak ve yükümlülükleri içermektedir. Evrensel değerlerin öğretilmesinin yollarından biri de edebiyattır ve yapılan çalışma bağlamında ise çocuk edebiyatını ilgilendirmektedir. Evrensel mesajların yer aldığı kitapları okuyan çocuklar kendi kültürleri ve değer yargılarının dışındaki fikirleri de müşahade ederek kendisini adeta modern dünyaya ayak uydurabilmiş uygar bir insan haline dönüştürebilmektedir. Çocuk kitaplarını kaleme alan yazarlar da bu amaca ulaşmaya çalışmakta, eserlerinde yer alan karakterler ve olaylar üzerinden çocuklara evrensel ilkeler tanıtılmaktadır.

2.3. Benzer Araştırmalar

Uzunay (2024), “Feyza Hepçilingirler’in Çocuk Hikayelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma” adlı çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizini kullanmıştır. Uzunay, yaptığı bu çalışmada 119 farklı eğitsel iletiye rastlamıştır. Toplam 2204 eğitsel ileti, incelenen dört kitapta yer almıştır. Eserlerde en fazla kişisel gelişimi destekleyen iletilerin, ikinci olarak ise toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin, üçüncü olarak da ulusal gelişimi destekleyen iletilerin yer aldığı görülmüştür.

Birgül (2023), “İpek Ongun’un Çocuk ve Gençlik Romanlarında Eğitsel İletiler” adlı çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Birgül, yaptığı bu çalışmada 536 eğitsel iletiye rastlamıştır. Bu iletilerden 301 tanesi kişisel gelişimi destekleyen iletiler, 130 tanesi toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 60 tanesi sevgi duygusunu destekleyen iletiler, 16 tanesi iktisadi gelişimi destekleyen iletiler, 11 tanesi ulusal gelişimi destekleyen iletiler, 9 tanesi dini değerlerin

gelişimini destekleyen iletiler ve 2 tanesi evrensel değerlerin gelişimini destekleyen iletilerdir. Sunuluş biçimlerine bakıldığında iletilerin daha çok dolaylı yoldan aktarıldığı görülmüştür.

Dinç (2023), “Hüseyin Güney’in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Dinç, yaptığı bu çalışmada 106 eğitsel ileti tespit etmiş, bu iletilerin toplam kullanılma sıklığını 648 adet olarak saptamıştır. Bu iletilerin 186’sı doğrudan, 462’si dolaylı aktarım yoluyla sunulmuştur.

Takır (2023), “Cahit Zarifoğlu’nun Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Takır, bu çalışmada 335 tane eğitsel ileti tespit etmiştir. Bu iletilerin 210 tanesi kişisel gelişimi destekleyen iletiler, 76 tanesi toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 26 tanesi dini değerlerin gelişimini destekleyen iletiler, 3 tanesi evrensel değerlerin gelişimini destekleyen iletiler, 1 tanesi çevre gelişimini destekleyen iletiler olarak tespit edilmiştir.

Eren (2023), “Varol Yaşaroğlu’unun Çürük Ali ve Mikrop Necati İle Kral Şakir Mikrop Avcıları Serilerinin Eğitsel İletiler Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Eren, bu çalışmada 233 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bu iletilerin 163 tanesi kişisel gelişimi destekleyen iletiler, 56 tanesi toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 12 tanesi evrensel gelişimi destekleyen iletiler ve 2 tanesi çevreye duyarlılık iletileri olarak belirlenmiştir.

Ayhan (2023), “Doğan Gündüzün Eserlerinin Çocuk Edebiyatı ve Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Ayhan, bu çalışmada 148 eğitsel ileti tespit etmiştir. En fazla kullanılan iletinin doğa sevgisi ileti olduğu görülmektedir. Yazar iletilerini okura sunarken dolaylı aktarım biçimini kullanmıştır.

Çapar (2022), “Fazıl Hüsnü Dağlarca’nın Çocuk Şiirlerinde Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Çapar, bu çalışmada 284 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 71 tanesi kişisel gelişime yönelik, 147 tanesi toplumsal gelişime yönelik, 54 tanesi çevre bilincine yönelik, 7 tanesi evrensel değerlerin gelişimine yönelik ve 5 tanesi ekonomiye yöneliktir.

Filiz (2022), “Cemal Şakar’ın Hikâyelerinin Eğitsel İletiler ve Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) 8. Sınıf Söz Varlığı Kazanımları Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Filiz, bu çalışmasında 87 eğitsel ileti tespit etmiştir. 51 tanesi kişisel gelişimi destekleyen iletiler, 12 tanesi toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 5 tanesi ulusal gelişimi destekleyen iletiler, 9 tanesi evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler olduğu tespit edilmiştir. Sunuluş biçimlerine bakıldığında iletilerin dolaylı yoldan aktarıldığı görülmüştür.

Dursun (2022), “Göç ve Mülteci Konulu Türkçe ve Çeviri Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Eğitsel İletilerin İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Dursun, bu çalışmasında Türkçe ve çeviri kitaplarda 41 eğitsel iletinin ortak olduğunu, 18 iletinin sadece Türkçe kitaplarında yer aldığını, 19 iletinin ise sadece çeviri kitaplarda yer aldığını belirtmiştir. Sunuluş biçimlerine bakıldığında iletilerin dolaylı yoldan aktarıldığı görülmüştür.

Öztürk (2021), “Erol Büyükmeriç’in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılmıştır. Öztürk, bu çalışmasında 527 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 486 tanesi örtük iletilerdir ve dolaylı aktarım yoluyla sunulmuştur. 41 tanesi ise açık iletiler olup doğrudan aktarım yoluyla sunulmuştur.

Özden (2021), “Çeviri Çocuk kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Özden, bu çalışmasında 641 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 388’i kişilik gelişimini destekleyen iletiler, 161 i toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 92’si de zihinsel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerdir.

Ceran (2021), “Şermin Yaşar’ın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelik İlkesi ve Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında tarama modeli ve nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Ceran’ın bu çalışmasında tespit edilen eğitsel iletilerden 50’si merak etmek, 31’i hayal kurmak, 27’si bilgi vermek, 24’ü akıl yürütme iletileridir.

Kırbıyık’ın (2020), “15. Yüzyıl Osmanlı Tarihlerinde Halk Edebiyatı Unsurları ve Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi

yöntemini kullanmıştır. Kırbıyık'ın bu çalışmasında tespit edilen iletilerden 37'si kişisel gelişimi destekleyen iletiler, 4'ü toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 17'si dini gelişimi destekleyen iletiler, 2'si ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler, 4'ü evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletilerdir.

Aytan (2020), “Mustafa Orakçı'nın Çocuk Kitaplarındaki Eğitsel İletiler Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Ayta, bu çalışmasında 1185 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 722'si bilgi vermek iletidir. Orakçı'nın kitaplarında en çok işlenen eğitsel ileti bilgi vermek iletidir.

Gül (2019), “Nur İ    'n  n Eserlerinde Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Gül, bu çalışmasında 94 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 45'i kişisel gelişime yönelik, 8'i evrensel düşünceye yönelik, 7'si çevre bilincine yönelik, 4'ü ulusal bilince yönelik, 29'u toplumsal gelişime yönelik eğitsel iletilerdir.

  nder (2019), “Sulhi D  lek in   ocuklara Yönelik Hikâye ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır.   nder, bu çalışmasında 71 farklı eğitsel iletiye rastlamıştır. Bu iletiler 167 kez eserlerde işlenmiştir.

Aksoy (2019), “Refik Halid Karay'ın Roman ve Hikâyelerinde Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır.

Durdu (2019), “Halit Ziya Uşaklıgil in Kırk Yıl Adlı Eserinde Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Bu çalışmada 757 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bunların 526'sı kişisel gelişimi, 108'i toplumsal gelişimi, 53'   dini gelişimi, 41'i ulusal düşüncenin gelişimi, 21 i ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel iletilerdir.

  nal (2019), “Mustafa Ruhi   irin in Eserlerinde Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Bu çalışmada kişisel gelişime yönelik 13, toplumsal gelişime yönelik 12, ulusal bilince yönelik 3, çevre bilincine yönelik 5 eğitsel ileti tespit edilmiştir.

Gürbüz (2019), “Ulviye Alpay'ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Bu iletilerden 80'i kişisel gelişime, 52'si toplumsal gelişime, 10'u evrensel düşüncenin gelişimine, 5'i ahlaki düşüncenin gelişimine, 2'si ulusal düşüncenin gelişimine yönelik iletilerdir.

Elmas (2019), “Yunus Emre'nin Eserlerindeki Eğitsel İletilerin Tespiti” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada 407 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bunların 302'si kişisel gelişim, 35'i toplumsal gelişim, 15'i evrensel düşüncenin gelişimi, 52'si dini gelişim ile ilgili iletilerdir.

Derman (2019), “İbrahim Örs'ün Çocuklara Yönelik Eserlerinin Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Bu çalışmada 776 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bunların 394'ü kişisel gelişim, 155'i toplumsal gelişim, 97'si çevresel gelişim, 57'si ulusal düşüncenin gelişimi, 73'ü evrensel düşüncenin gelişimi ile ilgili iletilerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde yapılan araştırmanın yöntemine yer verilmiştir. Araştırmanın öncesinde, süresince ve sonrasında yapılmış çalışmalar yer almaktadır. Çalışmalara ait yapılan planlamalara da bu bölümde yer verilmiştir.

3.1. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde yapılan çalışmanın araştırma modeli, çalışmanın evren ve örnekleme, verilerin toplanma sürecinde izlenen yol ile verilerin analiz şekli yer almaktadır.

3.1.1. Araştırmanın Modeli

Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletileri incelemeyi amaçlayan bu çalışmada araştırma yöntemlerinden nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2018) nitel araştırmaları; gözlem, görüşme ve dokümanların analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortam içinde gerçekçi ve bütüncül bir halde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalar olarak belirtmişlerdir.

Yapılan bu araştırmada var olan durumun olduğu şekilde betimlenmesi amaçladığından tarama türündeki bir çalışmadır. Dolayısıyla bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Doküman incelemesi, yapılan araştırmaların temel kaynağı olarak dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve çözümlenmesi olarak açıklanabilir (O'leary, 2004; Akt. Özkan, 2023, s.5).

3.1.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sara Gürbüz Özeren'in kaleme aldığı tüm eserleri oluştururken örneklemini ise Sara Gürbüz Özeren'in çocuk kitapları oluşturmaktadır. Yapılan araştırmada Sara Gürbüz Özeren'in yazdığı çocuk kitaplarından “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabı incelenmiştir. İncelenen kitaplara ait bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3.1: Araştırmada İncelenen Hikâye Kitapları

Sıra Numarası	Eserin Adı
1	Diş Kirası
2	Bayram Yeri
3	Aman Nazar Değmesin!
4	Bu Dünya Hepimizin!
5	Gez Dünya'yı Gör Konya'yı
6	Dost Canlısı
7	Yarım Elma Gönül Alma
8	Siftah Bizden
9	Geleneksel Lezzetlerimiz
10	Bizim Mahalle

3.1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak doküman inceleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan dokümanları, Sara Gürbüz Özeren'in kaleme aldığı “Mektup Arkadaşım” kitap serisindeki 10 hikâye kitabı ile çocuk edebiyatını konu alan kitap ve bilimsel çalışmalar oluşturmaktadır.

3.1.4. Verilerin Analizi

Araştırmada incelenen çocuk kitaplarının, içerdikleri eğitsel iletilerin belirlenerek farklı temalar çatısında toplanması amaçlanmaktadır. Belirlenen amaca uygun olabilmesi için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmacı, konu ile ilgili kategoriler geliştirmelidir ve veri setinde bu kategorilerin içinde yer alan resimleri, cümleleri ya da kelimeleri saymalıdır. Araştırmacı, kategori geliştirme evresinde dikkatli olmalıdır. Aynı metin ile benzer araştırma yapacak araştırmacılarla aynı sonuçları elde edebileceği türden kategoriler geliştirilmelidir (Silverman 2001; Akt. Gürbüz, 2019, s. 25). Bu çerçevede nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir. Bu aşamalar sırasıyla:

1. Verilerin kodlanması
2. Temaların bulunması
3. Kodların ve temaların düzenlenmesi

4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3.1.5. Verilerin Kodlanması ve Temaların Bulunması

Bu araştırmada kategorilerin oluşturulması ve kodların belirlenmesi için araştırma kapsamında Sara Gürbüz Özeren'in " Mektup Arkadaşım " adlı kitap serisinde yer alan on hikâye kitabı okunmuş ve hikâye kitaplarında yer alan eğitsel iletiler belirlenerek belirli kategorilerde sınıflandırılmıştır. Belirlenen kategoriler uzman görüşlerine sunulurken Tablo 3.2, Tablo 3.3, Tablo 3.4, Tablo 3.5, Tablo 3.6'da yer aldığı gibi sınıflandırılmıştır. Hikâye kitaplarında yer alan eğitsel iletiler, amaçlarına göre ve sunuluş biçimlerine göre iki çatı başlık altında incelenmiştir.

1. Amaçlara Göre İletiler

- a) Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- b) Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- c) Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- d) Ulusal Düşüncenin Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler
- e) Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

2. Sunuluş Biçimlerine Göre İletiler

- a) Doğrudan Aktarılan İletiler
- b) Dolaylı Aktarılan İletiler

Amaçlarına göre eğitsel iletilerde yer alan başlıkların her birinin ilk harfleri kullanılarak bir kod kullanılmıştır. Bu kodlar aşağıdaki gibidir:

- Kişisel gelişim destekleyen iletiler "K" harfi kullanılarak kodlanmıştır.
- Toplumsal gelişimi destekleyen iletiler "T" harfi kullanılarak kodlanmıştır.
- Ahlaki gelişimi destekleyen iletiler "A" harfi kullanılarak kodlanmıştır.
- Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler "U" harfi kullanılarak kodlanmıştır.
- Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletiler "E" harfi kullanılarak kodlanmıştır.

Eğitsel iletiler sunulmuş biçimlerine göre doğrudan ve dolaylı iletiler olmak üzere iki başlık altında kodlanmıştır. Kodlama yapılırken doğrudan aktarılan iletiler “1” , dolaylı aktarılan iletiler ise “2” rakamı ile belirtilmiştir.

Örnek: T4-1 kodu “Toplumsal gelişimi destekleyen 4. eğitsel ileti-doğrudan aktarılan ileti” olarak kodlanmıştır.

E3-2 kodu “ Evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 3. eğitsel ileti-dolaylı olarak aktarılan ileti” olarak kodlanmıştır.

Tablo 3.2: Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

İleti Kodu	İleti Adı	İleti Kodu	İleti Adı
K1	İrade Sahibi Olmak	K26	Alçakgönüllü Olmak
K2	Sabırlı Olmak	K27	Dilini Tutmak
K3	Yeni Bilgiler Edinmek	K28	Hoşgörülü Olmak
K4	Bilgi Paylaşımında Bulunmak	K29	Küçümsememek
K5	Düşünceli Olmak	K30	Akıllı Olmak
K6	Yardımseverlik	K31	İyi Niyetli Olmak
K7	Cesaretli Olmak	K32	Öğrenmeye İstekli Olmak
K8	Kanaatkâr Olmak	K33	İyiliksever Olmak
K9	Sorgulamak	K34	Fedakâr Olmak
K10	Teknoloji Bilincine Sahip Olmak	K35	Hayal Kurmak
K11	Dostluk	K36	Arkadaşlarını Sevmek-Önemsemek
K12	Mantık veya Tahmin Yürütmek-Çıkarım Yapmak	K37	Kavga Etmemek
K13	Kararlı Olmak	K38	Malına Sahip Çıkmak
K14	Anlayışlı Olmak	K39	Cömert Olmak
K15	Vefalı Olmak	K40	Özeleştiri
K16	Araştırma-İnceleme Yapmak	K41	Empati
K17	Özverili Olmak	K42	İşini İyi Yapmak
K18	Merhametli Olmak	K43	Tedbirli Olmak
K19	Bencil Olmamak	K44	Ders Çıkarmak- İbret Almak
K20	Farkındalık Sahibi Olmak	K45	Popüler Kültüre Kapılmamak
K21	Farklılıklara Saygılı Olmak	K46	Pişmanlık Duymak
K22	Sadakat	K47	Kötülüğe Karşı İyilik Yapmak
K23	Takdir Etmek	K48	Önyargılı Olmamak
K25	Kibar Olmak		

Tablo 3.2’de kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerden 49 tane ileti adı ve ileti kodu tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.3: Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

İleti Kodu	İleti Adı	İleti Kodu	İleti Adı
T1	Aileye Bağlı Olmak	T8	Saygı
T2	Paylaşmak	T9	Ziyaret Etmek
T3	Misafirperverlik	T10	Selamlaşmak
T4	Komşuluk İlişkilerine Değer Vermek	T11	Dayanışma
T5	Birlik ve Beraberlik	T12	Sorunlarımızı Destek Alarak Aşmak
T6	Büyüklerin Sözü Dinlemek	T13	Hayvan Sevgisi-Hayvanları Sahiplenmek
T7	Hediyeleşmek		

Tablo 3.3'te toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerden 13 tane ileti adı ve ileti kodu tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.4: Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler

İleti Kodu	İleti Adı	İleti Kodu	İleti Adı
A1	Vicdan Sahibi Olmak	A3	Utanmak
A2	Verdiği Sözü Tutmak		

Tablo 3.4'te ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel iletilerden 3 tane ileti adı ve ileti kodu tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.5: Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

İleti Kodu	İleti Adı	İleti Kodu	İleti Adı
U1	Kültürel Öğeleri Bilmek-Değer Verme	U5	Vatani Görevi Millî Bilinçle Yapmak
U2	Kültürel Mirası Sürdürmek	U6	Millî Değerleri ve Olayları Bilmek
U3	Vatan Sevgisi	U7	Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak
U4	Tarihsel Mirasa Duyarlılık	U8	Şehitleri Anmak-Saygı Duymak

Tablo 3.5'te ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletilerden 8 tane ileti adı ve ileti kodu tabloda belirtilmiştir.

Tablo 3.6: Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler

İleti Kodu	İleti Adı	İleti Kodu	İleti Adı
E1	Eşitlik	E4	Sevgi
E2	Barış İçinde Yaşamak	E5	Dürüstlük
E3	Yalan Söylememek	E6	Adalet

Tablo 3.6'da evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletilerden 6 tane ileti adı ve ileti kodu tabloda belirtilmiştir.

3.2. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 tane hikâye kitabının önce özetine yer verilmiş ardından kitaplarda yer alan eğitsel iletilere yer verilmiştir.

3.2.1. "Diş Kirası" Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Özet

Ramazan ayında iftar yemeğine hazırlık yapılır. İftar yemeği yenildikten sonra Enes babasıyla teravihe gider. Teravihten sonra babası Enes'i çocukların eğlence yerine götürür. Enes, ramazan ayı ile yeni tanışmıştı. Annesi Enes'in kucağına bir tepsi verip hasta evine götürmesini ister ve Enes, Fatma adındaki kuzeni ile birlikte tepsileri hasta evine götürür. 2. tepsiyi de lohusanın evine götürür ve annesinin gözünüz aydın olsun mesajını iletir. Geri döner ve 3. tepsiyi de yeni taşınmış komşularına götürür. Enes ramazanın paylaşmak olduğunu anlar. Ramazan ayında zekât telaşları başlar. Enes biriktirdiği harçlıkları büyükannesi gibi kırka bölüp bir parçasını babasına verir. Babası, Enes ile gurur duyar. Enes her gün babasıyla teravihe gitmeye devam eder. Babası Enes'in İstanbul'u tanınması için farklı camilerde namaza gider. Bir akşam da Kuş Konmaz Camii'ne giderler. Gerçekten de kuş konmaz. Kanuni'nin Sadrazam'ı Sokullu Mehmet Paşa kendi adına cami yaptırmak ister. Şemsi Paşa ile Sokullu arasında bir sorun vardır. Camiyi ziyarete gittiğinde kusur bulmaz ama kıskanır, yine de bir kusur bulmaya çalışır ve kubbesine kuş pisliyor der. Kendisi cami yapmaya karar verir. O zamanın mimarı ünlü Mimar Sinan'dır. Mimar Sinan' a gidip kubbeye kuş konmayacak bir cami yapmasını söyler ve Mimar Sinan yapar. Kuşkonmaz Camii adı buradan gelir. Aradan seneler geçmesine rağmen hala aynı şekilde kubbeye kuşkonmaz.

Aileye Bağlı Olmak (T1-2)

"Dedem ve ninem, bizim gelişimimizle hayatlarının en mutlu günlerini yaşadılar. Sen bunları bilemezsin tabii. Ama biz hasretliği ve kavuşmayı dolu dolu yaşayan bir milletiz" (s. 5).

Kültürel Öğeleri Bilmek-Değer Vermek (U1-1)

“ Biz Müslümanlar Ramazan ayı boyunca oruç tutarız. Şimdi “Oruç da neyin nesi?” diye sorduğunu duyar gibiyim. Bak anlatayım. Oruç biz Müslümanlar için beş temel ibadetten biri. Belki de en kıymetlisi...” (s. 6) .

Eşitlik (E1- 1,2)

“ Çünkü biz burada büyük küçük, zengin fakir hepimiz oruç tutuyoruz.” (s. 6).

“ Allah katında her insanın eşit olduğunu anlıyor. Nasıl ki ...” (s. 6).

“Her sınıftan insanı bir arada yemek yerken görmek ilginç. Zaten bizim dinimize göre Allah katında hepimiz eşit değil miyiz? O çadırdaki birbirimizden farkımız olmadığını anladım.” (s.40).

İrade Sahibi Olmak (K1-2)

“ Yani senin anlayacağın, nefsimizi terbiye ediyoruz.” (s. 6) .

“ Herkes nefsinden, kötülükten, kinden, nefretten, gurur ve egodan kurtuluyor.” (s. 6).

“ İnsanın nefesine hâkim olması çok zor. Balkona çıktım. Güneşe baktım, daha çok erken. O batıncaya kadar nasıl dayanacağım, bilmem ki ...” (s. 23).

Paylaşmak (T2-1,2)

“ Zengin kimse aç olmanın ne demek olduğunu yaşayarak öğreniyor, kazancını fakirlerle paylaşmak için gönüllü oluyor.” (s. 6).

“Bizde âdet böyledir. Otuz gün Ramazan'da paylaşıyoruz. Azdan az, çoktan çok... Sakın bir daha görmeyeyim, dedi.” (s. 10).

“ Dedim ya, Ramazan demek, paylaşmak demek.” (s. 17).

“Senin anlayacağın evde pişen yemekten herkesin payı ayrıldı. Geri kalanlar da yine büyükbabamın davet ettiği misafirlerle paylaşıldı.” (s. 18).

“İlk günkü şaşkınlığım olmadan tabii. Paylaşmanın bir erdem olduğunu anlayarak yaptım bunu.” (s. 22).

“ Bayram gelmeden önce ihtiyacı olanlara fitre adı altında yardım yaparız ki paylaşmanın önemini anlayalım. Durumu olmayanın hakkını gözetelim. Ne kadar çok paylaşırsak, nasibimiz o kadar artar.” (s. 42).

Sabırlı Olmak (K2-2)

“ Fakir insan oruç tutarak sabırlı olmayı ve Allah’a yaklaşmayı öğreniyor.” (s. 6).

Misafirperverlik (T3-1,2)

“ Peygamberimiz Mekke’den Medine’ye hicret ettiğinde, Eyüp el-Ensari onu kırk gün misafir etmiş ” (s. 7).

“- Aaa, üstüme iyilik sağlık! Hiç misafire kaş çatılır mı! Gelen kismetiyile gelir oğlum.” (s. 10).

Millî Değerleri ve Olayları Bilmek (U6-2)

“ ...İstanbul kuşatması sırasında Fatih Sultan Mehmet’in hocası Akşemsettin tarafından mezarı bulunmuş. Biz Türkler, Hz. Eyüp’e bu yüzden çok değer veriyoruz.” (s. 7).

“ Peterciğim, böbürlenmek gibi olmasın da ben böyle şanlı bir geçmişe sahibim. Atalarımın gurur duyuyorum.” (s. 50).

Yeni Bilgiler Edinmek (K3-1)

“ Oruç açmanın keyfi iftar açmada imiş ama ben bilmiyordum. Nereden bileyim! ” (s. 7).

“ Memlekette bilmediğim ne çok şey varmış Petercim!

Her gün yeni bir şey öğreniyorum. Dün büyükbabam, babama dedi ki:

- Fitreleri geciktirme. Önce yanlış anladığımı sandım. Çünkü daha önce bu kelimeyi duymamıştım.

Babam tekrar edince yanılmadığımı anladım.

- Büyükbabacığım, dedim. Fitre ne demek?

- Ramazan’ın ortalarını geçince ihtiyacı olanlara verdiğimiz para veya paranın tutarında yiyecek.” (s. 41).

“Bu ramazan benim için de pek çok şey öğrendiğim bir ay oldu. Örneğin dış kirası geleneğini ben de ilk defa öğrendim. Bu ramazan ilk defa oruç tuttum.” (s. 62).

Kültürel Mirası Sürdürmek (U2-1)

“Ramazan'da yemeklerimiz biraz farklılık gösteriyor. Söz gelimi bu mübarek ayda Ramazan pidesi soframızın baş tacı. Yumurtalı ve susamlı pideyi görmelisin, puf puf kabarmış. Mevsimine göre şerbetler de Ramazan'ın olmazsa olmazı.” (s. 11).

Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak (U7-1,2)

“- Daha önce niçin yoktu?

- Özellikle Ramazan ayında yapılır.

Al sana bir Ramazan geleneği daha! Ne hoş değil mi! Hemen hemen her caminin minareleri arasında Ramazan ayının kutsiyetini simgeleyen cümleler asılı.

Hepsi ıslıl ıslıl.” (s. 13).

“ Ne güzel âdetlerimiz varmış da haberimiz yokmuş. Senin aklın alıyor mu Peter? Hem yedirip içireceksin hem de para vereceksin. Neyse, bizimkiler böyle. Ramazan ayının bereketi böyleymiş. Öğrendiğim iyi oldu.” (s. 21)

“Ben sana daha önce iftar topundan bahsetmemiştim. Bu da bir Ramazan geleneği. İftar saatinde top atılıyor. Herkes topun sesini duyunca, iftar vaktinin geldiğini anlıyor.” (s. 44).

“Adamın yüzüne bakakaldım. O ise mani üstüne mani sıraladı. Senin için birkaçını aklımda tuttum. Davul çalarken mani söylemek de bir Ramazan geleneği imiş:

Bu aya sultan ay derler,

Kaymak ile baldan yerler.

Ezelden âdet kılınmış,

Bekçiye bahşiş verirler. ” (s. 52).

“ Börekler, çörekler, yalancı dolmalar. Hele pastırmaya doyum olmuyor. Biz Türklerin geleneksel yemeği imiş.” (s. 57).

Bilgi Paylaşımında Bulunmak (K4-1)

“ Yan odada mahallenin hanımları bir araya gelmiş, Kur'an-ı Kerim okuyorlar. Buna mukabele deniliyormuş.” (s.17).

“ Bütün mal varlığımız sayılıp döküldü. Belli bir miktarını fakirlere ve şehit çocuklarına verdik. Bunun adı zekât Peter. Bütün Müslümanların yerine

getirmesi gereken bir ibadetmiş bu. Oruç tutmak gibi zekât vermek de dinimizin beş temel kuralından biri.” (s. 23).

“Saltanat kayıkları dedim de aklıma geldi. Biliyorsun, padişahlar zamanında cihan devletine sahiptik. İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti idi ve padişahlar burada otururdu. Onların bindiği ve deniz sefası yaptığı kayıklara "saltanat kayığı" denirdi.” (s. 35).

Komşuluk İlişkilerine Değer Vermek (T4-2)

“O tepsiyi de yerine ulaştırdık ama bitmedi. Üçüncü tepsiyi dün taşınan ve hiç tanımadığımız komşularımıza götürdük. "Onlar yeni taşındı, henüz yemek yapacak zaman bulamamışlardır." diyor annem.” (s. 18).

Düşünceli Olmak (K5-2)

“ Zekâtımızı kime verdiğimizizi bilmiyorum. Zaten bunun bir önemi yok. Babam diyor ki: Sağ elinin verdiğini sol el görmemeli.” (s. 24).

Yardımseverlik (K6-1,2)

“ Evimize sığamayacak kadar kalabalık oldukları için yemeği cami avlusuna taşıdık. Çok sevindiler. Ne de olsa yardıma muhtaçlardı ve yardım bekliyorlardı.” (s. 25).

“Belediyenin veya hayır sahiplerinin iftar çadırlarında yolcular, kimsesizler, fakirler iftar ediyor.” (s. 40).

“ Peygamberimiz Hz. Muhammed (sav): "Komşusu açken tok yatan, bizden değildir.” derken işte bu yardımlaşmayı kastediyor.” (s. 42).

Cesaretli Olmak (K7-1)

“ Fatma, annesinin koluna sıkı sıkı yapışmış. Ben daha cesurum. Korkuluklardan tutsam da korktuğumu kimseye belli etmiyorum.” (s. 38).

Birlik ve Beraberlik (T5-2)

“Ramazan'da eş dost ve akrabalar bir araya geliyor, paylaşmanın ve birlikte olmanın feyzini yaşıyorlar.” (s. 40).

Kanaatkâr Olmak (K8-2)

“ Bir ekmeği paylaşmak, Allah'ın verdiklerine şükretmek, insana yaşadığını hissettiriyor.” (s. 41).

Büyüklerin Sözü Dinlemek (T6-2)

“ Aklım almadı ama sesimi çıkarmadım. Büyükbabam diyorsa bir bildiği vardır.”
(s. 42).

Sorgulamak (K9-1,2)

“Fakat Ramazan başladığında bir zekat vermemiş miydik? Peki şimdi fitre vermek nereden çıktı? Babam, bendeki kafa karışıklığını derhâl anladı.” (s. 42).

“ Halamın beşikteki bebeğine bile fitre düşüyormuş. Benim aklım almadı, senin alıyor mu? Gelgelelim bizimkiler verdikçe mutlu oluyor.” (s. 43).

Sara Gürbüz Özeren'in *Diş Kirası* adlı hikâye kitabında 20 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 20 farklı eğitsel ileti türünde 42 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 9 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 9 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 18 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.2. “Bayram Yeri” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Özet

Ramazan ayı bitmek üzeredir. Bayram hazırlıkları, temizlikler başlar ve bayram günü gelir. Bayramdan bir gün önce mezar ziyaretine gidilir ve kabirler sulanır. Sonra vefat edenin ailelerine bayrama giderler. Enes büyükleriyle beraber sabah camiye bayram namazına gider. Enes ilk defa bayram namazını kılacağı için çok heyecanlıdır. Namaz kıldıktan sonra cemaatle bayramlaşır. Enes birlik beraberliği görünce çok mutlu olur. Eve giderler. Enes ailenin en büyüğünden başlayıp büyüklerinin ellerinden öper, bayramlarını kutlayıp harçlığını alır. Bayramlaşmak için evlerine misafirler gelirler. Gelen misafirlere de baklava, şeker ikram edilir, ellerine gül suyu dökülür. Bayrama gelen küçükler büyüklerin ellerinden öper ve Enes çok mutlu olur. Çünkü saygının olduğunu anlar. Bayramın ilk günü bu şekilde geçer. İkinci günü Enes, annesi ve babası Kızıl Çeşme 'deki teyzesine bayrama gider. Yolda babası Enes 'e, Kızıl Çeşme adının hikâyesini anlatır. 1453' te İstanbul'u kuşatırken su kıtlığı olur. Askerler susuz kalır ve padişah hemen görevlilere su bulmasını emreder. Görevliden biri kaz görür. Kazların sulak alanda olduğunu hatırlar ve onları takip eder. Göl kıyısına varır. Derhal padişaha haber eder ve çalışmalar başlatılır. Çeşme yapılır ve kaz resmi yaptırılır. Enes teyzesinin evine varır. Bayramlarını kutlar sonra anne ve babasıyla dayısının bayramını kutlamak için giderler.

Sonra Enes 'in babasının amcasına bayramına giderler. O gece orada kalırlar, sabahında eve dönerler. Sonra babasının arkadaşının evine giderler. Babası arkadaşıyla küs olduğu için bayramda da küslük günah olduğundan barışmaya ve bayramlaşmaya gider. Süleymaniye Camiine giderler. Süleymaniye Camiinin 4 minaresi vardır. Camiyi yapan Mimar Sinan temelinin kurumasını 7 yıl bekler ve 2 ay içinde camiyi tamamlayıp açılışını yapar. Bayram bu şekilde dolu dolu geçer. Enes'in babaannesi ve büyükbabası ziyaretlerden dolayı evden günlerce çıkamadıklarından bayramın bittiği gün dışarı çıkıp dinlenmeye giderler.

Hediyeleşmek (T7-2)

“ Çünkü biz Türkler, bayramlarda birbirimize hediyeler alırız. Bunu içtenlikle ve büyük bir zevkle yaparız.” (s. 6).

“Türkiye'den gönderdiğim armağanları alınca bana bildir. Çam sakızı çoban armağanı ama benim için çok önemli. Çünkü burada hediyeleşmenin ve paylaşmanın güzel bir meziyet olduğunu öğrendim.” (s. 59).

Kültürel Öğeleri Bilmek-Değer Vermek (U1-1)

“Bizim millî tatlımız baklavadır. İnce açılmış 40-60 yufkadan yapılıyor. Cevizlisi, fıstıklısı ve kaymaklısı oluyor.” (s. 7).

Birlik ve Beraberlik (T5-1,2)

“ Cami kalabalık ama kimseden çit çıkmıyor. İnsanlar saygı ve tevekkülle mütebessim. Yüzlerinde gülücükler var yani ... Birlik ve beraberlik arıyorsan, burada bulabilirsin.” (s. 12).

“Bizim evde bayram yemekleri bir tören edasında yeniyor. Bütün akrabalar bir arada ve bir masa etrafındayız.” (s. 15).

Saygı (T8-1,2)

“ Biz Türkler, büyüklerimize çok saygılıyızdır. Bunu her fırsatta gösteririz. Bayram günleri de bunlardan biridir.” (s. 14).

“Babaannem ve büyükbabam, gelen her konuğa bahşiş verdi. Ellerini öptürdü. Peterciğim, ben bugün bu bayram gününde, büyüklere saygının ne demek olduğunu anladım. Babamla annemin dedemle nineme gösterdiği saygı, elle tutulur gibiydi.” (s. 18).

Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak (U7-1,2)

“Babam, babasına saygısızlık olmasın diye bana biraz resmi davrandı, geleneğimiz böyle... O da harçlık verdi, iyi mi! Bayram harçlığı.” (s.14).

“Biz Türkler, bayramlarda bu dünyadan göç etmiş sevdiklerimizi, yakınlarımızı ve dostlarımızı unutmuyoruz. Bayram başlamadan bir veya iki gün önce onların kabirlerini ziyaret ediyoruz, onlara dualar okuyoruz.” (s. 37)

“Bir de taziye evlerini ziyaret etmek gibi güzel bir geleneğimiz var. Eğer bir aile o yıl içinde birini kaybetmişse, ilk bayramda o aileye ziyarete gidiliyor ve ailenin acısı paylaşılıyor.” (s. 39).

Ziyaret Etmek (T9-1,2)

“Uzak yakın demeden tanıdıklarımızı komşularımızı ve akrabalarımızı ziyaret ediyor, onların bayramlarını kutluyoruz.” (s. 17).

“Bayram ziyaretlerinin iyisi kısa olanı. Çünkü hem gelen gideni rahatsız etmemiş oluyoruz hem de çok sayıda akrabanın bayramını kutlamaya zaman ayırıyoruz.” (s.25).

Barış İçinde Yaşamak (E2-2)

“Büyükbabam diyor ki: “Bayramlar, küs olanların barışmaları gereken günlerdir.” Eğer birbirlerine küs iki insan, bayramda barışmazlarsa büyük günah işlemiş olurlar.” (s.17).

“Ne güzel değil mi! İşte insanlık bu. Birbirimize saygı ve sevgi gösterdik mi dünyaya barış gelir. Sen de benim gibi düşünür müsün bilmem ama ben böyle düşünüyorum.” (s. 18).

Selamlaşmak (T10-1)

“Bayram yalnız bizim evde değil, bütün şehirde hissediliyor. İnsanlar birbirleriyle selamlaşıyor, birbirlerini kutluyor ve sevgilerini sunuyor.” (s. 18).

İrade Sahibi Olmak (K1-2)

“Elbette bunda otuz gün oruç tutmamızın payı var. Sana anlatmıştım, oruç nefsimizi terbiye ediyor diye ...” (s. 19).

Bilgi Paylaşımında Bulunmak (K4-1)

“Yukarıda kırbadan söz ettim. Şimdi sen merak etmişsindir. Bak anlatayım. Çok eskiden maden ve plastik kaplar yokmuş. İnsanlar bidon veya fiçı yerine tabaklanmış hayvan derisi kullanırlarmış. Yani kırba demek, deriden yapılmış su fiçısı demek, ne ilginç değil mi!” (s. 22).

“Bilmem haberin var mı? Türkiye, özellikle de İstanbul, hamamlarıyla ünlüdür. Hamamın suyunu ısıtan kazan dairesine külhan diyorlar.” (s. 33).

“Kanuni Sultan Süleyman, Osmanlı Devleti'nin onuncu padişahı. Bu yüzden Mimar Sinan, şerefe sayısını on yapmış. Minarelerin dört tane olmasının sebebine gelince ... Kanuni Sultan Süleyman İstanbul'a hüküm süren padişahların dördüncüsü. Şimdi anladın mı?”(s.44).

“Sana daha önce yazmayı unuttum. Süleymaniye'den batıya gidince Vefa semti çıkar karşımıza. Orada taa Osmanlı'dan kalma bir boza dükkânı varmış. Boza, buğdayın mayalanmasıyla yapılan bir içecek. Vitamin deposu olduğunu söylüyorlar. Soğuk kış günlerinin vazgeçilmez içeceği imiş.” (s. 52).

Yeni Bilgiler Edinmek (K3-1)

“Sonradan öğrendiğime göre Marmaray, İstanbul'un iki yakasını denizin altından birleştiren bir yolmuş.” (s. 26).

Teknoloji Bilincine Sahip Olmak (K10-1)

“İnsan ürpermiyor değil. Fakat teknolojinin bize sunduğu nimetlerden de faydalanmak gerek.” (s. 27).

Misafirperverlik (T3-2)

“ Konuk olduğumuz evde güler yüzle karşılandık. Bizim burada misafire çok önem veriliyor. Ev sahipleri, konuklarını ağırlamak için canla başla uğraşıyor.” (s. 34).

Millî Değerleri ve Olayları Bilmek (U6-2)

“Ayrıca İstanbul'da "Ni'me'l-Ceyş" adı verilen isimsiz mezarlar görmek mümkün. Bunlar, İstanbul kuşatması sırasında şehit olmuş askerlere ait. Bu yüzden bu isimsiz mezarların bizim için ayrı bir önemi var.” (s.38).

Vatan Sevgisi (U3-2)

“Umarım hoşuna gider. Yalnız İstanbul’u tanımakla kalmadım elbette. Güzel geleneklerimizi de yaşadım. İnsanın vatanında olması harika bir şey!” (s. 58).

Büyüklerin Sözünü Dinlemek (T6-2)

“Onlarla gitmek istedim ama annem izin vermedi. Çünkü büyüklerin dinlenmeye ihtiyaçları varmış. Onlara ayak bağı olurmuşum. Biraz üzüldüm ama elden ne gelir!” (s. 58).

Dostluk (K11-2)

“İnsanın uzaklarda da olsa bir dostunun, duygularını paylaşabileceği birinin olması güzel bir şey.” (s. 58).

Sara Gürbüz Özeren’in Bayram Yeri adlı hikâye kitabında 17 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 17 farklı eğitsel ileti türünde 27 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 7 farklı iletiyle toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 7 farklı toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 11 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.3. “Aman Nazar Değmesin!” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Özet

Erkekliğe ilk adım, sünnet olunmasıdır. Aile bireyleri Enes’i sünnet etmeye karar verir. Bunun için aile bireyleri hazırlığa başlar. Evin her tarafında temizlik yapılmaya başlanır. Ama Enes hiçbir şeyi anlamış değil. Çünkü sünnetin ne olduğunu bilmez. Neden bu kadar hazırlık yapıldığını anlamaz. Ailedeki bireylere sorar ama kimse bunun cevabını vermez. Sonunda kuzeni Fatma sünnet olacağını söyler. Sünnetin ne olduğunu bilmeden içine korku düşer ve dışarıya çıkar. Arkadaşları dışarıda oyun oynarlar ama Enes oynamak istemediğini söyler. Arkadaşı Ömer yanına gelip ne olduğunu sorar. Enes, sünnet ne diye sorar. Arkadaşları büyütecek bir şeyin olmadığını anlatırlar. Enes eve gider. Babası gelince sünnetin ne olduğunu sorar, babası güzelce anlatır ve hep yanında olacağını söyleyince Enes biraz daha sakinleşir. Günler geçtikçe telaşlar artar. Bir de sünnet ile gönüllü ilgilenen kirvesi ve eşi vardır: Olcay Amca ve Gülten teyze. Kirve

ürologdan randevu alır. Son gece kirve ve eşi Enes'in evlerine giderek son hazırlıklara yardımcı olup eve dönerler. Sabah erkenden kirve, eşi, Enes, annesi, babası, konvoy ile beraber hastaneye giderler. Kirve, baba ve Enes ile ameliyathaneye girer. Enes gözlerini yatağında açınca gözünde büyüttüğü kadar zor olmadığını o zaman anlar. Hastaneden çıktıklarında tören başlar. Takılan bir sürü para, altın ve yüzük olur. Çoğu şey fakir fukaraya verilir ve sünnet töreni bu şekilde biter.

Dayanışma (T11-1)

“Her şey ve herkes ... Tanıdığım, tanımadığım, uzak yakın bütün akrabalar benimle yatıp benimle kalktı. Hatta çarşı pazar, mahalle ve nihayet bizim sokak yalnız beni düşündü, yalnız beni konuştu.” (s. 5).

“Kırvem ve eşi Gülten teyze yanımdan bir dakika olsun ayrılmıyorlar. Tebrikleri büyük bir içtenlikle kabul ediyorlar. Evimiz bizi seven bizim de sevdiklerimizle dolup dolup taşıyor.” (s. 50).

“Ayrıca sünnetim için bir sürü telgraf ve tebrik kartı aldık. Telefonla arayanlar da az değildi. İnsanın sevenlerinin olması ne güzel.” (s. 57).

Bilgi Paylaşımında Bulunmak (K4-1)

“Evet dostum, bizim memlekette erkekliğe ilk adım, erkek çocukların korkulu rüyası fakat büyüklerin dört gözle ve gururla bekledikleri törendir sünnet.” (s. 8).

“Kirve ne demek?” diye sorduğunu duyar gibiyim. Haklısın, ben de bilmiyordum bunu. Kirvelik yalnız bize has bir dostluk. Kısaca böyle diyebilirim.” (s. 25).

Sabırlı Olmak (K2-1,2)

“Önüme geçilmez, bitmeyen tükenmeyen isteklerin sabırla yerine getirilir. Çünkü sen erkekliğe ilk adımını atıyorsun.” (s.10).

“Arif'in bu vurdumduymazlığı iyice sinirime dokundu. Öfkeden kuduruyordum ama belli etmemeye çalışıyordum.” (s. 19).

Mantık veya Tahmin Yürütmek-Çıkarım Yapmak (K12-1,2)

“Sünnet de ne demek? Anlamını kavrayamamakla birlikte ta şurama bir korku düşti. "Bu kadar hazırlık, bu kadar telaş varsa, ucunda zor bir şey vardır." dedim kendi kendime.”(s. 14).

“Sanırım bunda, sadaka verilen fakir insanların gururunu incitmemek prensibi yatıyor. Sence de öyle değil mi?” (s. 61).

Kararlı Olmak (K13-1)

“- Sünnet olmam şart mı?

- Şart oğlum! Nasıl erkek olacaksın?

Ömer çok kararlı. Kaçamayacağımı anlıyorum.”(s. 20).

Utanmak (A3-2)

“Ayağıma gelen topları ziyan ettim. Takımı 4-0 mağlup bıraktım. Kimsenin yüzüne bakamayacak kadar mutsuzum.” (s. 20).

Anlayışlı Olmak (K14-2)

“İçimde korku yoktu ama sünneti gözümde canlandıramadığım için canım sikkindi. Her şeye sinirleniyor, olur olmaz şeylere parlayıveriyordum. Nedense herkes bana karşı anlayışlı davranıyordu. İsteklerim, anında karşılanıyor, sık sık hâlîm hatırım soruluyordu.” (s. 24).

Cesaretli Olmak (K7-1)

“Birlikte ağır ağır yürüdük. Merdivenlerin تنها ve loş oluşundan cesaret alarak sordum:

- Baba, sen de sünnet oldun mu?

- Tabii oğlum.” (s. 21).

“Biraz mahzun olmuyor değilim. Ama ben de yarını iple çekiyorum. Anlayabiliyor musun? O müthiş anı iple çekiyorum ve korkmuyorum!” (s. 34).

Yalan Söylememek (E3-2)

“- Yoksa sen sünnet olmaktan korkuyor musun? Ses çıkarmadım. Korkmuyorum desem yalan söylemiş olacağım. Babam yalan söyleyenleri hiç sevmez.” (s. 23).

Sorunlarımızı Destek Alarak Aşmak (T12-2)

“- Korkma! Ben yanıdayım. Sana zarar verdirir miyim hiç?

Korkularım o anda buhar olup uçu.” (s. 24).

Vefalı Olmak (K15-1,2)

“- Oğlum, artık erkek oluyorsun. Seni bu mutlu gün için hazırlayan kirvene daima saygılı ol. Ara ve sor. Hatrını hoş tut. Babana gösterdiğin saygıyı ve sevgiyi ona da göster.” (s. 29).

“Hastalandığında başucunda ol, sevinçli gününde, kötü gününde yanında bulun. O, hep senin arkanda olacak; sen de büyüdüğün zaman onun destekçisi olmalısın.” (s. 30).

“Vay canına ... Kirvelik ne menem şeymiş! Gönüllü dost olmak, iyi günde ve kötü günde birbirini kollamak ...” (s. 30).

Araştırma-İnceleme Yapmak (K16-1)

“Yerimden fırladım. Dedemin kütüphanesine gittim ve sararmış yapraklı kalın bir Osmanlı tarihi kitabını alıp geldim. Sırf sana anlatabilmek için şehzadelerin sünnnetlerini okumaya başladım.” (s. 35).

Birlik ve Beraberlik (T5-1)

“İstanbul halkı da padişahlarını bu mutlu gününde yalnız bırakmamış. Akın akın Nişantaşı sırtlarını doldurmuş. Ucu bucağı görünmeyen sofraların başına üşüşmüşler. Yedikleri önlerinde, yemedikleri arkalarında.” (s. 37).

Özverili Olmak (K17-2)

“Padişah, dediğin özverili olur. Yalnız kendi çocuklarını giydirecek değil ya ... O bin çocuğu da iki dirhem bir çekirdek giydirivermiş.” (s. 40).

“Gece sabaha kadar uyumadığını öğrendim. Onun ve babaannemin ... Özveri diye ben buna derim.” (s. 55).

Saygı (T8-2)

“- Ooo !.. Kırkbir kere maşallah! Benim oğlum iyileşmiş bile ... Eğildim, hürmetle ellerinden öptüm.” (s. 55).

Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak (U7-1)

“Öğleden sonra evimizde yeni bir telaş başladı. Salon ve odalar komşu ve akraba kadınlarıyla doldu. Sünnnet olmam şerefine mevlit okutuldu.” (s. 55).

Yardımseverlik (K6-1,2)

“Yüzlüklerin bir kısmını babaannem sadaka olarak fakir fukaraya dağıttı.” (s. 59).

“İşte ... Ne yaparsın, bizde böyle ... Sahip olduklarımızın bir kısmını sahip olamayanlara vermekten mutlu oluyoruz.” (s. 61).

“Sadaka konusunda annemin de babaannemden az kalır yanı yok. Börekleri, baklavaları, artan kavurma ve safranlı pilavı bir aş evine gönderdi. Yanında birkaç pişmemiş tavuk ile birlikte ... O aş evi, yoksullara bedava yemek dağıtan bir yermiş. ” (s. 61).

Düşünceli Olmak (K5-2)

“Bunu gizli tutar. Çünkü sadaka açık açık verilmezmiş. Günahmış. Büyükbabam:

- Sağ elin verdiği sol el görmemeli, der hep.” (s. 61).

Sara Gürbüz Özeren’in Aman Nazar Değmesin! adlı hikâye kitabında 18 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 18 farklı eğitsel ileti türünde 29 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 11 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 11 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 20 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.4. “Bu Dünya Hepimizin!” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Özet

Havaların çok sıcak olmasından yaşlılar, çocuklar, hayvanlar çok etkilenir. Kuşlar için Enes ve annesi terasa birkaç kaba su ve yem koyarlar. Kuşlar sıcaktan çok etkilendikleri için önce suyu içip sonra yemi yerler. Annesi sokaktaki kedi ve köpek için de bir kutuya ekmek koyup onlar için yolun kenarına koyar. Annesi hayvanlara çok değer verir. Enes ise tam tersi hayvanlara değer vermez. Annesi onu uyardıktan sonra çocuk kendine gelip artık hayvanlarla dost olmaya karar verir. Enes o günden sonra her gün sokaklara yiyecek ve su bırakmaya başlar. Enes ve kuzeni Fatma, parktan döndüklerinde simit alıp yemeye başlar. Enes’in önüne yavru köpek gelir. Enes onu iteklediği halde peşinden ayrılmaz. Aradan zaman geçtikten sonra Fatma, Enes’i çağırıp bahçeye götürür ve yavru köpeği görür. O günden beri köpek Enes’in peşinden ayrılmaz hale gelir. Enes

de ona bağlanır ve adını Garip koyar. Bir gün Enes'in komşusunun evine hırsız girmeye çalışır. Garip bunu fark edince havlamaya başlar herkesi uyandırır daha sonra polisi ararlar, hırsızı yakalarlar. Enes'in kapıcısı Süleyman kuzu alır. Enes kuzunun adını Pamuk koyar. Pamuk ile Garip karşılaşır. İlk başta birbirlerini pek sevemeseler de sonrasında çok güzel iki dost olurlar. Ancak bir gün Pamuk çalınır ve Garip çok üzülür. Günlerce Garip kulübesine girmez ama bir daha Pamuk geri gelmez. Sahibi Süleyman çok üzülür. Süleyman yeni bir kuzu alır çocuklar adını Benekli koyar ve Garip Benekli'ye bir süre sonra alışır. Bir kedi sürekli bahçenin etrafında gezinir sürekli Garip'in yiyeceklerini alır ve Garip buna düşman kesilir. Düşmanlık bir süre devam eder. Bir gün kedi ağaca çıkar ve Garip bunu fark edince sevmediği halde kedinin inmesi için havlar havlar durur. Fakat kedi Garip'ten korktuğu için daha da yükseğe tırmanır ve kimse indiremez. İtfaiye gelip kurtarır. Garip böylece çok sevinir.

Hayvan Sevgisi-Hayvanları Sahiplenmek (T13-1,2)

“Yalnız biz mi? Kuşların, kedilerin ve köpeklerin de hâli perişan. Sokaklarda içebilecekleri ne bir damla su var, ne karınlarını doyuracak bir lokma yemek ... Dün sabah annemi terasta gördüm. Derhâl yanına çıktım. Baktım terasın korkuluklarının altına küçük kaplar içine su koymuş. Avuç avuç yem serpmiş.” (s. 5).

“- Nereden bulsunlar a evladım. Her taraf beton ... Zavallı hayvanların yaşam alanlarını ellerinden aldık, bari karınlarını doyurmalarına yardım edelim.” (s. 7).

“Kaplumbağa yeni gözdemiz oldu. Her sabah sokağa içecek ve yiyecek koyduğumuz gibi onun için de leylağın dibine taze otlar, marul yaprakları, salatalık dilimleri bırakıyorduk.” (s. 40).

“Şimdi börtü böcekten tut da zehirli yılan kadar her hayvanı seviyorum. Dünyayı onlarla paylaşmak hoşuma gidiyor. Garip'i apartmanın önünde göremeyince oyuncağını yitirmiş bir çocuk gibi gözlerim arıyor.” (s. 48).

“Düşmanı olan kediye kurtarmak için yaptıklarını düşünürsek masum bir böceğe niçin değer vermemiz gerektiğini anlarız.” (s. 58).

Merhametli Olmak (K18-1)

“- Biraz da sokak köpekleri ve sahihsiz kediler için dışarıya su koyalım, dedi.

- Onlar su bulamaz mı?

- Bulamazlar. Nereden bulacaklar. Çeşme mi kaldı memlekette?" (s. 8).

Bencil Olmamak (K19-2)

"- Bu dünya hepimizin, dedi. Yanağıma bir şamar yemiş gibi oldum. Üstelik onların hakkı olan birçok şeyi bencilce ellerinden aldık. Hayvanlar olmasa dünya ne hâle gelirdi bilir misin?" (s. 9).

Farkındalık Sahibi Olmak (K20-2)

"Bir hayvanın dostluğu meğer ne kadar önemli ve değerliymiş. Bunu anladığımda hayatım değişti. Yepyeni biri olup çıkıverdim. Şimdi her sabah erkenden kalkıyor ve o zavallı hayvanlar için su ve yiyecek bırakma işini gönüllü olarak yapıyorum." (s. 10).

Büyüklerin Sözüünü Dinlemek (T6-1)

"Sen her sabah kalk, sahipsiz hayvanlar için su ve yiyecek bırak ama dokunmaya sıra gelince yasakla ... Aklım almıyor ama ne yaparsın, anneye karşı gelinmez ki ..." (s. 14).

Vefalı Olmak (K15-1,2)

"Bir simitin hatrına gelip bana sığındığı hâlde onu apartmanın bahçesine bile almamıştım. Daima kapıda duruyor ama vefasından hiçbir şey eksilmiyordu." (s. 17).

"Yine de dönüp dolaşıp benim bacaklarımın arasına uzandı. O bir simitin hatrını asla unutmayacağını söylemek istiyordu sanki ..." (s. 19).

"Ama o, aç karnını doyurduğum o öğleden sonrayı hiç unutmuyordu. Sanırım ömrü oldukça da unutmayacaktı." (s. 20).

"Garip'le olan dostluğum sürüyor. O, beni asla bırakmaz. Bundan o kadar eminim ki ... Keşke biz insanlarda da onda olan vefanın birazı bulunabilseydi." (s. 48).

"Onun gönlüne girmek için ne yaptım elli kuruşluk simitten başka? Ama o, hiç unutmadı. Defalarca diyet borcunu ödedi. Bıkmadan ve usanmadan ..." (s. 55).

"O, çiçekleri çok severdi. Çocukların onları koparmasına izin vermezdi. Bu kadarcık iyiliği ondan esirgeyemezdim." (s. 61).

Sabırlı Olmak (K2-2)

“Şimdi başını alıp gidecek diyordum içimden. Ama o bütün horlanmalara ve eziyetlere sabırla katlanıyor, bir an olsun kapıdan ayrılmıyordu.” (s.17).

Farklılıklara Saygılı Olmak (K21-1)

“İki farklı cinsten hayvanın birbiriyle dost olması hepimizi şaşırttı. Biz ki insan olarak birbirimizle kavga ediyoruz, darılıyoruz ve çoğu zaman onları görmezden geliyoruz.” (s. 30).

Sadakat (K22-2)

“Fakat Garip'in ona olan bağlılığında en ufak bir azalma olmadı. Her zamanki gibi koruyup kollamaya devam etti.” (s. 32).

Mantık veya Tahmin Yürütmek- Çıkarımda Bulunmak (K12-1)

“Demek bizim zavallı Pamuk, akasya ağacının altına kadar sürüklenmiş, oradan da ihtimal ki bir arabaya bindirilip kaçırılmıştı.” (s. 34).

Takdir Etmek (K23-2)

“Ama zor durumda olan düşmanına yardım için çırpınması her türlü övgüyü hak ediyor” (s.45).

Güvenilir Olmak (K24-2)

“Anne kuş bize çok alıştı, artık ürküp kaçmıyor. Ayaklarımızın ucuna düşmüş yemleri korkmadan topluyor.” (s. 45).

Sara Gürbüz Özeren'in Bu Dünya Hepimizin! adlı hikâye kitabında 12 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 12 farklı eğitsel ileti türünde 21 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 10 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 10 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 15 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.5. “Gez Dünya’yı Gör Konya’yı ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Özet

Hoşgörü ve mütevazılığın erdemini öğretir Mevlana Celaleddin Rumi'nin memleketi Konya. Mevlana'yı tanımayan yoktur, onun görüşünü tevazusunu örnek alan birçok bilim adamı da vardır. Sevmek ve sevilme... İnsanlar Mevlana'nın ilminden etkilendikleri için bilim ve kültür merkezi olan Konya'yı çok fazla ziyaret ederler. Dünyanın dört bir tarafından insanlar gelip tek bir amaçla bir arada olurlar. Mevlana'nın hoşgörüsü o kadar yüksek derecede ki insan bu derecedeki bir hoşgörüyü yüreğinde nasıl barındırabilir. Bir insan Mevlana'nın sözlerini nasıl kulak ardı edebilir ki... Mevlana'nın hikâyeleri, yazdıkları ve söyledikleri asırlar boyu insanlara yol gösterir. Keşke bütün insanlar hoşgörülü olsalar birbirlerinde kusur aramak yerine birbirlerini tamamlayıcı olsalar...

Bilgi Paylaşımında Bulunmak (K4-1)

“Şimdi diyeceksin ki hoşgörü yalnız Konya'ya has bir özellik mi? Hayır tabii ... Böyle bir iddiam yok. Fakat insanlığa hoşgörü ve mütevazılığın erdemini öğretmiş bir düşünürün, Mevlâna Celaleddin-i Rûmi'nin memleketi Konya ” (s.5)

“Şansımız varmış. Bu akşam halka açık bir sema gösterisini izleyeceğiz. Sema, bir dini ritüel, bir ayin çeşidi. Mevlevilerin ibadet biçimlerinden biri desem hata yapmış olmam. Ney eşliğinde dönerek yapılan bir zikir... Görmem lazım.” (s. 12).

Yeni Bilgiler Edinmek (K3-1)

“Büyükbabam anlatmasa ben bunları nereden bileceğim? O gerçek bir Mevlâna hayranı. Söylediğine göre dünyada Mevlâna'yı tanımayan yokmuş. Onun bildirilerini, dünya görüşünü ve tevazusunu örnek alan birçok bilim adamı varmış.” (s. 8).

Sevgi (E4-2)

“Sevmek ve sevilme ... Dünyada en güzel şey ...

Bana katılır mısın bilmem !.. Ama ben bugün bunu gördüm. Hatta gördüm demek basit kalır, yaşadım ... Nah şuramda, yüreğimde hissettim. Konya'nın suyundan mıdır, toprağından mıdır, herkes hoşgörülü ve sevgi dolu.” (s.12).

“- Yani insanların kalbinde ...

- En güzel yer insanların kalbidir.

Biraz durdum ve düşündüm. Sonra dedeme sevgiyle baktım.” (s. 27).

“- Öyleyse sen de hep yaşayacaksın!

- Nasıl?

- Benim kalbimde ... Çünkü bizim evin en hoşgörülü insanı sensin.” (s. 28).

Saygı (T8-1,2)

“Kahverengi pelerini içindeki şeyhin önünde saygı ile eğildikten sonra huşu içinde dönmeye başlayan semazenler beyaz kelebekleri andırıyor.” (s. 16).

“Adam büyük bir nezaketle kalktı ve büyükbabama yer gösterdi. Büyükbabamdan yaşlı görünüyordu ama konuşuna saygıdan ötürü ayağa kalkmıştı.” (s. 48).

Yardımseverlik (K6-1)

“Mevlâna şöyle diyordu: Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol.” (s. 19).

Merhametli Olmak (K18-1)

“Mevlâna şöyle diyordu: Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.” (s. 19).

Kibar Olmak (K25-1)

“Mevlâna şöyle diyordu: Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol.” (s. 19).

Alçakgönüllü Olmak (K26-1)

“Mevlâna şöyle diyordu: Tevazu ve alçak gönüllülükte toprak gibi ol.” (s. 20)

Dilini Tutmak (K27-1)

“Mevlâna şöyle diyordu: Başkalarının kusurunu örtmede gece gibi ol.” (s. 19).

Dürüstlük (E5-1)

“Mevlâna şöyle diyordu: Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol.”(s. 20).

Hoşgörülü Olmak (K28-1)

“Mevlâna şöyle diyordu: Hoşgörülükte deniz gibi ol.” (s. 20).

“Hoşgörüsü o kadar yüksek derecede imiş ki çağlar ötesinden insanlığa şöyle seslenmiş:

"Yine gel, yine gel, her ne olursan ol, yine gel.

İster kâfir, ister ateşe tapan, putperest ol yine gel.

Bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir.

Yüz defa tövbeni bozmuş olsan da yine gel ... ”” (s. 20).

“Keşke bütün insanlar hoşgörülü olsa. Birbirlerinde kusur aramak yerine tamamlayıcı olsa ... İyi şeyleri görüp, kötülüklerin üzerini bir gece gibi örtseler. Kendi kendime söz verdim. Bundan böyle arkadaşlarıma karşı daha hoşgörülü ve anlayışlı olacağım. Zor olmasa gerek. Denesem ne kaybederim!” (s. 28).

“O akşam dayımın kütüphanesinde bir kitap buldum. Mesnevi'den seçilmiş hikâyelerdi içindekiler. Rastgele birini açtım ve okudum. Hoşgörülü olmanın nasıl bir erdem olduğunu daha iyi anladım.” (s. 32).

“İnenler, inmeyenlere iyi yolcular diyor. Nezaketle ve güler yüze ... Binenler selam veriyor ... Bugün herkes hoşgörülü görünüyor gözüme. Ben de alabildiğine hoşgörülüüyüm. Mesela dirseğime toslayıp geçen şişman çocuğa gülümseyebiliyorum. Başka zaman olsa haddini bildirme fırsatını kaçırmazdım. O da benim kadar hoşgörülü.” (s.44).

Verdiği Sözü Tutmak (A2-1)

“Adam sözünde durmuş ve kuşu bırakmış. Kuş önceden söylediği gibi damın saçağına konmuş. Orada iken ikinci öğüdünü vermiş...” (s. 23).

Küçümsememek (K29-2)

“Kuş derin bir nefes aldıktan sonra sözlerine şöyle devam etmiş:

- Şu bedenimin küçük olduğuna bakıp da beni hor görme. Kursağımda öyle bir inci taşıyorum ki dünyada eşi benzeri yok.” (s. 24).

Akıllı Olmak (K30-2)

“Akılsıza öğüt versen ne olur, vermesen ne olur?

Bunları söylemiş, kanat açıp uzaklara uçmuş. Bizim aptal avcı da peşinden bakakalmış.” (s. 27).

İyi Niyetli Olmak (K31-2)

“İçimiz sevgi ile dolup taşarken kötü şeyler düşünemeyiz ki ... Büyükbabam diyor ki nasıl bakarsak öyle görürüz. İçimizdeki iyilik de kötülük de bakışlarımıza yansır.” (s. 29).

“Görüyor musun sevgili dostum. İnsan sevdikçe ve hoşgörülü oldukça yüceliyor. Kötü kalpli insanları kim sever ki?” (s. 37).

Öğrenmeye İstekli Olmak (K32-2)

“Büyükbabam bunları anlatınca içimde okumaya karşı büyük bir arzu duyuyorum. Okuyup öğrenmek için ... Hele şu Mesnevi'yi bir merak ediyorum ki sorma.” (s. 32).

Tarihsel Mirasa Duyarlılık (U4-1,2)

“Konya, yalnız Mevlâna'ya ev sahipliği yaptığı için önem taşıyor. Tarihe derin izler bırakmış bir imparatorluğun da başkenti olmuş. Büyük Selçuklu İmparatorluğu'nun ... Anadolu'nun neresine gitsen Selçuklulardan kalma bir eser görebilirsin” (s. 42).

“Memleketimde böyle bir medeniyetin hüküm sürdüğünü ve bizlerin de o medeniyetin mirasçıları olduğunu öğrenmek çok hoş. İnsan geçmişi ile gurur duyuyor.” (s. 43).

İyiliksever Olmak (K33-2)

“Yani hayatta her yaptığımızı gören, bilen Allah'ı unutmamalıyız. Daima iyilik yapmalıyız.” (s. 57).

Vatan Sevgisi (U3-1)

“Burada olduğum için çok mutluyum. Tatilimiz bitip de sizin memlekete İsviçre'ye geldiğimizde burayı çok özleyeceğim.” (s. 60).

Sabırlı Olmak (K2-2)

“Ben bile Fatma'ya tahammül edebiliyorum. Onun o bitmez tükenmez sorularına usanmadan cevap veriyorum.” (s. 60).

Sara Gürbüz Özeren'in *Gez Dünya'yı Gör Konya'yı* adlı hikâye kitabında 20 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 20 farklı eğitsel ileti türünde 30 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 14 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 14 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 20 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.6. “ Dost Canlısı ” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Öyle dostluklar vardır ki yıllar geçse de unutulmaz. Karagöz-Hacivat gibi dillenen dostlukları dilden dile, diyardan diyara anlatılır hikâyeleri... Dostu olmalı insanın, içini tereddüt etmeden dökebilmeli... Çekinmeden bir şey isteyebilmeli. kahramanın dostuna anlattığı bazı dostluklar var, babası ve arkadaşı Tuna'nın dostluğu... Dostluk yeri geldiğinde sevdiği için zorluk çekmektir, tabi sonrasında dillendirmeden; mesela büyükbabasının ve öğrencisi Rıza'nın dostluğu... Bazen dostluk yaşa da bakmaz yıllar geçse de bir tebessüm unutulmaz, mesela Arda amcanın dostluğu... Kimi zaman dostluk küçük bir iyilikle başlar gün geçtikçe büyür kalplerde. Bazen de saf, masum, temiz hayvanların dostluğu karşılar bizi, emekli Sırrı amcayı bulduğu gibi. Kimi zaman kötülük gibi gördüğümüz şeyin arkasından dostluklar doğabilir. Dostluğun nerde, ne zaman, nasıl karşımıza çıkacağı hiç belli olmaz. Ama dünyadaki en güzel şey başını omzuna yaslayabileceğin bir dostunun olduğunu bilmektir.

Dostluk (K11-2)

“İnsanın bir dosta sahip olması ne kadar güzel bir şey ... Ona güvenmek, başın darda kalırsa yardıma koşacağını bilmek; iki elin ateşte olsa bile onun iyi gününde, kötü gününde yanında olmak ...” (s. 5).

“Büyükannem:

- Dostlar nadide güller gibidir. Her yerde aynı güzellikle açmaz, dedi.

Babam ve annem, Rıza'nın sevgisini ve dostluğunu hayretle karşılamakla birlikte çok mutlu oldular.” (s. 39).

Fedakâr Olmak (K34-1)

“Karşılık beklemeden, çıkar gözetmeden ... Her türlü iyiliği ve fedakârlığı içinden gelerek yapmak ...” (s. 5).

Sevgi (E4-1,2)

“O günden sonra babam, bu mert arkadaşına sevgi ile bağlanmış. Ondan bir kötülük gelmeyeceğini adı gibi biliyormuş çünkü.” (s. 8).

“İnsan kiminle dostluk kurar, ne zaman ve nerede kurar, bilinmez ki ... Bir gönüle girmek, orada yaşamak, hatırlanmak ve sevilme ... Mutlulukların en güzeli olmalı.” (s. 25).

“Siz bağladınız beni okula. Görünmez bağlarla bağladınız. İçinizdeki sevgiyi ve dostluğu gösterdiniz bana. Size öyle bağlandım ki bir daha okuldan ayrılamadım.” (s. 38).

“Yunus Emre der hoca

Gerekse var bin Hacc'a

Hepisinden iyice

Bir gönüle girmektir.”

Büyükbabam böyle bir gönüle girmişti işte” (s. 40).

Vefalı Olmak (K15-2)

“Belki Tuna amca o kırık cetvelin suçunu üstüne aldığı günü unutmuş ama babamın aklından bir daha çıkmamış.”(s. 8).

“Diplomamı aldığım gün de sizi düşündüm ve yad ettim. Onu alırken havaya kaldırdım ve "Sevgili öğretmenime!" dedim. Kimse duymasa da aynen öyle söyledim.” (s. 38).

Yeni Bilgiler Edinmek (K3-1)

“Neler öğrendim, neler ... Bir kere Bursa, Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk başkenti unvanını taşıyor. Devletin kurucusu Osman Bey'in ve oğlu Orhan Gazi'nin türbeleri burada ...” (s. 10).

Mantık veya Tahmin Yürütmek-Çıkarım Yapmak (K12-1)

“Geniş ve verimli topraklara sahip Bursa. İklimi yumuşak. Balkonlarda açan çiçeklerin çeşitliliğine bakınca bunu anlamak zor değil. Bir de ipek üretimi var tabii ...” (s.12).

Bilgi Paylaşımında Bulunmak (K4-1,2)

“Bursa ipeği ... Pek meşhurmuş. Annem renk renk ipekliler aldı. İpeği, küçük bir tırtılın ürettiğine inanabiliyor musun? Ben duyunca çok şaşırdım.” (s. 12).

“Dur da anlatayım ... İnce ceylan derisinden yapılan Hacivat ve Karagöz figürleri beyaz bir perde arkasında ikişer çubuk tarafından oynatılır.” (s. 13).

“Bursa, tıpkı İstanbul gibi açık hava müzesini andırıyor. Çinilerle kaplı türbe ve camileri göz kamaştırıyor. Bir de kaplıcaları var tabii ... Şifalı su demekmiş. Senin anlayacağın Bursa çok güzel bir şehir.” (s. 19).

Kültürel Öğeleri Bilmek-Değer Vermek (U1-1)

“Sen Hacivat ile Karagöz’ü veya gölge oyununu nereden bileceksin. Onlar bize özgü figürler. Zengin kültürümüzün vazgeçilmez bir parçası” (s. 12).

Kültürel Mirası Sürdürmek (U2-2)

“O günden sonra her akşam Şeyh Küşteri’nin gölge oyununu izlemeye gitmişler. İki dostun dostluğu da böylece ebedileşmiş. Bunun yanında kültürümüzü süsleyen birer figür olarak yaşamaya devam etmekte.” (s. 18).

Cesaretli Olmak (K7-1)

“Mazlumu kollayan, zalime acımayan biriymiş. Yoksulu, yetimi korur, Bolu Beyi gibi halka zulmedenlere ise dünyayı dar edermiş.” (s. 24).

Saygı (T8-1)

“Evin telefonuna cevap vermek büyükbabamın görevidir. Öyle her önüne gelen açamaz .. Bu sebeple büyükbabamın ağır ağır kalkmasını ve sabırsız bir şekilde çalan telefonu açmasını bekledik.” (s. 28).

Güvenilir Olmak (K24-1,2)

“Hemen hepsinin ufak tefek sırları saklı idi bende ... Bana güveniyorlardı. Ben de bütün saf kalpliliğimle onların güvenine layık olmaya çalışıyordum.” (s. 31).

“Hoca ile o günden sonra ana-oğul gibi olduk. İhtisas gördüğü bir hastaneye gittim. Onun güvenini boşa çıkarmamak için çok çalıştım.” (s. 45).

Hayal Kurmak (K35-2)

“Ömrüm boyunca bunu hayal etmişim. Yurt dışında ihtisas yapmak! Şimdi altın bir tepsi içinde sunuluyordu bana ... Nasıl reddedebilirdim.” (s. 44).

Hayvan Sevgisi-Hayvanları Sahiplenmek (T13-1)

“Hayvanların dostluğu kuvvetlidir. Temiz ve saftır. Ben, bunu o sevimli yunusta apaçık gördüm.” (s. 50).

Arkadaşlarını Sevmek-Önemsemek (K36-2)

“Sana böyle hitap etmek içimi ısıtıyor. Uzaklarda, çok uzaklarda bir arkadaşımın varlığını düşünüyor, bundan mutlu oluyorum. Sen de benimle aynı fikirde misin?” (s. 50).

Kavga Etmemek (K37-1)

“Ama o bana doğru hızla yaklaşıyordu. Öfkeden gözleri çakmak çakmaktı. Dişlerini sıkmış ve tıpkı bir pitbul köpeği gibi hırlıyordu.

- Sana yaptığını ödeteceğim!

- Dur! Yapma!” (s. 54).

Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak (U7-1)

“Ailemiz yeni bir dost daha kazanmanın keyfini yaşıyor. Kahveler içiliyor önce ... Bizde bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır ... Sonra çerezler, meyveler ...” (s. 62).

Sara Gürbüz Özeren’in Dost Canlısı adlı hikâye kitabında 17 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 17 farklı eğitsel ileti türünde 25 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 11 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 11 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 16 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.7. “Yarım Elma, Gönül Alma” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Fatma ve Enes kavga ederler. Kavganın sebebi de Fatma’nın, Enes’in gitarını çalmak istemesi ancak Enes’in gitarını paylaşmak istememesidir. Fatma ağlamaya başlar. Evdeki herkes yanlarına gider. Enes durumu anlatır. Büyükbabası Enes 'e paylaşmakla ilgili çok etkileyici yaşanmış bir olay anlatır. Savaş zamanında askerlerden biri matarasının ağzını su içmek için açar tam içeceği esnada "su su "diye ses gelir kulağına. Suyu ona götürür verir ama o da aynı sesi duyar ve matara elden ele dolanır. Kimse o suyu içmez. Enes çok etkilenir bu olaydan çok utanır ve pişman olur. Fatma’dan özür

diler ve Fatma'ya gitarını verir. Enes ve annesi bir gün pazara giderler. Pazarda sebze atıklarını toplayan çocukları görür, çok üzülür ve meraklanır. Aradan birkaç gün geçer sokakta oyun oynarken aynı çocukları görür ve onlara neden sebze atıkları topladıklarını sorar. Suriyeli olduklarını öğrenir. Hikâyelerini bir çocuktan dinler. Çocuğun adı Ferit'tir. Ferit'in babasının öldüğünü annesinin yaralı olduğunu öğrenir. Atık toplayıp su satarak geçindiklerini öğrenir. Bu duruma Enes çok üzülür. Durumu ailesine anlatır ve hep beraber yardım etmeye başlarlar. Onlara yiyecek, içecek, giyecek götürürler. Evleri çok kötü haldedir. Eve döndüklerinde tüm mahalleli ile konuşurlar ve yaşadıkları evi tamir etmeye karar verirler. Ferit su satar. Enes ve arkadaşları bundan böyle hep Ferit'ten su alırlar. Annesinin tedavisini de yaptırırlar ve Ferit' in annesi iyileşir. Para kazanmak için her gün sırayla Enes ve komşularının evine temizliğe gider. Ferit bir gün Avrupa'ya gideceklerini Enes'e söyler. Ferit bu durumdan dolayı çok üzgündür. Enes büyük babasına söyler ve beraber Ferit'in evine giderler. Ferit'in annesine iş bulduklarını söylerler. Böylece onları kararlarından vazgeçirerek gitmelerine engel olurlar.

Paylaşmak (T2-2)

“- O gitar senin için çok değerli, biliyorum, diye söze başladı. İnsan en değerli eşyasını paylaşmayı bilirse yücelir. Değersiz olanı paylaşmak kolay ... İş ki değerli olandan vazgeçebilesin ...” (s. 9).

Malına Sahip Çıkmak (K38-1,2)

“Sünnetimde babam bana bir gitar almıştı. Gözümden ayırmadığım gitar ... Dünyada neyi çok seviyorsun deseler, şüphesiz gitarımı diye cevap veririm.” (s. 6).

“Ama ara sıra durup benim verdiğim ayakkabıların tozunu silmesinden onların yıpranmasını istemediğini anlıyordum. Çünkü yerine yenisini alamayacağını adı gibi biliyordu. Oysa biz ne hoyratça ayakkabılarımızı hırpalıyor, toplara güm güm vurabiliyorduk.” (s. 41).

Cömert Olmak (K39-2)

“Sıcak bir havada savaş meydanındaki sudan değerli daha ne olabilir? Kendi içmeyip yanındaki arkadaşı içsin diye bağrına taş basan yiğidin cömertliğini anlayabiliyor musunuz? (s. 14).

Vicdan Sahibi Olmak (A1-1)

“Kendimi o anda orada fazlalık gördüm. Sessizce yanlarından ayrıldım. Ara sıra dönüp arkama bakıyor, zavallı çocukların hâline acıyordum.” (s. 21).

Sorgulamak (K9-1)

“İçimde o çocukların hikâyesini öğrenmek için dayanılmaz bir arzu vardı. Kimdi bu çocuklar? Neden çöplerden yiyecek topluyorlardı? Bunu neden yapıyorlardı?” (s. 22).

“Bu dünya herkese yeter öyle değil mi? Neden ve niçin savaşıyorlar? Hasan'ın ne suçu var? Aklım bir türlü almıyor.” (s. 36).

Barış İçinde Yaşamak (E2-1)

“Acaba dünyaya ne zaman barış gelecek? Biz çocuklar büyüdüğümüz zaman bunu başarabilecek miyiz?” (s. 28).

“Aslını sorarsan ben de onların geleceklerini merak edip duruyorum. Büyükbabam her seferinde:

- Dua edelim de ülkelerindeki iç savaş sona ersin ve mülteciler vatanlarına dönsün, diyor.” (s.61).

Özeleştiri (K40-1)

““Büyükbabam sık sık "Komşusu açken tok yatan bizden değildir." der. Peki biz nasıl yatıyoruz? Burnumuzun dibinde sefillikten harap olmuş insanları nasıl da görmezden geliyoruz?” (s. 31).

Yardımseverlik (K6-1)

“O yağmurlu günde başlattığım yardım, çığ gibi büyüdü. Annem mahalledeki komşuları örgütledi. Giyecek torbalarını görmelisin. Kışın o zavallı çocuklar üşümeyecek. Ayakkabılar, montlar, kazaklar ve pantolonlar ... Neler yok ki ...” (s. 35).

“Temizliklerine yardım ettiler. Kadın minnettar kaldı. Bir gün anneme:

- Temizlikçiye ihtiyacınız varsa seve seve yaparım, demiş.” (s. 41).

Sevgi (E4-1)

“Bir gün Ferit bana dedi ki:

- Sen iyi bir arkadaş ...
- Neden, diye sordum.
- İşte öyle ... İyi ve cömert ... Ben seni seviyor.
- Ben de seni seviyorum, dedim.” (s. 35).

Empati (K41-2)

“Zavallı gülmeyi unutmuş sanki. Mutluluğu da ... Onu kınamamak gerek. İnsan vatanından, yurdundan uzak olunca başka ne hissedebilir?” (s. 36).

Bilgi Paylaşımında Bulunmak (K4-1)

“Ah bilemezsin dostum, babaannemin mantıları çok ünlüdür. O kadar güzel yapar ki parmaklarını yersin ... Parmak yemek mi dediğini duyar gibi oluyorum. Bize özgü bir deyim işte ... Lezzetli yemekler için kullanırız.” (s. 59).

Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak (U7-1)

“Ha, ne diyordum? Evet mantı! Nasıl anlatayım ki, Türk mutfağının baş tacıdır.” (s. 61).

Sara Gürbüz Özeren’in Yarım Elma Gönül Alma adlı hikâye kitabında 12 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 12 farklı eğitsel ileti türünde 16 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 7 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 7 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 10 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.8. “Siftah Bizden” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Hikâye, Enes’in yaz tatilinde yaşadıklarını arkadaşı Peter’e mektup aracılığıyla aktarmasını konu ediniyor. Enes, dedesinin ısrarıyla eniştesinin yanında kuruyemiş dükkânında çalışmaya başlar ve istemediği için sıkıla sıkıla dedesiyle kuruyemiş dükkânına girer. Çıraklıktaki ilk sınavı çay ocağına gidip çay almaktır. Dedesi ve ustası için iki çay alır. Kendisi için de meyve suyu almak ister fakat Enes’in iç sesi “Bunu yaparsan deden ya da ustan senin için ne düşünür. İzinsiz, habersiz almak doğru değildir.” onu meyve suyu almaktan vazgeçirir. Dükkâna varır ve elindeki çayları uzatır. Dedesi ve ustası bu duruma bayağı gülerler. Enes buna anlam veremez. Gülüşme bittikten sonra Enes’e :” hadi sen de kendine meyve suyu al.” derler. Enes mutlu olur ve meyve suyu almaya gider. Kendi iç dünyasında: “ Demek ki ilk sınavı başarıyla geçtim.” der.

İlk gün işler bir hayli yoğun olur. Çıraklık eğitimi artık başlamıştır. Enes, ustasının iş yapışını izler ve şaşırır. Çünkü müşterilerin istedikleri yemişleri doldururken eller sanki bir teraziymiş gibi kararında ve ölçüsünde poşetleri doldurur. Tartıya konulan ürünler beş gram fazla ya da beş gram eksik çıkıyor. İşler devam ederken yaşlı bir teyze dükkâna uğrar ve kuru biber ister. Enes bibere yönelmişken ustası: “ Bizdeki biberler çok acı, isterseniz yan taraftan alabilirsiniz.” Enes’in şaşkınlığı yüzünden okunur. Ustası: “ Biz bugün çok iş yaptık. Yan komşumuz daha siftah yapmadı ki komşuluk bunu gerektirir.” der. Esnaflar arasında yardımlaşma, dayanışma ve işbirliğini öğrenir. Bunlara ek olarak deyim ve zenginleştirilmiş atasözlerinin kullanımına tanıklık eder. İşi çıkan dükkân sahiplerinin yerine dükkâna bakmayı, dükkânına haciz gelen esnafları hacizden kurtaran diğer esnafların işbirliği, haftalık yevmiye alan çırakların küçük miktar parayı büyük mutluluklara dönüştürdüğü sıcak ve samimi esnaflık kültürü yaşantısına tanıklık eder. Enes artık bu yaşantılar sonunda esnaflık ortamını sevmiş ustasının yönlendirmesi ve model oluşuyla dürüst bir çırak olmuştur. Türkiye’nin zenginliklerine tanıklık etmiş; her bölgeden, ilden, ilçeden gelen ürünlere hayranlık duymuş ve zenginliğimizi ustaca kaleme almış “Mektup Arkadaşı Peter’e” göndermiştir.

Dostluk (K11-1)

“Öyle ekmek elden, su gölden yaşamak, insanı tembelliğe ve hazıra alıştıırır ki, bu da hiç iyi bir şey değildir.” (s. 8).

Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak (U7-1)

“Genç olanlar yerlerinden kalkıp saygıyla eğiliyorlar. Sanırım biz Türklere has bir şey...”(s. 11).

Saygı (T8-1)

“Ustam bir süpürge ile bir ibrik su tutuşturdu elime.

- Kapısının önü temiz olmayan esnafa müşteri itibar etmez, diye tembihledi.” (s. 18).

Komşuluk İlişkilerine Değer Vermek (T4-1)

“- Bak evladım, dedi. Esnaflığın birinci şartı, komşusunun hakkını gözetmektir. Bir gözü dükkânda iken, öbür gözü komşusunda olmak gerekir.” (s. 22).

Bencil Olmamak (K19-2)

“Ama yanımızdaki dükkân bu saate kadar siftah etmedi. Yazık değil mi? O da ev geçindiriyor. Hep bana hep bana dersek, Allah başımızdan keser.” (s. 22).

Birlik ve Beraberlik (T5-2)

“Bu çarşıda eskiden beri sürüp gelen bir gelenek. Bu çarşıda herkes birbirini kollar. İyi günde de kötü günde de birbirimize destek olur, arka çıkarız. Ahilikten kalma bir gelenektir.” (s. 23).

Dayanışma (T11-1,2)

“Bu çarşıda hayat var Peterciğim ... Saygı ve sevgi iç içe ... Herkes birbirinin derdini biliyor. Destek olmaya çalışıyor. Sessiz ve vakur ...” (s. 30).

“Komşu dükkânın siftah edemediğini görenler kendilerine gelen müşteriye ona yönlendirmiş” (s. 40).

“Yeni dükkân açan çırağa çarşı esnaf aralarında topladıkları bir miktar parayı sermaye olarak hediye edermiş. Dayanışmanın önemini anlıyor musun?” (s. 41).

“Böyle kötü günler için çarşı esnafı zamanında bir sandık oluşturmuş. Az çok para atmışlar buraya. Ak akçe kara gün dostu derler ya ... İşte tam böyle oldu. O sandık boşaltıldı.” (s. 54).

Güvenilir Olmak (K24-2)

“Burada hiç kimse dükkânının kapısını kapatmıyor. Birbirlerine güveniyorlar. Müşterilerine de elbette ...” (s. 31).

Bilgi Paylaşımında Bulunmak (K4-1)

“Mesela kayısının iyisi Malatya'da, İncir'in hası Aydın'da yetişmiş. Meğer ben kendi ülkemi henüz tanıımıyordum. Öyle şeyler öğrendim ki bunları seninle paylaşmaktan mutluluk duyuyorum.” (s. 31).

Dürüstlük (E5-1,2)

“Geçenlerde Kaman cevizimiz tükenmişti. Bir müşteriye başka ceviz vermeye kalkıştım. Ustam gözlerini ağarta ağarta öyle bir baktı ki elim ayağım buz kesti. “Esnaflığın birinci şartı dürüst olmaktır.” diye kulağımı çekti.” (s. 34).

“Hiçbir esnaf değerinin üstünde mal satmaz, kalitesiz bir ürünü müşteriye vermezmiş.” (s. 40).

“- O çırak, ustasından aldığı terbiye gereğince dükkânını doğruluk üzerine işletirmiş. Bin bereket varmış o zamanın çarşılarında. Şimdi herkes kendini düşünüyor.” (s. 41).

Öğrenmeye İstekli Olmak (K32-1)

“- Bana ahilikten söz edecektiniz, dedim.

Ustam:

- Doğruluğu, fedakârlığı ve çalışkanlığı kendilerine iş edinmiş insanlar, diye karşılık verdi. Sonra sözüne şöyle devam etti:

- Eskiden her çarşının bir şeyhi varmış. Yani çarşı sorumlusu ...” (s. 39).

Kanaatkâr Olmak (K8-2)

“- Sen Ahi misin usta?

- Nerde o günler evlat ?.. O eskidendi. İnsanların azla yetindiği günlerde kaldı ahilik.” (s. 40).

“Ben çok üzüliyorum. Dayanamıyorum buna. Ama ustam daima vakur davranıyor:

- Her şey nasiple, diyor.” (s. 44).

İşini İyi Yapmak (K42-1)

“- Kolay kolay yapamazlar bunu.

- Neden?

- Ben bayat mal satmam da ondan. Doğru olacak sın, işini yapacaksın. Zabıtaya iş bırakmayacaksın.” (s. 48).

Verdiği Sözü Tutmak (A2-2)

“Kendi kendime söz verdim: Dükkâna toz kondurmayacağım. Bir daha ki denetlemede çarşının en temiz dükkânı seçileceğiz. Biliyorsun ben bir şeye söz verdim mi yaparım.” (s. 49).

Kibar Olmak (K25-1)

“Yüzünden gülücükler eksik olmuyor. Dün, bütün dükkânlara birer gül gönderdi. Dostluğun nişanesi olarak. Ne nazik bir davranış değil mi?” (s. 52)

Yardımseverlik (K6-2)

“Sen bilmezsin, veresiye defteri, dar gelirliilere mahsus. Cebinde her an para olmayanlar, kazanınca bedelini ödemek üzere alışveriş yaparlar. Borçları bu defterlere yazılır.” (s. 59).

Sara Gürbüz Özeren’in Siftah Bizden adlı hikâye kitabında 16 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 16 farklı eğitsel ileti türünde 22 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 9 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 9 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 10 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.9. “Geleneksel Lezzetlerimiz” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Özet

Kahramanımız Enes’in ağzıyla kitap yazılmıştır. Hikâye kitabının içeriği şu şekildedir: Ülkemizin yemek kültürü çok zengindir. Her bölgenin şehrin ayrı hikâyesi, kültürü ve yemeği vardır. Geçen gün bizim evin terasını görmeliydin komşular imeceye gelmiş. Kiminin elinde hamur tahtası, kiminin elinde oklava merdane... Hepsi ayrı yerlerden yörelerden yemekler yaptılar mesela Bahar Teyze'nin Kayseri mantısı dillere destandır. Bir de el yapımı sucuğu var ki yemeğe doyamazsın. Hele Mardinli Teyze'nin çiğ köftesi yok mu anlatmakla olmaz illaki yemen lazım. Hatice Teyze çiğ köfte yaparken bir de çiğ köftenin hikâyesini anlatmaya başladı. Çok hoşuma gitti hikâyeyi sana da anlatayım: Olay, Urfa da geçiyor zamanında Urfa'yı firavunlar yönetirmiş. Kendilerini haşa İlah zannederlermiş. Halka da baya zulüm ederlermiş. O sıralar Hak peygamber Hz. İbrahim bu zulme karşı gelmiş ve hakkı savunmuş, bunun üzerine Hz. İbrahim'i mancınığa bağlamış ve ateşe atmaya karar vermişler. Ateş bir göle, etraf bahçeye, odunlar balığa dönüşmüş. Babaannem de tarhana çorbası yapıyordu. Eee yaparken birde hikayesinden bahsetti. Bayılıyorum bu hikayelere, babaannem anlatmaya başladı. Geçmiş zamanın birinde bir padişah saraya döneceği sırada hava kararmış, o da bir eve misafir olmak için kapıyı çalmış. Sormuş ev sahibine misafir kabul eder misin? Adam da büyük bir memnuniyetle kabul etmiş. Ev sahibi bir çorba getirmiş. Padişah çok beğenmiş. Nedir bu çorba diye sormuş o darhane çorbasıdır demiş. “yani fakirhane çorbası” padişah oradan ayrıldıktan sonra tarifini aldirmiş ve sarayda pişirmeye başlamışlar. Bundan

bahsederken bizim özel içeceğimiz bozadan birkaç kelam etmeden olamaz eskiden insanlar omuzlarında taşıyıp sokak sokak boza satarlardı. Kış mevsiminin özel içeceğidir boza. Buğdayın mayalanmasından yapılır. Yanında leblebide ikram edilir. Enfes olur. Bu arada bozadan bahsettik de lokumun bir Türk icadı olduğunu biliyor muydun? Lokum harikadır. Hele birde Safranbolu lokumu yersen parmaklarımı yersin. Karadeniz'in hamsi pilavı, Erzurum çağ kebabı, Mersin tantunisi, Urfa lahmacunu, İzmir lokması, İç Anadolu'nun bazlama ve gözlemesi, Konya'nın etli ekmeği, Gümüşhane'nin pestil ve kömesi, Adana ve Gaziantep'in köftesi, Bursa döneri, Bafra pidesi derken Anadolu baştan başa bir yemek mozaïği baştan başa bir lezzet ülkesidir.

Kültürel Öğeleri Bilmek-Değer Vermek (U1-1)

“Erişteler, yufkalar derken sıra tarhana hazırlamaya geldi. Bizim millî yemeklerimizden biridir. Soğuk kış günlerinin vazgeçilmez şıfa kaynağı tarhana çorbasıdır.”(s. 12).

“Bizim içeceklerimiz de bir başka türdür. Söz gelimi boza ... Dünyada bir eşi var mı bilmiyorum. Ama kış aylarında boza içmeyen Türk yoktur.”(s. 16).

“Lokum dedim de aklıma geldi. Burada biraz böbürlenmeme izin ver lütfen. Çünkü dünyanın en güzel tatlısı lokum, bir Türk icadıdır. Hele Safranbolu lokumu, dillere destandır.” (s. 19).

“Yoğurt demişken izninle burada biraz gururlanmalıyım. Çünkü yoğurt, biz Türklere has bir yiyecek.” (s. 40).

“Yemeklerden söz açmışken aşureden bahsetmeden olmaz. Bizim kutsal yemeklerimizden, daha doğrusu tatlılarımızdandır.” (s. 50).

Tedbirli Olmak (K43-2)

“Karıncaya bak yazdan kışa hazırlan demişti atalarımız. Her daim hazırlıklı olmak gerek. Kilerin dolu ise kışın rahat edersin. Ben bunu bilir bunu söylerim.”

Komşuluk İlişkilerine Değer Vermek (T4-2)

“Geçenlerde mumbar dolması yapmış, bizim de payımızı ayırmış. “Komşuda pişer, bize de düşer.” diye bir laf vardır.” (s. 22).

Dostluk (K11-2)

“- Eee birbirimize tuz ekmek hakkımız geçti. Komşudan öte dost olduk. İnsan dostunu unutmaz mu, diyor.” (s. 27).

Yardımseverlik (K6-1)

“Komşular birbirleriyle yardımlaşarak güzel iş çıkardı. Biz çocuklar da bazı durumlarda onlara yardım ettik.” (s. 41).

Ders Çıkarmak- İbret Almak (K44-2)

“Bir daha mutfağa gireceğimi ve yemek pişirmeye kalkışacağımı sanmıyorum. İlk deneyimim bir fiyaskoydu. Bir daha tekrarlamak için insanın deli olması gerek.” (s. 35).

Bilgi Paylaşımında Bulunmak (K4-1)

“ Aklıma gelmişken söyleyeyim. Kars, Anadolu’nun hayvancılık merkezidir. Bu yüzden kaşar peyniri ve tereyağı ünlüdür.” (s. 29).

“... Hani eskiden padişahın sarayında "güllü aş" dedikleri tatlıdan. Bu araştırmada güllaçtan, nam-ı diğer güllü aştan söz etmesem hatırı kalır. Senin de anladığın gibi güllaç saray tatlılarından biri, belki de en makbul olanıdır.” (s. 61).

Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak (U7-1)

“Geçenlerde komşularımızdan biri rahmetli oldu. Nur içinde yatsın, yaşlı bir adamcağızdı. O gün helva dağıttılar. Bizim böyle âdetlerimiz var.” (s. 46).

“Mesela Urfa ve Diyarbakır yörelerinde sabah kahvaltısında ciğer yemek normal âdetlerden biriymiş. Bir de yaz sıcağında her sabah aç karnına karpuz yerlermiş.” (s. 57).

Kültürel Mirası Sürdürmek (U2-1)

“Bugün çok çeşitli içeceklerin rafları doldurduğunu düşünürsek, güğümünden şerbet doldurup satan bir şerbetçi pek sönük kalıyor. Ama durum sandığın gibi değil. Osmanlı devrinden kalma bir gelenek olması bir yana, sağlıklı olması insanı teşvik ediyor.” (s. 47).

Paylaşmak (T2-1)

“Hatta yılın belli zamanlarında pişirilmesi, bir tür dinî görev kabul edilir. Yani Muharrem ayında mutlaka pişirilir ve konu komşuya dağıtılır.” (s. 50).

Popüler Kültüre Kapılmamak (K45-1)

“Hani sizin fast foodlar pek meşhurdur. Gerçi bize de bulaştı. Her köşe başında birini görmek mümkün. Ama bize özgü fast foodlar da var.” (s. 57).

Sara Gürbüz Özeren’in Geleneksel Lezzetlerimiz adlı hikâye kitabında 11 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 11 farklı eğitsel ileti türünde 17 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 6 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 6 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 7 ileti ile yer verilmiştir. Ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 3 farklı eğitsel iletiye yer verilmiştir fakat ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 8 ileti vardır.

3.2.10. “Bizim Mahalle” Adlı Hikâye Kitabında Yer Alan Eğitsel İletiler

Özet

Geçenlerde oyun oynarken bir çocuk aniden ortaya çıktı. Mahcup biri olduğu ilk bakışta anlaşılıyordu. Giyiminden pek fakir olduğunu anladığımız çocuk topaldı. Sağ ayağı sol ayağından küçük olduğu için sürekli ayağını bir tarafa kaydırarak yürüyordu. Yanımıza gelmiş çocuğa, hiçbir suçu olmamasına rağmen o gün acımasızca bir tekerleme uydurduk.

"Yandan çarıklı yandan çarıklı"

"Gözleri çapaklı... Gözleri çapaklı"

Gözleri çapaklı falan değildi sırf kafiye uysun diye uydurmuştuk. Zavallı çocuğa daha adını bile sormaya tenezzül etmezken nasıl da kusurunu başına kaktık. O günden sonra bu çocuğun ismi "Yandan Çarıklı" kaldı. Hiçbirimiz akıl edip adını sormadı, çocuk da zamanla kanıksadı bu durumu. Bir gün Kürşat bu zavallı çocuğa zorbalık yapmaya başladı. Çarıklı'nın ayağına basıp hakaretler etti. Arkadaşlarımızdan Selim iri yarı bir çocuktur, adildir. Diğer arkadaşlarımıza göre daha olgun davranır. Anlaşmazlık yaşadığımızda aramızda hakemlik yapar ve hepimizde onun hakemliğini kabul ederdik. Genelde sakin, kolay kolay sinirlenmeyen bir çocuktur Selim, ama sinirlendiğinde de

kaçacak yer arardık. İşte o gün Selim, Kürşat'ın Çarıklı'ya yaptığı bu zorbalıklara daha fazla dayanamayarak Kürşat'a sert bir yumruk vurdu. Kürşat yere düştü. Kürşat'a, Çarıklı'ya iyi davranmasını ve zorbalık yapmamasını istedi. Bir gün Kürşat'ın annesi Kürşat'la beraber Çarıklı'nın evine girdi. Kürşat Çarıklı'nın evini görünce çok üzüldü. Çünkü çok fakir bir aileydi evlerinde hiç eşya yoktu duvarları dökülüyordu. Bu durumu diğer arkadaşlarına anlatınca arkadaşları bir plan yaptı. Çarıklı'nın babası ayakkabı tamircisiydi. Her biri evlerinde bulunan eski ayakkabıyı oraya götürüp tamir ettirecek böylelikle az da olsa Çarıklı'nın ailesine destek olacaktı. Bir gün mahallemize bir şehit haberi geldi. Tüm mahalle bayraklarla donatıldı. Ama Çarıklı üzgündü hiçbir zaman asker olamayacağım diyordu. Ama aradan çok zaman geçmeden bir mucize oldu. Şehit ailesi şehitlerin ruhunu şad etmek için Çarıklı'nın ameliyat masraflarını karşılayacaktı. Her zaman arkadaşlarımıza karşı nazik davranmalı kalplerini kırmamalıyız, onların nasıl zorluklardan geçtiğini nelerle mücadele ettiğini bilemeyiz. Bu yaşananlar hepimize ders oldu hayata ve arkadaşlarımıza bakışımızı değiştirdi.

Barış İçinde Yaşamak (E2-1)

“Küskünlüklerimizi, öfkemizi, kıskançlıklarımızı, muzıkçılığımızı sokakta bırakarak evimizin yolunu tutarız. İçimizde yalnız sevinç ve mutluluk vardır.” (s. 9).

Pişmanlık Duymak (K46-2)

“Adını bile sormaya tenezzül etmemişken küçük bir kusurunu nasıl da başına kalkıyorduk? Şimdi sana bunları yazarken utanıyorum. Ama neye yarar? değil mi? ki ben de diğerleri gibi o zavallıyı incittim. O ağlarken sesimi daha çok yükselttim.” (s. 11).

“Nihayet Kürşat kalktı ve kendine uzatılmış bu dost eli sıktı. Yüzünde pişmanlık ve üzüntü vardı. Adam yerine koymadığı birisi tarafından verilmiş bir dersin ezikliğini yaşıyordu.” (s. 25).

“Kürşat ağlamaklıydı. Onu hiç bu kadar üzgün görmemiştik.

- Kerem'e yaptıklarından ötürü kendimi affedemiyorum.” (s. 29).

“Kürşat mıydı suçlu olan? Hepimiz gaddar davranmamış mıydık? Yandançarklı gözleri çapaklı derken nasıl aşığlamıştık onu. Kendi adıma çok utanıyordum. Bundan böyle Kerem'in yüzüne bakmaya kendimde cesaret bulabilecek miydim?”(s. 38).

“Anıl:

- Sen içimizde en masum ve en akıllı olanımızsın.

Suç işlemedin ki affedilsin.

- Yine de hatalıyım. Başından beri onu koruyabilirdim. Çünkü o kadar zavallıydı ve garipti ki ... Bunu anlamak için insanın aptal olması gerekir.” (s. 39).

Arkadaşlarını Sevmek-Önemsemek (K36-1)

“Anladım ki bir insan için yemek, içmek ne ise bir çocuk için de arkadaş edinmek, oynamak aynı şeydir.” (s. 11).

Cesaretli Olmak (K7-1)

“Koyu yeşil gözler ve kalın dudakları vardı. Bileğine güvenen, korkusuz biriydi” (s. 14).

Adalet (E6-1)

“Bana kalırsa içimizde en adaletli olan Selim'di. Öyle tahmin ediyorum ki yaş olarak da bizden büyüktü. İsabetli kararlar verir, derhâl uygulardı.” (s. 14).

Vicdan Sahibi Olmak (A1-1,2)

“- Günah değil mi?

Kürşat ses etmedi.

- Sende hiç mi merhamet yok? Elin garibinden ne istiyorsun?” (s. 22).

“Selim, gözlerinin içine bakarak omzunu çekti:

- Öyle!

- Dilemeyeceğim.

- Pişman ederim seni.

- Sana ne be! Onun avukatı mısın?

- Avukatı değilim ama insanım!” (s. 23).

Kötülüğe Karşı İyilik Yapmak (K47-1)

“O sırada hepimizi şaşırtan bir şey oldu Yandançarklı yavaşça onların yanına geldi:

- Ben affediyorum, dedi.

Elini uzatmıştı. Kürşat'ın o eli sıkmasını bekliyordu.” (s. 23).

Merhametli Olmak (K18-2)

“Yandançarklı'nın iri siyah gözlerinde sevgi ve şefkat vardı. Bu bakışlar hepimize insanlık dersi verir gibiydi.” (s. 24).

Vefalı Olmak (K15-2)

“Ben ömrümde minnetle bakışın bu türlüünü hiç görmemiştim. Selim, ömrünün sonuna kadar onu hayırla, sevgiyle hatırlayacak bir dost kazanmıştı.” (s. 26).

Kanaatkâr Olmak (K8-2)

“Kolayca tahmin edeceğin gibi oyun oynama hevesimiz kalmadı. Kürşat'ın etrafında bulunduğumuz yere sessizce oturduk. İçimizden sahip olduklarımıza şükrediyorduk.” (s. 37).

Önyargılı Olmamak (K48-2)

“Kerem, hepimizden cesur ve merhametli. Bize, hayatımızın sonuna kadar unutamayacağımız bir ders verdi. İnsanlara bakıp onların görünüşlerine aldanmamamız gerekmiş.” (s. 37).

Hatalardan Ders Çıkarmak (K49-2)

“Kürşat'ın anlattıkları bizi birkaç yaş büyütmüş, olgunlaştırmıştı. Yaptıklarımızdan pişmanlık duymamız olgunlaştığımızı, hatalardan ders çıkardığımızı gösteriyordu.” (s. 38).

“İnsan yanımıza söz geçirdi ve bizim kabalığımızı, bağnazlığımızı ustaca yonttu. Galiba büyüyoruz. Tecrübelerimiz çoğalıyor. Hatalarımızdan ders çıkarıyoruz. Dahası iyi insan olma yolunda kendi yolumuzu çiziyoruz.” (s. 59).

Farkındalık Sahibi Olmak (K20-1)

“Mahallenin çocukları olarak önce aşağıladığımız, sonra hatamızı anlayarak bağrımıza bastığımız Kerem'i ve onun sefalet içindeki hayatını yakından gözlemeyi kendimize görev edindik. Uzaktan uzağa o küçük kulübeyi gözledik.” (s. 44).

Dayanışma (T11-1)

“Kısa sürede mahallenin kadınları örgütlendi. Keremlerin tek odalı evlerini döşediler. Bir çamaşır makinesi ve bir buzdolabı da eklenince küçük, şirin bir eve dönüştü.” (s. 47).

“Kerem’in hikâyesini öğrenmişlerdi. Mahalleli olarak ona ve ailesine sahip çıktığımızı da...” (s. 55).

Farklılıklara Saygı Duymak(K21-2)

“Kerem çok mutlu. Ama babasının işleri veya annesinin sigortalı bir işe girdiği için değil. Onu içimize aldığımız ve kusurlarıyla kabul ettiğimiz için ... O zayıf yüzü artık hep gülüyor.” (s. 47).

Şehitleri Anmak-Saygı Duymak (U8-1,2)

“Yorulup dinlendiğimiz bir sırada çok sayıda askerimizin şehit olduğunu duyduk. Şehitlerden biri bizim mahalledendi ve bütün evler Türk bayrağı ile donatıldı. Tahmin edersin ki hiçbirimizde oynama isteği kalmamıştı.” (s. 49).

“- Biliyorsunuz şehidimiz (bunu söylerken kara gözleri hüznle buğulanıyordu.) üst rütbeli bir askerdir. Ailesi onun ruhunu şad etmek için benim ayağımı ameliyat ettirme kararı vermiş.” (s. 52).

“Şehidimizin aziz ruhuna her evden dualar yükseldi. Çok geçmeden de Kerem hastaneye yatırıldı” (s. 54).

Vatani Görevi Millî Bilinçle Yapmak (U5-2)

“- Ben hiçbir zaman asker olamayacağım, dedi. Topal bir ayakla beni kim alır askere !.. Oysa hepinizden çok ben istiyorum. Şu yüce bayrağın gölgesinde o şanlı üniformayı giymek ne kadar güzeldir !.. Şehit olmak da ...” (s. 50).

Dürüstlük (E5-2)

“Bu siyah gözlü zayıf çocukta bizi kendine çeken bir şey vardı. Dürüst kişiliği, doğru sözlülüğü ve sevecen oluşu bizi ona bağlıyordu galiba. Bilmiyorum ama onu çok seviyorduk.” (s. 51).

Anlayışlı Olmak (K14-2)

“Kerem’le tanıştığımızdan bu yana kuzenim Fatma’ya karşı daha bir anlayışlı oldum. Onun kaprislerini olgunlukla karşılıyorum. Daha az sinirleniyor, daha çok paylaşıyorum.” (s. 59).

İyi Niyetli Olmak (K31-2)

“Kerem’in iyiliği ve dürüstlüğü, Selim’in merhametli oluşu, Kürşat’ın hatasından ders çıkarması bana da bulaştı. Olaylara hep iyi tarafından bakmam bu yüzdendir.”(s. 60).

Sara Gürbüz Özeren’in Bizim Mahalle adlı hikâye kitabında 20 farklı eğitsel ileti türüne yer verildiği görülmektedir. Ayrıca 20 farklı eğitsel ileti türünde 29 iletiye yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 13 farklı iletiyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu görülmektedir. Hikâye kitabında 13 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüne 18 ileti ile yer verilmiştir.

3.2.11. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” Kitap Serisindeki Hikâyelerin Eğitsel Açıdan Değerlendirilmesi

Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabı amaçlarına ve içeriklerine göre incelendikten sonra sunuluş biçimine göre incelenmiştir. Daha sonra hikâye kitaplarında tespit edilen eğitsel iletiler yorumlanmıştır.

Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabının amaçlarına ve içeriklerine göre dağılımı incelendiğinde Tablo 3.2.’de belirtilen 49 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü 95 defa, Tablo 3.3.’te belirtilen 13 farklı toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü 30 defa, Tablo 3.4.’te belirtilen 3 farklı ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü 5 defa, Tablo 3.5.’te belirtilen 8 farklı ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türü 21 defa, Tablo 3.6.’da belirtilen 6 farklı evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türü 12 defa kullanılmıştır. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 79 farklı eğitsel ileti türü 163 defa kullanılarak toplamda 258 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde en çok eğitsel ileti türüne sahip kitaplar 20 farklı eğitsel ileti türü ile “Ramazan Kültürü, Gez Dünya’yı

Gör Konya'yı, Bizim Mahalle" adlı hikaye kitaplarıdır. Üç hikâye kitabında 42 eğitsel ileti ile en fazla eğitsel iletinin yer aldığı hikâye kitabı Ramazan Kültürü adlı hikâye kitabıdır. En az eğitsel ileti türünün olduğu kitap ise 11 farklı eğitsel ileti türünün ve 17 eğitsel iletinin olduğu Geleneksel Lezzetlerimiz adlı hikâye kitabıdır. En az eğitsel iletinin bulunduğu hikâye kitabı ise 12 farklı eğitsel ileti türünde 16 eğitsel iletinin yer aldığı Siftah Bizden adlı hikâye kitabıdır.

Ramazan Kültürü adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 9 farklı eğitsel ileti türünde 18 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 6 farklı eğitsel ileti türünde 12 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 4 farklı eğitsel ileti türünde 9 ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 3 eğitsel ileti yer almaktadır. Ramazan Kültürü adlı hikâye kitabında toplam 20 farklı eğitsel ileti türünde 42 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Bizim Mahalle adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 13 farklı eğitsel ileti türünde 18 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 2 eğitsel ileti, ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 2 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türünde 4 ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 3 farklı eğitsel ileti türünde 3 eğitsel ileti yer almaktadır. Bizim Mahalle adlı hikâye kitabında toplam 20 farklı eğitsel ileti türünde 29 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Gez Dünya'yı Gör Konya'yı adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 14 farklı eğitsel ileti türünde 20 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 2 eğitsel ileti, ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türünde 3 eğitsel ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türünde 4 eğitsel ileti yer almaktadır. Gez Dünya'yı Gör Konya'yı adlı hikâye kitabında toplam 20 farklı eğitsel ileti türünde 30 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Aman Nazar Değmesin! adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 11 farklı eğitsel ileti türünde 20 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 4 farklı eğitsel ileti türünde 6 eğitsel ileti, ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti yer almaktadır.

Aman Nazar Değmesin! adlı hikâye kitabında toplam 18 farklı eğitsel ileti türünde 29 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Bayram Yeri adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 5 farklı eğitsel ileti türünde 8 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 7 farklı eğitsel ileti türünde 11 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 4 farklı eğitsel ileti türünde 6 eğitsel ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 2 eğitsel ileti yer almaktadır. Bayram Yeri adlı hikâye kitabında toplam 17 farklı eğitsel ileti türünde 27 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Dost Canlısı adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 11 farklı eğitsel ileti türünde 16 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türünde 2 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 3 farklı eğitsel ileti türünde 3 eğitsel ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 4 eğitsel ileti yer almaktadır. Dost Canlısı adlı hikâye kitabında toplam 17 farklı eğitsel ileti türünde 25 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Siftah Bizden adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 9 farklı eğitsel ileti türünde 10 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 4 farklı eğitsel ileti türünde 7 eğitsel ileti, ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 3 eğitsel ileti yer almaktadır. Siftah Bizden adlı hikâye kitabında toplam 16 farklı eğitsel ileti türünde 22 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

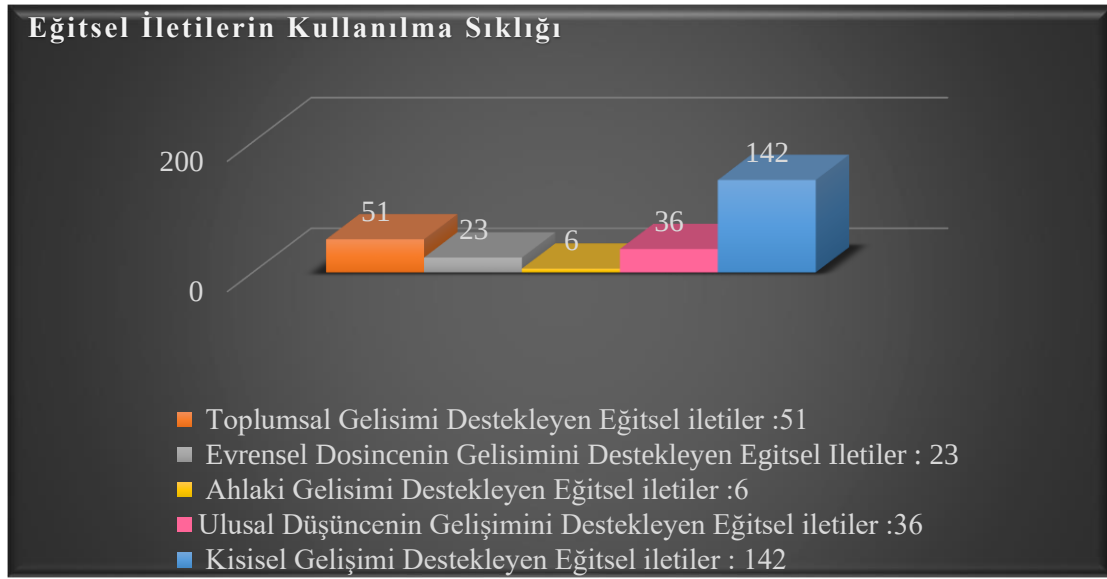
Bu Dünya Hepimizin! adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 10 farklı eğitsel ileti türünde 15 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türünde 6 eğitsel ileti yer almaktadır. Bu Dünya Hepimizin! adlı hikâye kitabında toplam 12 farklı eğitsel ileti türünde 21 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Yarım Elma Gönül Alma adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 7 farklı eğitsel ileti türünde 10 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 1 farklı eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti, ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türünde 1 eğitsel ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 2 eğitsel ileti türünde 3 eğitsel ileti yer almaktadır.

Yarım Elma Gönül Alma adlı hikâye kitabında toplam 12 farklı eğitsel ileti türünde 16 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Geleneksel Lezzetlerimiz adlı hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 6 farklı eğitsel ileti türünde 7 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türünde 2 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 3 eğitsel ileti türünde 8 eğitsel ileti yer almaktadır. Geleneksel Lezzetlerimiz adlı hikâye kitabında toplam 11 farklı eğitsel ileti türünde 17 eğitsel iletiye yer verilmiştir.

Şekil 3.1: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Eğitsel İletilerin Kullanılma Sıklığı

Yazınsal nitelikteki edebi eserlerin yazarları vermek istedikleri iletileri kendi bakış açılarına göre okuyucuya aktarmaktadırlar. Yazarlar hangi tür eğitsel iletiyi okuyucuya aktarmak isterse o türdeki eğitsel iletilere eserlerinde daha ağırlık vermektedir. Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 142 eğitsel ileti, toplumsal gelişimi destekleyen 51 eğitsel ileti, ahlaki gelişimi destekleyen 6 eğitsel ileti, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 36 eğitsel ileti, evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 23 eğitsel ileti yer almaktadır.

3.2.12. Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi

Tablo 3.7: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı

İleti Kodu	İleti Adı	Kullanım Sayısı
K1	İrade Sahibi Olmak	4
K2	Sabırlı Olmak	3
K3	Yeni Bilgiler Edinmek	6
K4	Bilgi Paylaşımında Bulunmak	14
K5	Düşünceli Olmak	5
K6	Yardımseverlik	11
K7	Cesaretli Olmak	2
K8	Kanaatkâr Olmak	2
K9	Sorgulamak	4
K10	Teknoloji Bilincine Sahip Olmak	1
K11	Dostluk	5
K12	Mantık veya Tahmin Yürütmek-Çıkarım Yapmak	3
K13	Kararlı Olmak	1
K14	Anlayışlı Olmak	2
K15	Vefalı Olmak	12
K16	Araştırma-İnceleme Yapmak	1
K17	Özverili Olmak	2
K18	Merhametli Olmak	3
K19	Bencil Olmamak	2
K20	Farkındalık Sahibi Olmak	2
K21	Farklılıklara Saygılı Olmak	1
K22	Sadakat	1
K23	Takdir Etmek	1
K24	Güvenilir Olmak	4
K25	Kibar Olmak	2
K26	Alçakgönüllü Olmak	1
K27	Dilini Tutmak	1
K28	Hoşgörülü Olmak	5
K29	Küçümsememek	1
K30	Akıllı Olmak	1
K31	İyi Niyetli Olmak	3
K32	Öğrenmeye İstekli Olmak	2
K33	İyiliksever Olmak	1
K34	Fedakâr Olmak	1
K35	Hayal Kurmak	1
K36	Arkadaşlarını Sevmek- Önemsemek	2
K37	Kavga Etmemek	1
K38	Malına Sahip Çıkmak	2
K39	Cömert Olmak	1
K40	Özeleştiri	1
K41	Empati	1
K42	İşini İyi Yapmak	1
K43	Tedbirli Olmak	1
K44	Ders Çıkarmak- İbret Almak	1
K45	Popüler Kültüre Kapılmamak	1
K46	Pişmanlık Duymak	5

Tablo 3.7: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Kişisel Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı (Devamı)

K47	Kötülüğe Karşı İyilik Yapmak	1
K48	Önyargılı Olmamak	1
K49	Hatalardan Ders Çıkarmak	2
Toplam	49	142

Tablo 3.7. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 49 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türünün 142 defa kullanıldığı görülmektedir. Tablo 3.7. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 49 farklı ileti türünde en çok kullanılan eğitsel ileti türünün "bilgi paylaşımında bulunmak" iletisi olduğu görülmektedir. Tablo 3.7. incelendiğinde kişisel gelişimi destekleyen 23 farklı eğitsel ileti türüne birer defa yer verildiği görülmektedir.

3.2.13. Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" dlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi

Tablo 3.8: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Toplumsal Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı

İleti Kodu	İleti Adı	Kullanım Sayısı
T1	Aileye Bağlı Olmak	1
T2	Paylaşmak	8
T3	Misafirperverlik	3
T4	Komşuluk İlişkilerine Değer Vermek	3
T5	Birlik ve Beraberlik	5
T6	Büyüklerin Sözüne Dinlemek	3
T7	Hediyeleşmek	2
T8	Saygı	7
T9	Ziyaret Etmek	2
T10	Selamlaşmak	1
T11	Dayanışma	9
T12	Sorunlarımızı Destek Alarak Aşmak	1
T13	Hayvan Sevgisi-Hayvanları Sahiplenme	6
Toplam	13	51

Tablo 3.8. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 13 farklı toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türünün 51 defa kullanıldığı görülmektedir. Tablo 3.19. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında toplumsal gelişimi destekleyen 13 farklı ileti türünde en çok kullanılan eğitsel ileti türünün "Dayanışma" olduğu görülmektedir. T11 kodlu "Dayanışma" iletisi, kitap

serisinde 9 defa yer almıştır. Tablo 3.8. incelendiğinde toplumsal gelişimi destekleyen 3 farklı eğitsel ileti türüne birer defa yer verildiği görülmektedir.

3.2.14. Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi

Tablo 3.9: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Ahlaki Gelişimi Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı

İleti Kodu	İleti Adı	Kullanım Sayısı
A1	Vicdan Sahibi Olmak	3
A2	Verdiği Sözü Tutmak	2
A3	Utanmak	1
Toplam	3	6

Tablo 3.9. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 3 farklı ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel ileti türünün 6 defa kullanıldığı görülmektedir. Tablo 3.9. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında ahlaki gelişimi destekleyen 3 farklı ileti türünde en çok kullanılan eğitsel ileti türünün "Vicdan Sahibi Olmak" olduğu görülmektedir. A1 kodlu "Vicdan Sahibi Olmak" iletisi, kitap serisinde 3 defa yer almıştır. Tablo 3.9. incelendiğinde "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde ahlaki gelişimi destekleyen A2 kodlu "Verdiği Sözü Tutmak" iletisinin 2 defa, A3 kodlu "Utanmak" iletisinin 1 defa yer aldığı görülmektedir.

3.2.15. Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi

Tablo 3.10: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Ulusal Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı

İleti Kodu	İleti Adı	Kullanım Sayısı
U1	Kültürel Ögeleri Bilme-Değer Vermek	8
U2	Kültürel Mirası Sürdürmek	3
U3	Vatan Sevgisi	2
U4	Tarihsel Mirasa Duyarlılık	2
U5	Vatani Görevi Millî Bilinçle Yapmak	1
U6	Millî Değerleri ve Olayları Bilmek	3
U7	Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak	14
U8	Şehitleri Anmak-Saygı Duymak	3
Toplam	8	36

Tablo 3.10. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 8 farklı ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türünün 36 defa kullanıldığı görülmektedir. Tablo 3.10. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 8 farklı ileti türünde en çok kullanılan eğitsel ileti türünün “Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak” olduğu görülmektedir. U7 kodlu “ Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak ” ileti, kitap serisinde 14 defa yer almıştır. Tablo 3.10. incelendiğinde “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen U5 kodlu “Vatani Görevi Millî Bilinçle Y yapmak” ileti, kitap serisinde 1 defa yer aldığı görülmektedir.

3.2.16. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerin Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletiler Açısından Değerlendirilmesi

Tablo 3.11: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisinde Evrensel Düşüncenin Gelişimini Destekleyen Eğitsel İletilerin Kullanım Sayısı

İleti Kodu	İleti Adı	Kullanım Sayısı
E1	Eşitlik	3
E2	Barış İçinde Yaşamak	5
E3	Yalan Söylememek	1
E4	Sevgi	8
E5	Dürüstlük	5
E6	Adalet	1
Toplam	6	23

Tablo 3.11. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 6 farklı evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türünün 23 defa kullanıldığı görülmektedir. Tablo 3.11. incelendiğinde Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 6 farklı ileti türünde en çok kullanılan eğitsel ileti türünün “Sevgi” olduğu görülmektedir. E4 kodlu “ Sevgi” ileti, kitap serisinde 8 defa yer almıştır. Tablo 3.11. incelendiğinde “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen E3 kodlu “Yalan Söylememek” ileti ile E6 kodlu “Adalet” ileti, kitap serisinde birer defa yer aldığı görülmektedir.

3.2.17. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerde Yer Alan Eğitsel İletilerin Sunuluş Biçimlerine Göre Değerlendirilmesi

Tablo 3.12: Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" Adlı Kitap Serisindeki Hikâyelerde Yer Alan Eğitsel İletilerin Sunuluş Biçimleri

No	Kitabın Adı	Doğrudan Aktarılan İletiler	Dolaylı Aktarılan İletiler	Toplam
1	Diş Kirası	19	23	42
2	Bayram Yeri	12	15	27
3	Aman Nazar Değmesin!	17	12	29
4	Bu Dünya Hepimizin!	8	13	21
5	Gez Dünya'yı Gör Konya'yı	18	12	30
6	Dost Canlısı	13	12	25
7	Yarım Elma Gönül Alma	12	4	16
8	Siftah Bizden	11	11	22
9	Geleneksel Lezzetlerimiz	13	4	17
10	Bizim Mahalle	11	18	29

Sara Gürbüz Özeren'in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabının incelendiği Tablo 3.12.'ye göre 258 iletiye ulaşılmıştır. Tespit edilen 258 eğitsel iletiden 134 tanesi doğrudan aktarılan iletiler iken 124 tanesi dolaylı olarak aktarılan eğitsel iletilerdir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bireyin çok yönlü gelişiminde birçok faktör rol oynamaktadır. Kuşkusuz bireyin gelişiminde rol alan en önemli araçlardan biri de okuduğu kitaplardır. Dolayısıyla yazınsal nitelikteki edebi eserlerin yazarları gelecek kuşakların yetiştirilmesinde önemli bir yere sahiptirler. Gelişimin hızlı olduğu ve kişiliğin şekillenmeye başladığı çocukluk dönemi göz önüne alındığında bu dönemdeki çocuklara yönelik kaleme alınan çocuk edebiyatı ürünleri çocuğun gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Ülkemizde çocuklara yönelik eser yazan birçok çocuk edebiyatı yazarı vardır. Ülkemizdeki çocuk edebiyatı yazarlarından biri de Sara Gürbüz Özeren'dir. Bu çalışmada Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabı detaylı bir şekilde eğitsel iletiler açısından kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Eğitsel iletilerin beş kategoriye ayrıldığı "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında, 79 farklı eğitsel ileti türü 162 defa kullanılarak toplamda 258 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Kitaplar incelenirken oluşturulan 5 ayrı kategori; kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler ve evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletilerden oluşmaktadır.

Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında tespit edilen kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler şunlardır:

İrade sahibi olmak, sabırlı olmak, yeni bilgiler edinmek, bilgi paylaşımında bulunmak, düşünceli olmak, yardımseverlik, cesaretli olmak, kanaatkâr olmak, sorgulamak, teknoloji bilincine sahip olmak, dostluk, mantık veya tahmin yürütmek- çıkarım yapmak, kararlı olmak, anlayışlı olmak, vefalı olmak, araştırma-inceleme yapmak, özverili olmak, merhametli olmak, bencil olmamak, farkındalık sahibi olmak, farklılıklara saygılı olmak, sadakat, takdir etmek, güvenilir olmak, kibar olmak,

alçakgönüllü olmak, dilini tutmak, hoşgörülü olmak, küçümsememek, akıllı olmak, iyi niyetli olmak, öğrenmeye istekli olmak, iyiliksever olmak, fedakâr olmak, hayal kurmak, arkadaşlarını sevmek- önemsemek, kavga etmemek, malına sahip çıkmak, cömert olmak, özeleştiri, empati, işini iyi yapmak, tedbirli olmak, ders çıkarmak- ibret almak, popüler kültüre kapılmamak, pişmanlık duymak, kötülüğe karşı iyilik yapmak, önyargılı olmamak, hatalardan ders çıkarmak.

Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında tespit edilen toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler şunlardır:

Aileye bağlı olmak, paylaşmak, misafirperverlik, komşuluk ilişkilerine değer vermek, birlik ve beraberlik, büyüklerin sözünü dinlemek, hediyeleşmek, saygı, ziyaret etmek, selamlaşmak, dayanışma, sorunlarımızı destek alarak aşmak, hayvan sevgisi-hayvanları sahiplenmek.

Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında tespit edilen ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel iletiler şunlardır:

Vicdan sahibi olmak, verdiği sözü tutmak, utanmak

Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında tespit edilen ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler şunlardır:

Kültürel öğeleri bilmek-değer vermek, kültürel mirası sürdürmek, vatan sevgisi, tarihsel mirasa duyarlılık, vatani görevi millî bilinçle yapmak, millî değerleri ve olayları bilmek, gelenek görenekleri bilmek-yaşatmak, şehitleri anmak-saygı duymak.

Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında tespit edilen evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler şunlardır:

Eşitlik, barış içinde yaşamak, yalan söylememek, sevgi, dürüstlük, adalet.

Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 49 farklı kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü 142 defa kullanılmıştır. Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 49 farklı ileti türünde "bilgi paylaşımında bulunmak" iletileri hikâye kitaplarında 14 defa yer alarak en çok kullanılan eğitsel ileti türü

olmuştur. Kitap serisinde daha sonra en çok kullanılan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türleri farklı kitaplarda 12 defa yer alan “vefalı olmak” iletisi ile yine farklı kitaplarda 11 defa yer alan “yardımseverlik” iletileridir. Ayrıca kitap serisinde kişisel gelişimi destekleyen 23 farklı eğitsel ileti türüne birer defa yer verilmiştir. Kitap serisinde yer alan toplam 258 iletinin kişisel gelişimi destekleyen 142 iletisi, tüm iletilerin %55’ine tekabül etmektedir. Yazar kitap serisinde çocuk okura daha çok kişisel gelişimini destekleyecek nitelikte eğitsel ileti vermeyi tercih etmiştir. Yazar ülkemizden yurt dışına mektup yazan ana karakterin gözlemlerini ele almıştır. Ülkemiz ile ilgili gözlemlerin yer aldığı mektuplardaki bilgi paylaşımı ile kültürümüzde sosyal ilişkilerde önemli bir yer edinen “vefa ve yardımseverlik” iletileri yazarın kaleminde sık sık tekrarlanmıştır.

Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 13 farklı toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü 51 defa kullanılmıştır. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında toplumsal gelişimi destekleyen 13 farklı ileti türünde “Dayanışma” iletisi 9 defa yer alarak en çok kullanılan eğitsel ileti türü olmuştur. Kitap serisinde daha sonra en çok kullanılan toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türleri farklı kitaplarda 8 defa yer alan “Paylaşmak” iletisi ile yine farklı kitaplarda 7 defa yer alan “Saygı” iletileridir. Ayrıca kitap serisinde toplumsal gelişimi destekleyen 3 farklı eğitsel ileti türüne birer defa yer verilmiştir. Kitap serisinde kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerden sonra en çok yer alan eğitsel ileti türü, toplamda 51 eğitsel ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerdir. Yurt dışındaki arkadaşına mektup yazan ana karakter mektup içeriğinde toplumumuzun dayanışma ve paylaşma kültürüne, kitap serisinde yer alan pek çok kitaplarda yer vermiştir. Yazar bu iletilerle çocuğa içinde bulunduğu toplumun kültürüne yönelik bilgi verip topluma hazırlarken toplumun değer yargılarına ait iletilere de sıkça yer vermektedir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 3 farklı ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü 6 defa kullanılmıştır. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında ahlaki gelişimi destekleyen 3 farklı ileti türünde “Vicdan Sahibi Olmak” iletisi 3 defa yer alarak en çok kullanılan eğitsel ileti türü olduğu görülmektedir. Kitap serisinde daha sonra en çok kullanılan ahlaki gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü toplamda 2 defa

yer alan “Verdiği Sözü Tutmak” iletisidir. Kitap serisinde ahlaki gelişimi destekleyen “Utanmak” iletisine de 1 defa verilmiştir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 8 farklı ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türü 36 defa kullanılmıştır. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 8 farklı ileti türünde “Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak” iletisi 14 defa yer alarak en çok kullanılan eğitsel ileti türü olmuştur. Kitap serisinde daha sonra en çok kullanılan ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türü, farklı kitaplarda 8 defa yer alan “Kültürel Ögeleri Bilmek-Değer Vermek” iletisidir. Kitap serisinde ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen “Vatani Görevi Millî Bilinçle Yapmak” iletisine de 1 defa yer verilmiştir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 6 farklı evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türü 23 defa kullanılmıştır. Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 6 farklı ileti türünde “Sevgi” iletisi 8 defa yer alarak en çok kullanılan eğitsel ileti türü olduğu sonucuna varılmıştır. Kitap serisinde daha sonra en çok kullanılan evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türleri farklı kitaplarda 5’er defa yer alan “Barış İçinde Yaşamak” iletisi ile yine farklı kitaplarda yer alan “Dürüstlük” iletileridir. Ayrıca kitap serisinde evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türüne birer defa yer verilmiştir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabının her birinde yer alan eğitsel iletilerin 5 farklı kategoriye göre sayıları şu şekildedir:

Sara Gürbüz Özeren’in “Diş Kirası” adlı hikâye kitabında 20 farklı eğitsel ileti türünde 42 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 9 farklı eğitsel ileti türüne 18 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 6 farklı eğitsel ileti türüne 12 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 4 farklı eğitsel ileti türüne 9 ileti ile evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 tane eğitsel ileti türüne 3 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türü 9 farklı ileti türüyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerdir. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Yeni

Bilgiler Edinmek”, “Bilgi Paylaşımında Bulunmak” ve “Yardımseverlik” iletilerine 3’er defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türleri olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 6 defa yer alan toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Paylaşmak” iletileri ile hikâye kitabında 5 defa yer alan ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak” iletileridir. Yazar ilk hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Ramazan Kültürü” hakkında eğitsel iletiler vermektedir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Bayram Yeri” adlı hikâye kitabında 17 farklı eğitsel ileti türünde 27 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 5 farklı eğitsel ileti türüne 8 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 7 farklı eğitsel ileti türüne 11 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 4 farklı eğitsel ileti türüne 6 ileti ile evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 tane eğitsel ileti türüne 2 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 7 farklı ileti türüyle toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerdir. Toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Hediyeleşmek”, “Birlik ve Beraberlik”, “Saygı” ve “Ziyaret Etmek” iletilerine 2’şer defa yer verilerek kitapta en çok yer alan toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 4 defa yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Bilgi Paylaşımında Bulunmak” iletileri ile 3 defa yer alan ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak” iletileridir. Yazar “Bayram Yeri” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Bayram Kültürü” hakkında iletiler vermektedir. Bayramda sağlanan birlik ve beraberlik ruhu ile akraba, eş-dost ziyaretleri konularına kitapta yer verilerek toplumumuzda bayramın yerine dikkat çekilmiştir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Aman Nazar Değmesin!” adlı hikâye kitabında 18 farklı eğitsel ileti türünde 29 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 11 farklı eğitsel ileti türüne 20 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 4 farklı eğitsel ileti türüne 6 ileti ile ahlaki gelişimi destekleyen 1 tane eğitsel ileti türüne 1 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 1 tane eğitsel ileti türüne 1 ileti ile evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 tane eğitsel ileti türüne 1 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türü de 11 farklı ileti türüyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel

iletilerdir. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Vefalı Olmak” ve “Yardımseverlik” iletilerine 3’er defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 3’er defa yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Vefalı Olmak” ve “Yardımseverlik” iletileri ile hikâye kitabında yine 3 defa yer alan toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Dayanışma” iletileridir. Yazar “Aman Nazar Değmesin!” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Sünnet Kültürü” hakkında iletiler vermektedir. Toplumumuzda sünnetin yeri, sünnet öncesi evde yapılan hazırlıklar, sünnet süresince kirvenin ve komşuların yardımseverliği ile kirveye olan vefanın ele alındığı eğitsel iletilere yer verilmektedir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Bu Dünya Hepimizin!” adlı hikâye kitabında 12 farklı eğitsel ileti türünde 21 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 10 farklı eğitsel ileti türüne 15 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türüne 6 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 10 farklı ileti türüyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu sonucuna varılmıştır. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Vefalı Olmak” iletilerine 6 defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüdür. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 6 defa yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Vefalı Olmak” iletileri ile hikâye kitabında 5 defa yer alan toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Hayvan Sevgisi-Hayvanları Sahiplenmek” iletileridir. Yazar “Bu Dünya Hepimizin!” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Hayvan Sevgisi” hakkında iletiler vermektedir. Hayvanlara değer vermenin gerekliliği, merhamet ve hayvanların vefasını konu alan eğitsel iletilere yer verilmektedir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Gez Dünya’yı Gör Konya’yı” adlı hikâye kitabında 20 farklı eğitsel ileti türünde 30 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 14 farklı eğitsel ileti türüne 20 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 2 ileti ile ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 1 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türüne 3 ileti ile evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türüne 4 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 14 farklı ileti türüyle kişisel gelişimi destekleyen

eğitsel iletiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Hoşgörülü Olmak” iletilerine 5 defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü olduğu görülmektedir. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 5 defa yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Hoşgörülü Olmak” iletileri ile hikâye kitabında yine 3 defa yer alan evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Sevgi” iletileridir. Yazar “Gez Dünya’yı Gör Konya’yı” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Hoşgörü Kültürü” hakkında iletiler vermektedir. Yazar kitapta Mevlana’nın dünya görüşleri, sözleri üzerinden çocuk okura hoşgörü ve sevgi iletilerini aktarmaktadır.

Sara Gürbüz Özeren’in “Dost Canlısı” adlı hikâye kitabında 17 farklı eğitsel ileti türünde 25 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 11 farklı eğitsel ileti türüne 16 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türüne 2 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 3 farklı eğitsel ileti türüne 3 ileti ile evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 4 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 11 farklı ileti türüyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu sonucuna varılmıştır. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Bilgi Paylaşımında Bulunmak” iletilerine 3 defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türüdür. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 3 defa yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Bilgi Paylaşımında Bulunmak” iletileri ile hikâye kitabında 4 defa yer alan evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Sevgi” iletileridir. Yazar “Dost Canlısı” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Dostluk Kültürü” hakkında iletiler vermektedir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Yarım Elma Gönül Alma” adlı hikâye kitabında 12 farklı eğitsel ileti türünde 16 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 7 farklı eğitsel ileti türüne 10 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 1 ileti ile ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 1 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 1 ileti ile evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türüne 3 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 11 farklı ileti türüyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu sonucuna varılmıştır. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden

“Malına Sahip Çıkmak” ,”Sorgulamak” ve “Yardımseverlik” iletilerine 2’şer defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türleridir. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 2’şer defa yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Malına Sahip Çıkmak” ,”Sorgulamak” ve “Yardımseverlik” iletileri ile hikâye kitabında yine 2 defa yer alan evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Barış İçinde Yaşamak” iletileridir. . Yazar “Yarım Elma Gönül Alma” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Paylaşma Kültürü” hakkında iletiler vermektedir. Yazar kitabında mülteci bir aileye yapılan yardımları ele alarak paylaşmanın önemini çocuk okura aktarmaktadır.

Sara Gürbüz Özeren’in “Siftah Bizden” adlı hikâye kitabında 16 farklı eğitsel ileti türünde 22 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 9 farklı eğitsel ileti türüne 10 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 4 farklı eğitsel ileti türüne 7 ileti ile ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 1 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 1 ileti ile evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 3 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 9 farklı ileti türüyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Kanaatkâr Olmak” iletilerine 2 defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü olduğu görülmektedir. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 4 defa yer alan toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Dayanışma” iletileri ile hikâye kitabında 3 defa yer alan evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Dürüstlük” iletileridir. Yazar “Siftah Bizden” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Esnaflık Kültürü” hakkında iletiler vermektedir. Yazar kitabında ahilik kültürü hakkında bilgi vererek, ahilik kültüründe esnafın dürüstlüğü, dayanışmasını konu alan iletileri çocuk okura aktarmaktadır.

Sara Gürbüz Özeren’in “Geleneksel Lezzetlerimiz” adlı hikâye kitabında 10 farklı eğitsel ileti türünde 17 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 6 farklı eğitsel ileti türüne 7 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türüne 2 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 3 eğitsel ileti türüne 8 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 6 farklı ileti türüyle

kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu sonucuna varılmıştır. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Bilgi Paylaşımında Bulunmak” iletilerine 2 defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü olduğu görülmektedir. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 2’şer defa yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Bilgi Paylaşımında Bulunmak” iletileri ve ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Gelenek Görenekleri Bilmek-Yaşatmak” iletileri ile hikâye kitabında 5 defa yer alan ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Kültürel Ögeleri Bilmek-Değer Vermek” iletileridir. . Yazar “Geleneksel Lezzetlerimiz” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Mutfak Kültürü” hakkında iletiler vermektedir. Yazar kitabında kültürümüzün ögesi olan mutfak ürünlerimize, çeşitli yörelerle özdeşleşmiş mutfak lezzetlerine yer vererek çocuk okura geçmişten günümüze gelen geleneksel lezzetlerimizi iletmiştir.

Sara Gürbüz Özeren’in “Bizim Mahalle” adlı hikâye kitabında 20 farklı eğitsel ileti türünde 29 iletiye yer verilmiştir. Hikâye kitabında kişisel gelişimi destekleyen 13 farklı eğitsel ileti türüne 18 ileti ile toplumsal gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 2 ileti ile ahlaki gelişimi destekleyen 1 eğitsel ileti türüne 2 ileti ile ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen 2 farklı eğitsel ileti türüne 4 ileti ile evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen 3 farklı eğitsel ileti türüne 3 ileti ile yer verilmiştir. En çok kullanılan eğitsel ileti türünün de 13 farklı ileti türüyle kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Pişman Olmak” iletilerine 5 defa yer verilerek kitapta en çok yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türü olduğu görülmektedir. Ayrıca kitabın genelinde en çok yer alan eğitsel iletiler; hikâye kitabında 5 defa yer alan kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Pişman Olmak” iletileri ile hikâye kitabında 3 defa yer alan ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel ileti türlerinden “Şehitleri Anmak-Saygı Duymak” iletileridir. Yazar “Bizim Mahalle” adlı hikâye kitabında Enes’in Peter’a yazdığı mektuplar üzerinden çocuk okura “Mahalle Kültürü” hakkında iletiler vermektedir. Yazar mahalle kültüründe arkadaşlara değer vermek gerektiğini, arkadaşlarımıza yapacağımız kötü davranışların sonunda pişmanlık duyulacağı iletilerine yer vererek mahalle kültürünün önemine vurgu yapmaktadır.

Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabı, Enes'in yurt dışında yaşayan arkadaşı Peter'a yazdığı mektupları konu almaktadır. Kitaplarda Enes ülkemizin mutfak kültürü, mahalle kültürü, sünnet kültürü, bayram kültürü, paylaşma kültürü vb. millî kültür öğelerimizi tanıtmaktadır. Yazar ele aldığı konularla çocuk okura kültürümüzün öğelerini, toplumsal normlarımızı çeşitli eğitsel iletilerle aktarmaktadır.

Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabında 258 iletiye ulaşılmıştır. Tespit edilen 258 eğitsel iletiden 134 tanesi doğrudan aktarılan eğitsel iletiler iken 124 tanesi dolaylı olarak aktarılan eğitsel iletilerdir. 42 ileti ile en çok eğitsel iletinin yer aldığı hikâye kitabı "Diş Kirası" iken 16 ileti ile en az eğitsel iletinin olduğu hikâye kitabı ise "Yarım Elma Gönül Alma" kitabıdır. Doğrudan iletinin en çok olduğu kitap 19 doğrudan ileti ile "Diş Kirası" iken en az olduğu kitap ise 8 doğrudan ileti ile "Bu Dünya Hepimizin!" adlı hikâye kitabıdır. Dolaylı iletinin en çok olduğu kitap 23 dolaylı ileti ile "Diş Kirası" adlı hikâye kitabı iken en az olduğu kitaplar ise 4'er tane dolaylı iletinin yer aldığı "Yarım Elma Gönül Alma" adlı hikâye kitabı ile "Geleneksel Lezzetlerimiz" adlı hikâye kitabıdır. "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabının geneline bakıldığında yazar çocuk okura vermek istediği iletiyi doğrudan vermek iletmiştir. Genel olarak yurt dışında yaşayan arkadaşına mektup yazan ana karakterin paylaşımıyla şekillenen kitap serisinde yazar, iletmek istediği mesajı ana karakterin gözlemi vasıtasıyla bilgi paylaşımı şeklinde çocuk okura aktardığından doğrudan anlatıma daha fazla yer vermiştir.

4.1. Tartışma

Uzunay (2024), "Feyza Hepçilingirler'in Çocuk Hikayelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma" adlı çalışmada 119 farklı eğitsel iletiye rastlanmıştır. Toplam 2204 eğitsel ileti, incelenen dört kitapta yer almıştır. Eserlerde en fazla kişisel gelişimi destekleyen iletiler yer almıştır. İkinci olarak ise toplumsal gelişimi destekleyen iletilerin yer aldığı, üçüncü olarak da ulusal gelişimi destekleyen iletilerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucumuzda da en çok eğitsel iletilerin yer aldığı kategoriler sırasıyla; kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ulusal düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletiler olduğu için araştırmamız yapılan çalışma ile benzerdir.

Eren (2023), “Varol Yaşaroğlu’unun Çürük Ali ve Mikrop Necati İle Kral Şakir Mikrop Avcıları Serilerinin Eğitsel İletiler Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmasında 233 eğitsel ileti tespit edilmiştir. Bu iletilerin 163 tanesi kişisel gelişimi destekleyen iletiler, 56 tanesi toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 12 tanesi evrensel gelişimi destekleyen iletiler ve 2 tanesi çevreye duyarlılık iletileridir. Araştırma sonucumuzda da en çok tespit edilen eğitsel ileti kategorilerinin sırasıyla önce kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ardından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin olması bakımından yapılan araştırma ile benzerdir.

Filiz (2022), “Cemal Şakar’ın Hikâyelerinin Eğitsel İletiler ve Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) 8. Sınıf Söz Varlığı Kazanımları Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemini kullanmıştır. Filiz’in bu çalışmasında 87 eğitsel ileti tespit edilmiştir. 51 tanesi kişisel gelişimi destekleyen iletiler, 12 tanesi toplumsal gelişimi destekleyen iletiler, 5 tanesi ulusal gelişimi destekleyen iletiler, 9 tanesi evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen iletilerdir. Yapılan çalışma, eğitsel iletileri 4 kategoriye ayırırken araştırmamız 5 farklı kategoriden oluşmaktadır. Bu yönüyle çalışmamızdan farklı iken eğitsel iletilerin en çok tespit edildiği ileti türünün önce kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ardından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin olması bakımından araştırmamız yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Gül (2019), “Nur İçözü’nün Eserlerinde Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında 94 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 45’i kişisel gelişime yönelik, 8’i evrensel düşünceye yönelik, 7’si çevre bilincine yönelik, 4’ü ulusal bilince yönelik, 29’u toplumsal gelişime yönelik eğitsel iletilerdir. Yapılan çalışma ile araştırmamız sayısal olarak aynı kategori sayısına sahiptir. Yapılan çalışma ile araştırmamız kategori başlıklarının birinde değişiklik olması yönüyle farklılık gösterse de en çok tespit edilen iletilerin önce kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ardından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin olması yönüyle benzerlik göstermektedir.

Yakar (2019), “Tuncel Altıncözü’nün "Serüven Peşinde” Dizisinde Yer Alan Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında kişisel gelişimi destekleyen 387, toplumsal gelişimi destekleyen 66, ulusal gelişimi destekleyen 33, dini gelişim destekleyen 18 ileti tespit edilmiştir. Yapılan çalışma en fazla tespit edilen eğitsel ileti türünün önce kişisel gelişimi

destekleyen eğitsel iletiler, ardından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin olması yönüyle araştırmamız ile benzerlik göstermektedir

Durdu (2019), “Halit Ziya Uşaklıgil in Kırk Yıl Adlı Eserinde Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında 757 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 526’sı kişisel gelişim, 108’i toplumsal gelişim, 53’ü dini gelişim, 41’i ulusal düşüncenin gelişimi, 21 i ahlaki gelişim ile ilgili iletilerdir. Yapılan çalışmada tespit edilen eğitsel iletiler sayı bakımından araştırmamız ile farklılık gösterse de en fazla iletilerin olduğu kategorilerin önce kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türünde olması ardından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türünde olması yönüyle araştırmamızla benzerlik göstermektedir.

Ünal (2019), “Mustafa Ruhi Şirin in Eserlerinde Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında kişisel gelişime yönelik 13, toplumsal gelişime yönelik 12, ulusal bilince yönelik 3, çevre bilincine yönelik 5 eğitsel ileti tespit etmiştir. Yapılan çalışmada kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti sayıları ile toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti sayıları her ne kadar da birbirine çok yakın olsa da en çok iletinin kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler kategorisinden tespit edilmesi yönüyle araştırmamız ile benzerlik göstermektedir.

Gürbüz (2019), “Ulviye Alpay'ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında iletilerin; 80’i kişisel gelişim, 52’si toplumsal gelişim, 10’u evrensel düşüncenin gelişimi, 5’i ahlaki düşüncenin gelişimi, 2’si ulusal düşüncenin gelişimi ile ilgili iletilerdir. Yapılan çalışma ile araştırmamızdaki eğitsel iletilerin kategori sayıları ile kategori başlıklarının aynı olması ve tespit edilen eğitsel iletilerin en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletiler, ardından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletiler olması yönleriyle benzerlik göstermektedir.

Elmas (2019), “Yunus Emre'nin Eserlerindeki Eğitsel İletilerin Tespiti” adlı çalışmasında 407 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 302’si kişisel gelişim, 35’i toplumsal gelişim, 15’i evrensel düşüncenin gelişimi, 52’si dini gelişim ile ilgili iletilerdir. Yapılan çalışmada en çok tespit edilen eğitsel ileti türlerinin önce kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin ardından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin olması bakımından araştırmamız ile benzerlik göstermektedir.

Derman (2019), “İbrahim Örs’ün Çocuklara Yönelik Eserlerinin Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi” adlı 776 eğitsel ileti tespit etmiştir. Bunların 394’ü kişisel gelişim, 155’i toplumsal gelişim, 97’si çevresel gelişim, 57’si ulusal düşüncenin gelişimi,

73'ü evrensel düşüncenin gelişimi ile ilgili iletilerdir. Yapılan çalışmada tespit edilen eğitsel ileti sayısı ile araştırmamızdaki eğitsel ileti sayısı arasında anlamlı bir fark olsa da tespit edilen eğitsel iletilerin en çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel ileti türünden ardından toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel ileti türünden olması bakımından benzerlik göstermektedir.

Araştırmamızdan önce yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde çalışmamızda olduğu gibi kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilerin diğer iletilere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Çocuk kitabı yazarlarının eserlerinde çocukların daha çok kişisel gelişimlerini destekleyecek nitelikte iletiler verdikleri tespit edilmiştir.

4.2. Öneriler

Yapılan araştırmanın sonucundan hareketle her bireyin kendi yaşantısından bir kare bulabileceği Sara Gürbüz Özeren'in "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisinden oluşan 10 hikâye kitabı ebeveynlere ve sınıf öğretmenlerine tavsiye edilebilir.

Yazarın eserlerinde yer verdiği karakter ve olayların gündelik hayattan olması ve gerçek yaşamla bağ kurabiliyor olması ebeveyn ve çocuklar tarafından eserlerin içselleştirilmesini kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla eğitimciler değer aktarımında eseri önemli bir araç olarak kullanabilir.

Sara Gürbüz Özeren'in kaleme aldığı birçok türde nitelikli çocuk edebiyatı ürünleri vardır. Çocuk okurlar yazarın çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanabilirler.

Sara Gürbüz Özeren farklı yaş gruplarına yönelik ürünler vermeye devam eden güncel yazarlarımızdandır. Sara Gürbüz Özeren'in eserleri değerler eğitimi çerçevesinde incelenebilir niteliktedir. Yazarın eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenebileceği yeni araştırmalar yapılabilir.

Çevre bilinci, ahlaki değerler, vatan sevgisi, tarih ve millet sevgisi gibi konularda farkındalık oluşturmaya çalışan yazarın eserlerine yönelik yeterli çalışmalar bulunmamaktadır. Yazarın ve eserlerinin tanınırlığı konusunda yapılan çalışmalar artırılabilir.

Yazarın "Mektup Arkadaşım" adlı kitap serisi ilköğretim 3. ve 4. Sınıf öğrencilerine okutulduktan sonra öğrencilerin kitap serisi hakkındaki düşüncelerinin neler olduğu ve

farklı parametreler kullanılarak öğrenciler üzerinde ne tür bir etki oluşturduğunun araştırıldığı bir çalışma yapılabilir.

Sara Gürbüz Özeren edebiyatımızda birçok eser kaleme almıştır. Yazarın eserleri biçim, dil ve anlatım yönünden detaylı olarak incelenebilir.

Yazarın incelenen “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinde yer alan 10 hikâye kitabındaki bölümler ilkökul 3. ve 4. Sınıf Türkçe ders kitaplarında kaynak metin olarak kullanılabilecek niteliktedir.

Milli Eğitim Bakanlığının eser inceleme komisyonunda yer alan yetkililer, yazarın toplumsal değerlere yönelik çalışmalarından faydalanabilir.

Toplumsal değerlerin inşası için Milli Eğitim Bakanlığının önem verdiği değerler eğitime, kaynak olması açısından yazarın “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisi değerlendirilebilir.

Çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletiler incelendiğinde çoğu çocuk kitabı yazarlarının eserlerinde/ürünlerinde daha çok kişisel gelişimi destekleyen eğitsel iletilere yer verdikleri sonrasında ise toplumsal gelişimi destekleyen eğitsel iletilere yer verdikleri görülmektedir. Çocuk kitapları yazarları eserlerinde ahlaki, ulusal ve evrensel düşüncenin gelişimini destekleyen eğitsel iletilere daha çok yer verebilirler.

Yazarın incelenen “Mektup Arkadaşım” adlı kitap serisinin kutu/karton kapağında ya da seride yer alan hikâye kitaplarının kapağında hitap ettiği yaş grubunun belirtilmesi sınıf öğretmenlerine, okurlara ve ebeveynlere kolaylık sağlamakla birlikte önem arz etmektedir.

Günümüz teknolojisinde eser baskıları yüksek kalitede olabilecek koşullarda olmasına rağmen incelenen kitap serisindeki hikâyelerin tutkallama ve baskı yöntemleri, kitapların uzun vadede kullanılabilirliği açısından sorun teşkil etmektedir. Bu sebeple baskı kalitesinin iyileştirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbayır, S. (2007). *Cümle ve Metin Bilgisi*. Pegem A Yayıncılık.
- Ayhan, Y. (2023). *Doğan Gündüz'ün Eserlerinin Çocuk Edebiyatı ve Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Birgül, M.F. (2023). *İpek Ongun'un Çocuk ve Gençlik Romanlarında Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çapar, B. (2022). *Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın çocuk şiirlerindeki eğitsel iletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Dağ, A. (2021). *Şermin Yaşar'ın Çocuk Kitaplarının Çocuğa Görelik İlkesi Ve Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Daştan, E. N. (2019). *Refik Halid Karayın Roman ve Hikâyelerinde Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dinç, M. (2023). *Hüseyin Güney'in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Durdu, S. (2019). *Halit Ziya Uşaklıgil'in "Kırk Yıl" Adlı Eserinde Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dursun, E. (2022). *Göç ve Mülteci Konulu Türkçe ve Çeviri Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Eğitsel İletilerin İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Eren, B. E. (2023). *Varol Yaşaroğlu'nun Çürük Ali & Mikrop Necati ile Kral Şakir Mikrop Avcıları serilerinin eğitsel iletiler bakımından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Filiz, K. (2022). *Cemal Şakar'ın Hikâyelerinin Eğitsel İletiler ve Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) 8. Sınıf Söz Varlığı Kazanımları Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gönen, M. Katrancı, M. Uygun, M. & Uçuş, Ş.(2011). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Kitaplarının, İçerik, Resimleme ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*,36(160), 252-264.
- Gül, M. (2019). *Nur İçözü'nün Eserlerinde Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülgönül, B. (2014). *Bilgin Adalı'nın Hikâye ve Romanlarında Yer Alan Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gündüz, M. (2019). *Mustafa Ruhi Şirinin Eserlerinde Eğitsel* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Aman Nazar Değmesin!*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Bayram Yeri*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Bizim Mahalle*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Bu Dünya Hepimizin*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Diş Kirası*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Dost Canlısı*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Geleneksel Lezzetlerimiz*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Gez Dünya'yı Gör Konya'yı*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Siftah Bizden*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz Özeren, S. (2019). *Yarım Elma, Gönül Alma*, (1. Baskı). İstanbul: Damla Yayınevi.
- Gürbüz, Y.R. (2019). *Ulviye Alpay'ın Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Karadoğan, U. C. (2019). “Çocuk ve Çocukluk” Kavramının Tarihsel Süreçte Değerlendirilmesi. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, 4(7), 195-226.
- Kıbrıs, İ. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. (4. baskı). Kök Yayıncılık.
- Koyuncuoğlu, A. (2021). Çocuk Edebiyatının Dünya'daki ve Türkiye'deki Tarihsel Gelişimi. *Spor, Eğitim ve Çocuk Dergisi*. 1 (1), 1-16. DOI: 10.5505/sec.2021.
- Nas, R. (2014). *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Önder, G. (2019). *Sulhi Dölekin Çocuklara Yönelik Hikâye ve Romanlarındaki Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özden, E. (2021). *Çeviri Çocuk Kitaplarında Yer Alan Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özer, N. (1994). *Okul Öncesi Döneminde Ahlak Gelişimi Ve Eğitimi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özkan, U. B. (2023). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları İçin Doküman İnceleme Yöntemi*. (6. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, E. (2021). *Erol Büyükmeriç'in Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özyılmaz, Ö. (2013). *Türk Milli Eğitim Sisteminin Sorunları ve Çözüm Arayışları*, (4. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Sever, S., Dilidüzgün, S., Neydim, N. & Aslan, C. (2007). *İlköğretimde Çocuk Edebiyatı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sever, S. (2008). *Çocuk ve Edebiyat*. (9. Baskı). Tudem Yayınları.
- Sever, S. (2019). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Tudem Yayınları.
- Sınar, A. (2006). Türkiye'de Çocuk Edebiyatı Çalışmaları. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (7), 175-226.
- Şirin, M.R. (2000). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Takır, F. N. (2023). *Cahit Zarifoğlu'nun Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tekin, A. (2018). *Aytül Akal'ın Çocuk Kitaplarının Eğitsel İletiler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tulumcu, F. İ. (2021). *Çeviri Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Yer Alan Değerlerin İncelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Turan, İ. (2017). Edebiyatın Menşei, Karşılaştırmalı (Mukayeseli/Komparatistik) Edebiyatın Dünya ve Türk Edebiyatındaki Yeri. *Türk Dili Dergisi*, 68(791), 92-95.
- Türköz, E. (2020). *15. yüzyıl Osmanlı tarihlerinde halk edebiyatı unsurları ve eğitsel iletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ulus, B. (2020). *Mustafa Orakçının Çocuk Kitaplarındaki Eğitsel İletiler Üzerine Bir İnceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uzunay, S. S. (2024). *Feyza Hepçilingirler'in Çocuk Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2011). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H. *Tuncel Altınköprü'nün Serüven Peşinde Dizisinde Yer Alan Eğitsel İletiler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyadı: Sertaç Akkaya	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Hacettepe Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Fakültesi
Bölümü	Sınıf Öğretmenliği
Üniversite	Anadolu Üniversitesi
Fakülte	İktisat Fakültesi
Bölümü	Kamu Yönetimi
Yüksek Lisans	
Üniversite	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Enstitü Adı	Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Ana Bilim Dalı	Eğitim Yönetimi
Programı	Eğitim Yönetimi ve Teftişi Planlanması ve Ekonomisi
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	